

Devlet Eliyle Yapılan
Sistemli Mülkiyet
Hakkı İhlalleri
Serisi - 3

Otoriter ülkelerin Kara Para Aklama ve Terörün Finansmanını Önleme (AML/CFT)
Mevzuatını Muhaliflere Yönelik Finansal Baskı Aracı Olarak Kullanması

FATF (Mali Eylem Görev Gücü) Standartlarının Ulusötesi Baskı Aracı Olarak Kötüye Kullanımı

solidarity with
OTHERS

Şubat 2025
BELÇİKA

İÇİNDEKİLER

YÖNETİCİ ÖZETİ	2
GİRİŞ.....	4
1.BÖLÜM: ULUSÖTESİ BASKI.....	7
1.1 Ulusötesi Baskı Araçları	7
1.2 Ulusötesi Baskıda Öne Çıkan Örnekler	10
1.3 Uluslararası Alanda Ulusötesi Baskı Konusuna Yaklaşımlar	12
2. BÖLÜM: AML/CFT MEVZUATININ ULUSÖTESİ BASKI ARACI OLARAK KULLANILMASI	16
2.1. AML/CFT Mevzuatının Otoriter Ülkeler Tarafından Kötüye Kullanım Adımları:	17
3. BÖLÜM: AML/CFT MEVZUATININ ULUSÖTESİ BASKI ARACI OLARAK KULLANILMASININ ÖRNEK OLAYLARLA AÇIKLANMASI.....	48
3.1. Eğitimci, insan hakları aktivisti S.T. Olayı.....	48
3.2. TIME TO HELP Belgium İnsani Yardım Derneği Vakası.....	78
4. BÖLÜM: AML/CFT MEVZUATININ KÖTÜYE KULLANIMI VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ	89
4.1. FATF'ın AML/CFT Mevzuatının Kötüye Kullanımı Konusundaki Tavrı	90
4.2. AML/CFT mevzuatının kötüye kullanılmasının önlenmesi için önerilerimiz.....	93
4.2.1. AML/CFT mevzuatının kötüye kullanılmasının engellenmesi için FATF'ın kurumsal yapısına ilişkin öneriler:.....	93
4.2.2 AML/CFT mevzuatının kötüye kullanılmasına yol açan veri sağlayıcılara yönelik öneriler	100
4.2.3 AML/CFT mevzuatını kötüye kullanan ülkelerin bu suistimallerinin önlenmesine yönelik öneriler.....	106
4.2.4. AML/CFT mevzuatını kötüye kullanmayan ancak kendi topraklarında bu suistimali engellemeyen devletlere yönelik öneriler	108
4.2.5 Sivil topluma yönelik öneriler.....	110
SONUÇ	111

YÖNETİCİ ÖZETİ

Bu rapor, kara para aklama ve terörizmin finansmanının önlenmesi (AML/CFT) mevzuatının otoriter rejimler tarafından ulusötesi baskı (transnational repression) aracı olarak nasıl kötüye kullanıldığını ele almaktadır. Küreselleşmenin getirdiği yeni dinamiklerle birlikte devletlerin sınır ötesi baskı uygulamalarının arttığı gözlemlenmekte, baskıcı rejimlerin yalnızca kendi sınırları içindeki bireyleri değil, yurt dışında yaşayan muhalifleri de hedef aldığı bilinmektedir.

Ulusötesi baskı, kaçırma, öldürme, zorla geri gönderme, konsolosluk hizmetlerinin kötüye kullanımı, dijital taciz gibi geleneksel yöntemlerin yanı sıra, AML/CFT mevzuatının araçsallaştırılması yoluyla da gerçekleştirilmektedir. Otoriter rejimler, AML/CFT düzenlemelerini manipüle ederek bireyleri ve sivil toplum kuruluşlarını finansal sistemden dışlamakta, banka hesaplarını dondurmakta ve uluslararası kara listeleme mekanizmalarını suistimal etmektedir. Rapor, özellikle şu noktaları ele almaktadır:

- Ulusötesi baskı mekanizmaları: Otoriter devletlerin, muhaliflere yönelik uyguladığı ekonomik dışlama ve finansal manipülasyonlar dahil olmak üzere çeşitli baskı yöntemleri analiz edilmiştir.
- AML/CFT düzenlemelerinin kötüye kullanımı: AML/CFT mevzuatının, uluslararası finans sisteminin bütünlüğünü koruma amacından saparak, politik muhalifleri ve sivil toplum örgütlerini hedef almak için nasıl araçsallaştırıldığı incelenmiştir.
- Somut vaka analizleri: Eğitimci ve insan hakları aktivisti S.T. ve Time to Help Belgium insani yardım derneği gibi örnekler üzerinden, AML/CFT düzenlemelerinin nasıl suistimal edildiği ve yaşanan mağduriyetler ortaya konmuştur.

- Uluslararası tepkiler: ABD, Avrupa Birliği ve diğer uluslararası kuruluşların, otoriter rejimlerin AML/CFT mevzuatını kötüye kullanmasına yönelik nasıl yanıt verdiği değerlendirilmiştir.
- Çözüm önerileri: FATF'ın kurumsal reformları, veri sağlayıcı şirketlerin denetlenmesi, AML/CFT mevzuatını suistimal eden devletlere karşı yaptırımlar ve konunun taraflarına yönelik çeşitli öneriler sunulmuştur.

Rapor, AML/CFT düzenlemelerinin demokratik denetim mekanizmaları tarafından daha sıkı kontrol edilmesi gerektiğini vurgulamakta ve otoriter rejimlerin bu düzenlemeleri bir baskı aracı olarak kullanmasını önleyecek politikaların geliştirilmesini önermektedir.

GİRİŞ

Küreselleşme ile birlikte devletlerin egemenlik sınırlarını aşan baskı ve kontrol mekanizmaları daha karmaşık hale gelmiş, otoriter rejimler yalnızca kendi sınırları içindeki bireyleri değil, yurt dışına yerleşmiş muhalifleri de hedef alan sistematik politikalar geliştirmiştir. **Ulusötesi baskı** (*transnational repression*), otoriter yönetimlerin, farklı ülkelere giden veya sürgünde yaşayan bireylere yönelik sindirme, tehdit ve ekonomik dışlama gibi çeşitli yollarla uyguladığı devlet destekli baskı stratejilerinin bütünüdür.

Ulusötesi baskı, yalnızca bireylerin temel hak ve özgürlüklerini tehdit etmekle kalmamakta, aynı zamanda uluslararası hukuk normlarını ihlal ederek devletlerin egemenliği ilkesini aşındırmakta, küresel kurumların ve işbirliği yapılarının güvenilirliğine zarar vermektedir. Bu baskı mekanizmaları, fiziksel kaçırmalar, zorla geri göndermeler, suikastlar, diasporaya yönelik tehditler, gözetleme faaliyetleri ve dijital taciz gibi geleneksel yöntemlerin ötesine geçerek, finansal araçlar ve uluslararası düzenleyici mekanizmaların kötüye kullanılması yoluyla daha karmaşık hale gelmiştir.

Bu noktada, **kara para aklamayı önleme (AML - Anti-Money Laundering) ve terörizmin finansmanını engelleme (CFT - Countering the Financing of Terrorism) düzenlemeleri, otoriter rejimler tarafından yalnızca suçla mücadele amacıyla değil, aynı zamanda politik muhalifleri ekonomik sistemden dışlamak ve marjinalize etmek amacıyla kötüye kullanılmaktadır.** Bu düzenlemeler, meşru amaçlarından sapıtılarak siyasi bir baskı aracı haline getirilmekte, bireyler ve sivil toplum kuruluşları keyfi olarak finansal sistemden soyutlanmakta ve hukuksuz bir şekilde ekonomik araçlarla cezalandırılmaktadır.

Bu bağlamda, **Mali Eylem Görev Gücü (Financial Action Task Force - FATF)**, kara para aklama ve terörizmin finansmanı ile mücadelede uluslararası standartları belirleyen ve devletlerin finansal sistem üzerindeki düzenleyici

çerçevesini şekillendiren kritik bir kuruluştur. FATF tavsiyeleri ve standartları, küresel finans sisteminin bütünlüğünü, güvenliğini sağlamayı ve yasa dışı finansal faaliyetleri önlemeyi amaçlamakla birlikte, bu standartların denetim mekanizmalarındaki eksiklikler nedeniyle bazı otoriter rejimler AML/CFT mevzuatını siyasi baskı aracı olarak kullanmakta ve ulusötesi baskıyı meşrulaştırmaktadırlar.

Özellikle “terör” tanımını geniş tutarak muhalif grupları keyfi olarak “terör örgütü” olarak tanımlama, bireylerin, kurumların banka hesaplarını dondurma, mali kara listeleme (blacklisting) ve uluslararası finansal işbirliği mekanizmalarını manipüle ederek bireyleri ekonomik sistemden dışlama gibi yöntemler, AML/CFT düzenlemelerinin otoriter rejimlerce nasıl kötüye kullanıldığını göstermektedir. Bu uygulamalar, ifade özgürlüğü, iş kurma, çalışma, örgütlenme özgürlüğü, mülkiyet hakkı ve adil yargılanma hakkı gibi temel insan haklarını ihlal etmekte, bireylerin ve sivil toplum kuruluşlarının finansal hareketliliğini kısıtlamak suretiyle küresel finansal sistemin bütünlüğünü de tehlikeye atmaktadır.

Bu çalışma, ulusötesi baskının günümüz uluslararası sistemindeki yeri ve etkilerini ele alarak, AML/CFT düzenlemelerinin otoriter rejimler tarafından sistematik biçimde nasıl kötüye kullanıldığını somut örnekler üzerinden incelemeyi amaçlamaktadır. Bu bağlamda, rapor kapsamında:

- Ulusötesi baskı kavramı ele alınacak ve güncel örnekler üzerinden analiz edilecektir,
- AML/CFT düzenlemelerinin ulusötesi baskının bir aracı olarak nasıl kullanıldığı detaylı biçimde incelenecektir,
- Bu manipülasyonun insan hakları, uluslararası hukuk ve küresel finans sistemi üzerindeki etkileri değerlendirilecektir,
- Baskıcı rejimlerin bu düzenlemeleri nasıl araçsallaştırdığını gösteren gerçek vakalar analiz edilerek somut yansımaları ortaya konacaktır,

- Uluslararası kuruluşlar, sivil toplum örgütleri, devletler ve konunun diğer tarafları için ulusötesi baskının önlenmesine yönelik politika önerileri sunulacaktır.

Bu rapor, yalnızca akademik literatüre katkı sağlamayı değil, aynı zamanda uluslararası politika yapıcılar, insan hakları örgütleri ve finansal düzenleyici kuruluşlar için somut politika önerileri geliştirmeyi amaçlamaktadır. Özellikle AML/CFT düzenlemelerinin terörle mücadele ve finansal şeffaflık gibi meşru amaçlarından saptırılarak siyasi muhalifleri baskı altına almak için kullanıldığı konusunda farkındalık yaratmak ve uluslararası toplumun daha etkin müdahale mekanizmaları geliştirmesini sağlamak, bu çalışmanın temel hedefleri arasındadır.

1.BÖLÜM: ULUSÖTESİ BASKI

1.1 Ulusötesi Baskı Araçları

Ulusötesi baskı devletlerin, sınırları aşarak siyasi rakiplerine, muhaliflere veya eleştirel seslere yönelik uyguladığı sistematik yıldırma, gözetleme ve takibat stratejilerini içerir.

Ulusötesi baskı (**transnational repression**), insan hakları, demokratik kurumlar ve devlet egemenliği için ciddi bir tehdit olmanın yanı sıra, küresel otoriterliğin rahatsız edici bir yansımasını da temsil etmektedir. Dünyanın dört bir yanında devletler, yurt dışındaki vatandaşlarını veya bazı durumlarda vatandaş olmayan kişileri kontrol etmek/baskı altında tutmak amacıyla çeşitli ve agresif yöntemlerden oluşan bir “araç kutusu” kullanmaktadır. Freedom House’a göre¹, ulusötesi baskı, bazı hükümetlerin diasporalar ve sürgündeki muhalif sesleri susturmak için sınırları aşarak başvurduğu çeşitli taktikleri içeren bir uygulamalar bütünüdür. Bu taktiklerin arasında şunlar yer alır:

1. Öldürme/Suikast
2. Yasadışı sınır dışı etme
3. Kaçırma
4. Yakınları hedef alma ve toplu cezalandırma
5. Konsolosluk hizmetlerinin kötüye kullanılması
6. Dijital ulusötesi baskı
7. Interpol kırmızı bültenlerinin kötüye kullanılması
8. Kara para aklamayı önleme / terörizmin finansmanını engelleme (AML/CFT) mevzuatının kötüye kullanılması yoluyla finansal dışlama

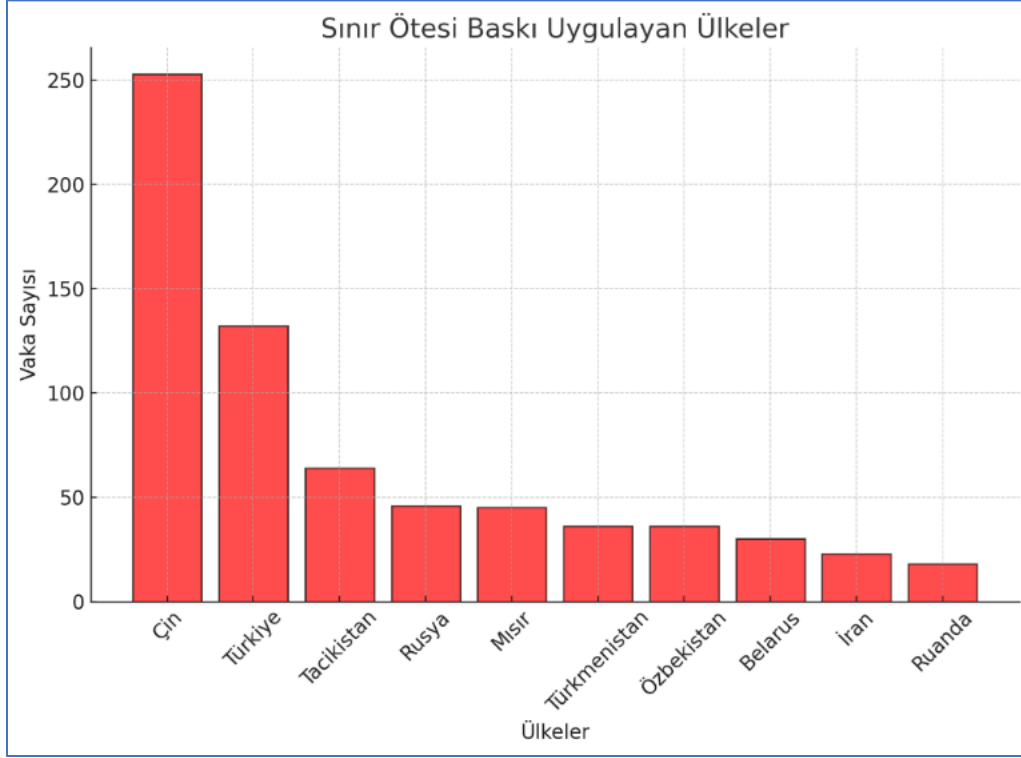
¹ <https://freedomhouse.org/report/transnational-repression>

Otoriter devletlerin hedef aldığı gruplar genellikle gazeteciler, insan hakları savunucuları, siyasi aktivistler, muhalifler ve sivil toplum liderleridir. Ancak ulusötesi baskının mağdurları sadece siyasi sürgünler ve gazeteciler gibi önde gelen kişilerle sınırlı değildir; aynı zamanda öğrenciler, göçmenler ve mülteciler gibi tüm toplulukları da kapsayabilir. Bu durum, Amerika Birleşik Devletleri, Birleşik Krallık, Kanada, Almanya, Avustralya ve Güney Afrika gibi demokratik ülkeler de dahil olmak üzere dünyanın her yerindeki sivillere yönelik günlük bir saldırı niteliği taşımaktadır. Ulusötesi baskı tüm dünyada gerçekleşmektedir. Freedom House, 2014'ten bu yana 100 ev sahibi ülkede fiziksel ulusötesi baskı uygulayan 44 devlet olduğunu açıklamıştır.² Freedom House raporuna göre son on yılda 1.034 ulusötesi baskı uygulamasına ilişkin veriler elde edildi ve 3.5 milyon insanın ulusötesi baskı tehdidi altında yaşadığı kaydedildi.

Freedom House'a göre 6 ülke yoğun şekilde ulusötesi baskı araçlarını kullanmaktadır. Bunlar Çin, Türkiye, Tacikistan, Mısır, Rusya ve Türkmenistan'dır. Çin'den sonra dünyada sıklıkla ulusötesi baskı taktiklerini kullanan ikinci ülke **Türkiye**'dir. Freedom House son yıllarda Çin'de 253 vaka ve ardından Türkiye'de 132 vaka tespit etti³.

² Ibid.

³ <https://freedomhouse.org/report/transnational-repression>

Freedom House Websitesinden: Ulusötesi baskı uygulayan ülkelere dair vaka sayıları

Öldürme, adam kaçıрма gibi başka bir ülkede fiziksel eylemlere girişme ülkeler arasında ciddi siyasi gerginliklere yol açtığından ve doğrudan başka ülke içişlerine müdahale anlamında geldiğinden otoriter ülkeler daha az siyasi baskı görecekları ama daha fazla baskı uygulayacakları yöntemleri araştırmaya başlamışlardır ve buldukları en önemli araçlardan biri de kişiler hakkında Interpol bülteni çıkarma, kişileri terör listelerine ekleyerek AML/CFT mevzuatının manipüle edilmesi gibi uluslararası işbirliği kurumlarını suistimal etmek olmuştur. **Bu yeni yöntemlerle baskıcı ülkeler daha az görünür olmakla beraber muhaliflerini başka ülke kurumlarını kullanarak baskı altına almayı başarmaktadırlar.** Bu yöntemlerin kullanılması giderek daha fazla yaygınlaşmaktadır.

1.2 Ulusötesi Baskıda Öne Çıkan Örnekler⁴

Öldürme/Suikast

Cemal Kaşıkçı, Ekim 2018’de Suudi Arabistan tarafından Türkiye’de öldürüldü. Cemal Kaşıkçı, açık sözlü bir gazeteci olarak 2017 yılında yetkililerle arasının bozulmasının ardından Suudi Arabistan’ı terk edip ABD’ye yerleşmişti. İstanbul’daki Suudi konsoloslukunda, Riyad hükümetinin üst düzey yetkilileri tarafından koordine edilen bir operasyonla öldürüldü. Bu operasyonun muhtemelen Velihaht Prens Muhammed Bin Salman tarafından onaylandığı iddia edilmiştir⁵.

Hukuka Aykırı Geri Göndermeler: Sınır Dışı Edilmeler, İadeler ve Deportasyonlar

Sırbistan, 2022 yılında Bahreyn’in kötüye kullandığı bir Interpol kırmızı bülteni sonrasında işkence ve kötü muamele riskiyle karşı karşıya kalan bir Bahreynli siyasi muhalif Ahmed Jaffer Muhammed’i hukuka aykırı bir şekilde Bahreyn’e iade etti⁶.

Kaçırmalar ve Zorla Kaybetmeler

Slimane Bouhafs, Cezayirli yetkililer tarafından uğradığı baskılar nedeniyle Cezayir’den kaçarak Tunus’ta BM Mülteciler Yüksek Komiserliği (UNHCR) tarafından uluslararası koruma altına alınmış bir Amazigh aktivistidir. Ağustos 2021’de Tunus’ta ortadan kayboldu. Tanıkların ifadelerine göre, sivil kıyafetli kimliği belirsiz kişiler Bouhafs’ın Tunus’taki evine gelerek başına bir çuval geçirip zorla bir araca bindirdi ve uzaklaştı. Onun nerede olduğu birkaç gün boyunca

⁴ Human Rights Watch. (2024). “We will find you: A global look at how governments repress nationals abroad.” Human Rights Watch. <https://www.hrw.org/report/2024/02/22/we-will-find-you/global-look-how-governments-repress-nationals-abroad>

⁵ United Nations Office of the High Commissioner for Human Rights (OHCHR), “Khashoggi killing: UN human rights expert says Saudi Arabia is responsible for ‘premeditated execution,’” June 19, 2019, <https://www.ohchr.org/EN/NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=24713>.

⁶ <https://www.hrw.org/news/2022/01/27/serbia-bahraini-dissident-unlawfully-extradited>

resmen teyit edilmedi, ancak daha sonra bir Cezayir mahkemesinde ortaya çıktı⁷.

Aile Bireylerinin Hedef Alınması ve Toplu Cezalandırma

Bahreynli yetkililer, İngiltere’de sürgünde yaşayan Bahreyn Hak ve Demokrasi Enstitüsü kurucusu Sayed al-Wadaei’nin⁸ aile bireylerini hedef aldı. Ekim 2016’da Bahreynli yetkililer, Al-Wadaei’nin eşi ve küçük oğlunu Bahreyn’in Manama havaalanında gözaltına alıp sorguya çekti. Al-Wadaei’nin eşi, sorgu memurunun kendisine, “Bu mesajı kocana ilet: Onu yakalayacağım,” dediğini aktardı. Mart 2017’de Al-Wadaei’nin 18 yaşındaki kayınbiraderi Nazar Sayed Namaa al-Wadaei, Bahreyn’in Jid Ali şehrinde tutuklandı ve işkence gördüğünü bildirdi.

Konsolosluk Hizmetlerinin Kötüye Kullanımı

Yurt dışında yaşayan kişiler zaman zaman kendi ülkesinin konsolosluk hizmetlerinden belge alması gerekir. Hükümetler, yurt dışında yaşayan bireyleri hedef almak için pasaport iptali veya bu tür hizmetleri sağlamayı reddetme yoluyla konsolosluk hizmetlerini kötüye kullanmıştır. Avrupa’daki Ruanda büyükelçilikleri, kişinin Ruanda Dışişleri Bakanlığı’na bağlı bir grup olan Yurt Dışındaki Ruanda Topluluğu’na (RCA) üye olmaması durumunda konsolosluk hizmetlerine erişimi engellemiştir.

Dijital Ulusötesi Baskı

Dijital ulusötesi baskı, yurt dışında yaşayan insanları hedef almak için dijital teknolojilerin kullanılması ve kötüye kullanılması anlamına gelir; bu, gözetim ve çevrim içi tacizi içerir. 2019 yılında, Birleşik Krallık’ta yaşayan Ruanda muhalefet partisinin eski üst düzey yetkilisi Faustin Rukundo’ya, Kanada merkezli bir akademik araştırma merkezi olan Citizen Lab ve Uluslararası Af Örgütü

⁷ <https://www.frontlinedefenders.org/en/case/human-rights-defenders-kamira-nait-sid-and-slimane-bouhafs-released-prison>

⁸ <https://ishr.ch/defender-stories/human-rights-defender-story-sayed-ahmed-alwadaei-from-bahrain/>

tarafından telefonunun dijital gözetim casus yazılımı Pegasus⁹ ile enfekte olduğu bilgisi verildi.

INTERPOL Sisteminin Kötüye Kullanılması

Hakeem al-Araibi, Arap Baharı protestolarına katılımının ardından Avustralya'da mülteci statüsü alan Bahreynli bir futbolcudur. Kasım 2018'de Tayland makamları, Bahreyn'in talep ettiği bir Interpol Kırmızı Bülteni nedeniyle al-Araibi'yi havaalanında tutukladı. Bahreyn makamları, bir polis karakolunu vandalize ettiği iddiasıyla al-Araibi'yi arıyordu, ancak suç işlendiği sırada al-Araibi televizyonda yayınlanan bir futbol maçında oynuyordu. Al-Araibi, Tayland'da 76 gün boyunca gözaltında tutuldu.¹⁰

1.3 Uluslararası Alanda Ulusötesi Baskı Konusuna

Yaklaşımlar

Amerika Birleşik Devletleri, ulusötesi baskı olgusunu yasal düzeyde ele alan ve bunu tutarlı bir şekilde hukuk uygulamalarıyla hayata geçiren ilk ülke olmuştur. FBI¹¹, bu durumu, bazı ülkelerin ABD'de yaşayan kendi vatandaşlarına yönelik taciz ve sindirme faaliyetleri olarak tanımlamaktadır. Bu eylemler, ABD yasalarını ve bireysel hak ve özgürlükleri ihlal ederek, yurt dışında ailesi olan veya diğer yabancı bağlantıları bulunan vatandaşlığa geçmiş ya da ABD doğumlu kişileri hedef almaktadır.¹²

Ulusötesi baskı; takip, taciz, siber saldırı, saldırılar, kaçırma girişimleri, mağduru zorla veya baskıyla anavatanına geri döndürme, mağdurun anavatanındaki aile üyelerini tehdit etme veya gözaltına alma, mali varlıkları dondurma, çevrim içi dezenformasyon kampanyaları gibi çeşitli şekillerde ortaya çıkabilir. 2019 yılında, ABD Federal Hükümeti'ne bağlı olan ve ABD Helsinki Komisyonu olarak

⁹ <https://www.bbc.com/news/technology-50249859>

¹⁰ <https://www.youtube.com/watch?v=BUaLUNeXhQo>

¹¹ <https://www.fbi.gov/investigate/counterintelligence/transnational-repression>

¹² Parliamentary Assembly of the Council of Europe. "Transnational repression as a growing threat to the rule of law and human rights". Accessed January 27, 2025. <https://pace.coe.int/en/files/33000>

da bilinen Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Komisyonu, otokratik rejimlerin INTERPOL'ü siyasi amaçlarla kötüye kullanmasını ele almak amacıyla Ulusötesi Baskı Hesap Verebilirlik ve Önleme (TRAP) Yasası'nı (H.R. 4330) sundu; bu yasa, 2022 Ulusal Savunma Yetkilendirme Yasası'nın bir parçası olarak kabul edildi. Temmuz 2022'de, ABD Dışişleri Bakanlığı, Washington DC'deki diplomatik misyonların başkanlarına bir diplomatik nota iletilerek, yabancı diplomatları "bireylerin insan haklarını ve temel özgürlüklerini barışçıl bir şekilde kullanmalarını hedef alarak çeşitli taciz, sindirme ve baskı yöntemleri" uygulamaları konusunda uyardı. 2022'nin sonunda, ABD milletvekilleri ulusötesi baskıyı yasalaştırmak ve suç haline getirmek için bir tasarı sundular: Ulusötesi Baskıyı Durdurma Yasası (Stop Transnational Repression Act), maksimum ceza uygulanmasını öngörmektedir.¹³

FBI websitesinden bir görüntü¹⁴

Baskı olgusunun artan yaygınlığına yanıt olarak, Avrupa Parlamentosu, siyasi amaçlı INTERPOL Kırmızı bültenlerinin kullanımı üzerine bir rapor hazırlattı. Bu raporda, "[Avrupa Parlamentosu] diğer uluslararası kurumlarla birlikte INTERPOL kırmızı bültenleri ve yayma emirlerinin kötüye kullanılmasını, özellikle

¹³ Ibid.

¹⁴ <https://www.fbi.gov/investigate/counterintelligence/transnational-repression>

de siyasi amaçlı kötüye kullanımları sürekli olarak ele almıştır” sonucuna varıldı¹⁵. Ancak, İnterpol’ün iç reformları, örneğin bir Veri Koruma Görevlisi atanması gibi adımlar atılmış olmasına rağmen, “kötüye kullanıma ilişkin raporlar tespit edilmeye devam etmektedir”. Freedom House’a göre, “INTERPOL’ün kötüye kullanımı, uluslararası sistem içinde ulusötesi baskının en iyi anlaşılabilir biçimidir”. Bu, menşee ülkelerin İnterpol’ün bildirim mekanizmalarını kullanarak ev sahibi ülkeleri manipüle etmek için araçsallaştırdığı bir tür iş birliği biçimidir.¹⁶

Daha yakın zamanda (Mart 2023), Avustralya, Almanya, Estonya, Kosova, Letonya, Litvanya, Slovakya Cumhuriyeti ve Amerika Birleşik Devletleri hükümetleri “Ulusötesi Baskıyla Mücadele İçin İlke Beyanı”na imza attılar. Bu beyana göre, “ulusötesi baskı, dünya çapında demokrasi ve insan hakları için bir tehdittir.”¹⁷. Bağlayıcı olmayan beyanname, demokratik hükümetleri ulusötesi baskıyı kabul etmeye ve bu baskıyla mücadele etmeye çağırmaktadır.

Avustralya hükümeti, 2018 yılında yabancı müdahale ve casusluk, diaspora topluluklarının taciz edilmesi, gözetlenmesi ve sindirilmesi gibi konulara yanıt olarak bir yasa çıkardı. Bu yasa, büyük ölçüde Çin hükümetinin Avustralya iç politikasına müdahalesine ilişkin iddialara yanıt olarak kabul edildi. Human Rights Watch, özellikle öğrenciler ve akademisyenler olmak üzere, Avustralya’daki Çin diasporası topluluğunun sindirildiğini belgeledi. Şubat 2023’te, Avustralya Federal Polisi, Avustralya’daki topluluklara, yabancı hükümetler tarafından tehdit edildiklerini veya sindirildiklerini düşündüklerinde ne yapmaları gerektiği konusunda tavsiyelerde bulunacak yeni bir program

¹⁵ R. H. Wandall, “Ensuring the rights of EU citizens against politically motivated Red Notices”, Think Tank, European Parliament (europa.eu), 1 February 2022. See also the following reports of the Committee on Legal Affairs and Human Rights: “Interpol reform and extradition proceedings: building trust by fighting abuse”, Doc. 14997, dated 15 October 2019 (rapporteur: Mr Aleksander Pocij, Poland, EPP/CD) and “Abusive use of the Interpol system: the need for more stringent legal safeguards”, Doc. 14277, dated 29 March 2017 (rapporteur: Mr Bernd Fabritius, Germany, EPP/CD).

¹⁶ Freedom House, Y. Gorokhovskaia and I. Linzer, “Defending Democracy in Exile: Policy Responses to Transnational Repression” (2022).

¹⁷ Ibid. “Transnational repression as a growing threat to the rule of law and human rights”. Article 14.

başlattı. Bu program, mağdurlara bilgi ve destek sağlamak amacıyla topluluk irtibatlarını içermektedir¹⁸.

Hükümetler ile bölgesel ve uluslararası kurumlar, hükümet baskısının kurbanlarını ve ailelerini korumak için birlikte çalışmaya da başlamışlardır. 2022 G7 Zirvesi'nde, 12 ülke ve Avrupa Birliği tarafından sunulan bir açıklama, "kötü niyetli yabancı müdahale ve ulusötesi baskı eylemleri"ne karşı direnç oluşturma ihtiyacını vurguladı. Aynı yıl, Avrupa Birliği ile INTERPOL arasında yeni bir iş birliği anlaşması için yapılan müzakerelerde, Avrupa Parlamentosu, Komisyonun siyasi amaçlı Kırmızı Bültenlerin ele alınmasına yönelik yollar araştırmasını, örneğin, AB üye devletlerinin siyasi amaçlı Kırmızı Bültenlerin tespiti ve kaldırılması konusunda bilgi alışverişinde bulunabilecekleri bir doğrulama mekanizması oluşturulmasını tavsiye etti. Avrupa Parlamentosu ayrıca, "AB vatandaşlarının siyasi amaçlı Kırmızı Bültenlere karşı haklarının güvence altına alınması" başlıklı bir rapor hazırlattı¹⁹.

¹⁸ Human Rights Watch, "We Will Find You" A Global Look at How Governments Repress Nationals Abroad, February 2024, s. 39

¹⁹ Ibid., s.40

2. BÖLÜM: AML/CFT MEVZUATININ ULUSÖTESİ BASKI ARACI OLARAK KULLANILMASI

Ülke sınırları aşan ve baskıcı, otoriter ülkeler tarafından kullanılan **ulusötesi baskı araçları, küreselleşme, yeni geliştirilen uluslararası standartlar, uluslararası işbirliği örgütleri ve teknolojik gelişmelerle birlikte yeni boyutlar kazanmıştır**. Özellikle terörizmle mücadele için geliştirilen terör mevzuatını kötüye kullanma, kendi baskıcı yönetimlerine muhalefet eden kişi ve grupları terör örgütü ilan etmek, kara para aklama ile mücadele (AML - Anti-Money Laundering) ve terörizmin finansmanı ile mücadele (CFT - Countering the Financing of Terrorism) düzenlemeleri gibi uluslararası ekonomik, hukuki araçları ulusötesi baskı aracı olarak kullanmak giderek yaygınlaşan bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır.

Terörizmle mücadele için geliştirilen terör mevzuatını kötüye kullanma, kendi baskıcı yönetimlerine muhalefet eden kişi ve grupları terör örgütü ilan etmek, kara para aklama ile mücadele (AML - Anti-Money Laundering) ve terörizmin finansmanı ile mücadele (CFT - Countering the Financing of Terrorism) düzenlemeleri gibi uluslararası kurumları, ekonomik, hukuki araçları ulusötesi baskı aracı olarak kullanmak giderek yaygınlaşan bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır.

AML/CFT mevzuatı, esas itibarıyla uluslararası mali sistemin yasadışı amaçlar için kullanılmasını önlemeyi, terörizmin/kara para aklamanın finansmanını engellemeyi, bu şekilde uluslararası finansal sistemin bütünlüğünü sağlamayı amaçlar. **Ancak, bazı otoriter rejimler bu mevzuatı, yurt dışındaki muhalifleri hedef almak için kullanmaktadır**. Burada amaç **AML/CFT mevzuatı gibi yasal araçları kullanarak terörle gerçekten ilişkili kişi ve kurumların arasına siyasi muhalifleri EKLEYEREK** muhalif kişi (ve ailelerinin) ve kurumların yurtdışında

mali açıdan bloke edilmesi, finansal sistemin dışına çıkarılmaya zorlanması, ekonomik özgürlüklerinin kısıtlanması, finansal açıdan zayıflatması ve kendilerinin ve ailelerinin hayatlarının zorlaştırılmasıdır. Bu şekilde ülke dışında yaşayan bu kişi ve kurumlar baskı altına alınmaktadır.

Bazı otoriter rejimler AML/CFT mevzuatını, yurt dışındaki muhalifleri hedef almak için kullanmaktadır. Burada amaç AML/CFT mevzuatı gibi yasal araçları kullanarak terörle gerçekten ilişkili kişi ve kurumların arasına siyasi muhalifleri EKLEYEREK muhalif kişi (ve ailelerinin) ve kurumların yurtdışında baskı altına alınmasıdır.

2.1. AML/CFT Mevzuatının Otoriter Ülkeler Tarafından Kötüye Kullanım Adımları:

1.ADIM : FATF tavsiyeleri kapsamında finans alanında faaliyet yürüten yükümlü kuruluşlara (finansal kurumlar ve belirlenmiş finansal olmayan işletmeler ve meslekler-DNFBP'ler)²⁰ belirli görevler ve sorumluluklar verilmesi

A- Müşteri Durum Tespiti (CDD): FATF Tavsiye 10'a uygun olarak, yükümlü kuruluşlar, müşterilerinin kimliğini belirlemek ve doğrulamak, faydalanıcıyı belirlemek ve kimliğini doğrulamak için makul adımlar atmak, iş ilişkisinin amacını ve amaçlanan doğasını anlamakla yükümlüdürler.

B- Gelişmiş Durum Tespiti (EDD): FATF Tavsiye 10 ve 12'ye uygun olarak, kuruluşlar siyasi açıdan nüfuz sahibi kişiler (PEP'ler), aile üyeleri ve yakın

²⁰ Finansal Kuruluşlar: Bankalar, Kredi Kuruluşları, Sigorta Şirketleri, Menkul Kıymetler Bayileri, Para veya Değer Transfer Hizmetleri (MVTs), Döviz Bayileri, Ödeme Hizmeti Sağlayıcıları, Yatırım Şirketleri, E-para ve Sanal Varlık Hizmet Sağlayıcıları (VASP'ler)

Belirlenmiş Finansal Olmayan İşletmeler ve Meslekler (DNFBP'ler): Emlakçılar, Avukatlar, Noterler ve Bağımsız Hukuk Profesyonelleri, Muhasebeciler, Emanet ve Şirket Hizmet Sağlayıcıları (TCSP'ler), Değerli Metaller ve Taşlar Bayileri, Kumarhaneler ve Oyun Kuruluşları:

arkadaşları gibi yüksek riskli müşteriler için gelişmiş önlemler uygulamalıdır. Karmaşık veya yüksek değerli işlemler veya yüksek riskli yargı bölgelerinden gelen müşteriler için ek inceleme gereklidir.

C- Terör finansmanı suçu: FATF tavsiye 5'e göre, ülkeler Terör Finansmanı Sözleşmesi temelinde terör finansmanını suç saymalı ve yalnızca terör eylemlerinin finansmanını değil, aynı zamanda belirli bir terör eylemi veya eylemleriyle bağlantısı olmasa bile terör örgütlerinin ve bireysel teröristlerin finansmanını da suç saymalıdır.

D-Hedefli Finansal Yaptırımlar: FATF Tavsiye 6'ya göre, yükümlü kuruluşlar, terörizm ve terörizmin finansmanına ilişkin Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi (BMGK) yaptırımlarına uymak için tedbirleri uygulamak zorundadır.

2. ADIM : Yükümlü kuruluşların FATF standartları gereği müşterileri hakkında bilgi sahibi olma ihtiyacının ortaya çıkması

Yukarıda bahsedilen FATF standartları gereği (Müşteri Durum Tespiti, Gelişmiş Durum Tespiti- CDD/KYC, Terör finansmanı suçunun belirlenmesi, Hedeflenen Finansal Yaptırımların Belirlenmesi) bankalar, sigorta şirketleri, varlık yönetim şirketleri gibi yükümlü kuruluşlar, kendileriyle iş ilişkisi kurmak isteyen kişiler/kurumlar hakkında terörizmin finansmanı/ kara para aklama suçlarıyla ilgili olup olmadıklarını bilmek zorundadırlar.

3. ADIM : Yükümlü kuruluşların (örneğin bankaların) bilgi sahibi olma ihtiyacını karşılamak için üçüncü taraf şirketlerin verileri toplaması ve yükümlü kuruluşlara ticari amaçla satması

FATF standartları gereği sorumlu hale gelen yükümlü kuruluşlar, yaptıkları her işlemde Müşterini Tanı (Know Your Customer-KYC), Müşteri Durum Tespiti (Customer Due Diligence-CDD), Artırılmış Müşteri Durum Tespiti (Enhanced Due Diligence-EDD) gibi sorumluluklarını yerine getirebilmek için kişilerin/kurumların kim olduklarını, haklarında terörizmin finansmanı, kara para aklama konularında bir veri bulunup bulunmadığını kontrol etmek

zorundadırlar. Gelen her kişi/kurum için yükümlü kuruluşların bu bilgi toplama işini yapmaları mümkün olmadığından, **bu noktada mali istihbarat alanında veri sağlayan üçüncü taraf şirketler devreye girmiştir.**

Üçüncü taraf veri sağlayıcı şirketler (ComplyAdvantage, Refinitiv (LSEG), Dow Jones, LexisNexis, Acuris, gibi firmalar) yükümlü kuruluşların mali işlemlerinde ihtiyaç duydukları yerel, bölgesel veya küresel çapta yaptırım izleme, olumsuz medya ve kimlik doğrulama, kişisel verileri toplama, işleme, sınıflandırma ve kullanıma hazır hale getirme işlerini yerine getirmektedirler. Veri sağlayıcı firmalar internet ortamından ya da başka kaynaklardan topladıkları, işledikleri verileri kullanılabilir hale getirmekte, kişiler/kurumlar hakkında profiller oluşturmakta, sorgulama ekranları yapmakta ve yükümlü kuruluşlara ücret karşılığında satmaktadırlar.

4. ADIM: Otoriter ülkelerin finansal sisteme siyasi motivasyonlu, evrensel hukuktan uzak, çarpıtılmış, yanlış veriler eklemesi ve uluslararası finansal sistemi zehirlemesi

Daha öncede ifade ettiğimiz üzere dünyada giderek artan bir otoriterleşme eğilimi vardır ve otoriter, baskıcı ülkelerin sayısı giderek artmaktadır. Evrensel hukuku önemsemeyen bu baskıcı, otoriter ülkelerdeki yönetimler, kendi rejimlerine karşı çıkan kişi ve gruplara yönelik her alanda ellerindeki her araçla baskı yapmaktadırlar. Kendi ülkelerinde bulunan muhalifleri gözaltına almakta, tutuklamaktadırlar. Yurtdışında bulunan muhaliflere yönelik ise adam kaçıрма, suikast, INTERPOL sistemini kullanarak havaalanlarında gözaltına alma ve hukuksuz iadeler gibi çeşitli ulusötesi baskı yöntemleri kullanmaktadırlar.

Küreselleşmeyle birlikte baskıcı ülkelerin kullanmaya başladıkları yeni bir ulusötesi baskı aracı ise global düzen ve istikrarın korunması amacıyla hazırlanan uluslararası standartları (AML/CFT mevzuatı gibi), işbirliği platformlarını ve uluslararası kurumları (INTERPOL gibi) kötüye kullanmadır.

Baskıcı ülkeler tarafından uluslararası finansal sisteme **iki temel kaynaktan** siyasi motivasyonlu, evrensel hukuktan uzak, yanlış veriler sağlanmaktadır.

- 1- Baskıcı otoriter ülkelerdeki yetkili kamu kurumlarının terörün finansmanı ve karar para aklanmasıyla ilgili hazırladıkları ve internette yayınladıkları **resmi** yaptırım, terör, terörün finansmanı, mal varlığı dondurma listeleri

Baskıcı ülkeler tıpkı diğer devletler gibi, uluslararası sistemde tanınan bir devlet olduklarından resmi yaptırım, terör, mal varlığı dondurma listeleri hazırlama yetki ve imkanları vardır. Baskıcı ülkeler, uluslararası antlaşmalarla tesis edilen, global sistemin ortak sorunlarından olan terörizmin finansmanı, kara paranın aklanması konularında listeler yayınlamaktadırlar. Ancak burada önemli bir sorun ortaya çıkmaktadır. Baskıcı ülkeler sadece evrensel hukuka göre genel kabul görmüş El-Kaide, IŞİD, Hizbullah gibi terör örgütleriyle ilgili kişileri değil kendi rejimlerine muhalif olduğu için sadece o ülke tarafından terör örgütü olarak kabul edilen muhalif gruplara mensup kişi/kurumları da terör, terörün finansmanı listelerine eklemektedirler.

Baskıcı ülkeler sadece evrensel hukuka göre genel kabul görmüş El-Kaide, IŞİD, Hizbullah gibi terör örgütleriyle ilgili kişileri değil kendi rejimlerine muhalif olduğu için sadece kendileri tarafından terör örgütü olarak kabul edilen muhalif gruplara mensup kişi/kurumları da terör, "terör" kavramını geniş yorumlayarak terörün finansmanı listelerine eklemektedirler.

İlerleyen bölümlerde daha detaylı ele almakla beraber örnek vermek gerekirse baskıcı Erdoğan liderliğindeki Türkiye devleti IŞİD'le ilgili birkaç ismin yanına, BM, AB gibi evrensel kurumlarca terörle ilgisi olmadığı kabul edilen Gülen Hareketiyle ilgili yüzlerce kişiyi kendi uydurduğu FETÖ

(Fetullahçı Terör Örgütü) isimli terör örgütü altında mal varlığı dondurma listelerine eklemektedir.

Baskıcı, otoriter ülkelerin siyasi motivasyonlu, evrensel hukuktan uzak, hukuksuz hazırlanmış listelerine isminizin girmesi için bir muhalif grupta dahi ilişkinizin olmasına gerek yoktur. Baskıcı yönetimlere karşı bir açıklamanızın, eyleminizin olması bu ülkeler tarafından hazırlanan terörün finansmanı, mal varlığı dondurma listelerine adınızın eklenmesini sağlayabilir. Bunun bazı çarpıcı örnekleri vardır.

Ulusötesi baskı uygulamalarıyla bilinen **Rusya, Çin, Türkiye, Mısır ve Tacikistan**, binlerce kişiyi ve kurumu içeren, kamuya açık yaptırım ve izleme listeleri yayınlamaktadır.

Rusya Federasyonu Mali İzleme Servisi (Rosfinmonitoring), aşırılık yanlısı ve terörist faaliyetlerle ilişkileri hakkında bilgi sahibi olduğunu iddia ettiği yerli ve yabancı kuruluş ve kişilerin aranabilir listelerini tutmaktadır. Söz konusu ulusal listelerde 15.232 birey ve 611 kuruluş yer almaktadır.²¹

- Rusya, Sovyet anıtlarının sökülmesi nedeniyle **Litvanya** Kültür Bakanı Simonas Kairys, Klaipėda Belediye Başkanı Arvydas Vaitkus ve diğer birkaç Litvanyalı siyasetçi ve kamu figürü de dahil olmak üzere 29 kişiyi **aşırılıkçı olmakla suçlayıp Rusya'nın arananlar listesine aldı**²². Rusya'nın bu listesine eklendikleri için Kültür Bakanı ve diğer kamu görevlilerine seyahatlerinde dikkatli olmaları, aksi takdirde başka bir ülkede haksız şekilde gözaltına alınabilecekleri şeklinde uyarılar yapılmıştır.

²¹ Rosfinmonitoring, Russian Federal Financial Monitoring Service, List of terrorists and extremists (entire list), <https://fedsfm.ru/documents/terrorists-catalog-portal-act>

²² <https://bnn-news.com/bnn-analyses-russia-searches-for-29-lithuanian-officials-who-are-advised-to-carefully-plan-their-travels-now-254247>

- Merkezi Belçika'nın Brüksel kentinde bulunan Free Russia Foundation, terörle ilişkili kuruluşlar listesinin ilk sırasında yer almaktadır.
- Rus makamları, **Facebook ve Instagram'ın sahibi olan Meta'yı** terörist ve aşırılık yanlısı kuruluşlar listesine ekledi.
- Ayrıca, cezaevinde şüpheli şekilde hayatını kaybeden muhalif lider Navalny'nin the Anti-corruption Foundation üyesi Avrupa'da yaşayan müttefikleri de listede yer almaktadır.²³

*Rus makamları, Facebook ve Instagram'ın sahibi olan **Meta şirketini** aşırılık yanlısı kuruluşlar listesine ekledi.*

Çin, Haziran 2021'de ülkenin Çinli bireylere veya kuruluşlara "ayırıcı ve kısıtlayıcı" tedbirler uygulayan yabancı kuruluşlara karşı önlemler almasına olanak tanıyan Yabancı Yaptırımlarla Mücadele Yasasını (AFSL) yürürlüğe koydu. AFSL, vize reddi, mülklere el koyma, işlem kısıtlamaları ve diğer gerekli eylemler gibi karşı önlemleri içermektedir. Ayrıca, yabancı kuruluşlar **Çin'in "Güvenilmez Kuruluşlar Listesi"ne eklenebilmekte**, bu da Çin ile ticaret yapmalarını, yeni yatırımlar yapmalarını kısıtlamakta ve üst düzey yöneticilerine seyahat yasağı getirmektedir.²⁴

- Çin'in 2012 yılından beri iç terör listeleri yayınlamadığı FATF tarafından not edilmiştir.²⁵
- Çin'in yaptırım listeleri genelde ABD'li yetkilileri hedef almaktadır²⁶.

²³ Euroactiv, 2022, <https://www.euractiv.com/section/ukraine/news/russia-adds-kremlin-critic-navalny-to-terrorists-list/>

²⁴ Global Sanctions, <https://globalsanctions.co.uk/sanctioning-state/china/>

²⁵ FATF, Anti-money laundering and counter-terrorist financing measures in the People's Republic of China - 2019, p.10, para.17. <https://www.fatf-gafi.org/content/dam/fatf-gafi/mer/MER-China.2019-Executive-Summary.pdf>

²⁶ Xinhuanet, 2021, China announces sanctions on 28 U.S. individuals including Pompeo, http://www.xinhuanet.com/english/2021-01/21/c_139684840.htm

Çin, Uygur bölgesinde ciddi insan hakları ihlalleri gerçekleştirmektedir. Uygur bölgesindeki ağır insan hakları ihlallerini dile getiren kişi ve kurumlar Çin'in hedefi haline gelmiş durumdadır. Bu sebeple, Çin, 2021 yılında "*Çin'in egemenliğine ve çıkarlarına ciddi şekilde zarar vermek, kötü niyetle yalanlar ve dezenformasyon yaymak*" gerekçesiyle **Hollandalı siyasetçi Sjoerd Wiemer Sjoerdsma, Belçikalı parlamenter Samuel Cogolati, Litvanyalı milletvekili Dovile Sakaliene** ve iki akademisyen - Almanya'dan Adrian Zenz ve İsveç'ten Bjorn Jerden - ile **Avrupa Birliği Konseyi'nin Siyasi ve Güvenlik Komitesi, Avrupa Parlamentosu İnsan Hakları Alt Komitesi, Almanya'daki Mercator Çin Araştırmaları Enstitüsü ve Danimarka'daki Demokrasi İttifakı Vakfı** gibi kurumları yaptırım uygulanacaklar listesine almıştır²⁷. Çin'in yaptırım listelerinde yer alan kişilerin Çin'e girmesi ve Çin ile iş yapmaları yasaklanmıştır; ancak bu yaptırım listeleri sadece bu yasaklarla sınırlı değildir. Yaptırım listelerinde adı geçen kişi ve kuruluşların, mali istihbarat veri tabanlarında (örneğin ComplyAdvantage, World-Check gibi) "yaptırım uygulanan kişiler" kategorisine dahil edilmeleri de söz konusu olabilmektedir. Bu profil bilgisi, bu kişi ve kurumlar için kısıtlayıcı etkilere yol açabilmektedir.

Çin, 2021 yılında "*Çin'in egemenliğine ve çıkarlarına ciddi şekilde zarar vermek, kötü niyetle yalanlar ve dezenformasyon yaymak*" gerekçesiyle Hollandalı siyasetçi Sjoerd Wiemer Sjoerdsma, Belçikalı parlamenter Samuel Cogolati, Litvanyalı milletvekili Dovile Sakaliene ile Avrupa Birliği Konseyi'nin Siyasi ve Güvenlik Komitesi, Avrupa Parlamentosu İnsan Hakları Alt Komitesi, Almanya'daki Mercator Çin Araştırmaları Enstitüsü ve Danimarka'daki Demokrasi İttifakı Vakfı gibi kurumları yaptırım uygulanacaklar listesine almıştır.

²⁷ <https://www.reuters.com/article/world/china-hits-back-at-eu-with-sanctions-on-10-people-four-entities-over-xinjiang-idUSKBN2BEIWB/>

Türkiye Cumhuriyeti Hazine ve Maliye Bakanlığı Mali Suçları Araştırma Kurulu (MASAK)²⁸ tarafından yayınlanan **ulusal malvarlığı dondurma kararları** listesine göre **1.334** kişi ve kurum hakkında yaptırım uygulanmaktadır.²⁹

- Avrupa’da faaliyet gösteren (uluslararası) insan hakları dernekleri **Solidarity With Others**, Human Rights Defenders, Stockholm Center for Freedom’ın bir çok yöneticisi,
- İsveç’te ikamet eden ve İsveç’in NATO üyeliğinin onaylanması için Türkiye’nin iade edilmesi şartını koşmasından ötürü krize neden olan **gazeteci Bülent Keneş**,
- Almanya’da ikamet eden **gazeteciler Can Dünder, Cevheri Güven, Sevinç Özarlan** gibi çok sayıda isim Türkiye’nin listelerinde yer almaktadır.
- Örneğin Türkiye tarafından 24.12.2021 tarihinde yayınlanan malvarlığı dondurma listesinde³⁰ 770 kişi ve 1 kurumun ismi geçmektedir. Bu 770 kişiden 455’i hakkında malvarlığı dondurma gerekçesi olarak dünyada sadece Erdoğan yönetiminin terör örgütü olarak kabul ettiği ancak BM, AB gibi evrensel kurumlarca terör faaliyetleriyle alakası olmadığı ilan edilen Gülen Hareketiyle ilişkileri gerekçe gösterilmiştir.

²⁸ Türkiye Cumhuriyeti Hazine ve Maliye Bakanlığı **Mali Suçları Araştırma Kurulu (MASAK) aynı zamanda FATF bünyesinde Türkiye devletini temsil eden resmi delegasyondur.**

²⁹ Republic of Turkey Ministry of Treasury and Finance, Financial Crimes Investigation Board, TF Current List, https://en.hmb.gov.tr/7madde_ing (As of August 2024)

³⁰ https://ms.hmb.gov.tr/uploads/sites/12/2021/12/RESMI-GAZETE_24_ARALIK.pdf

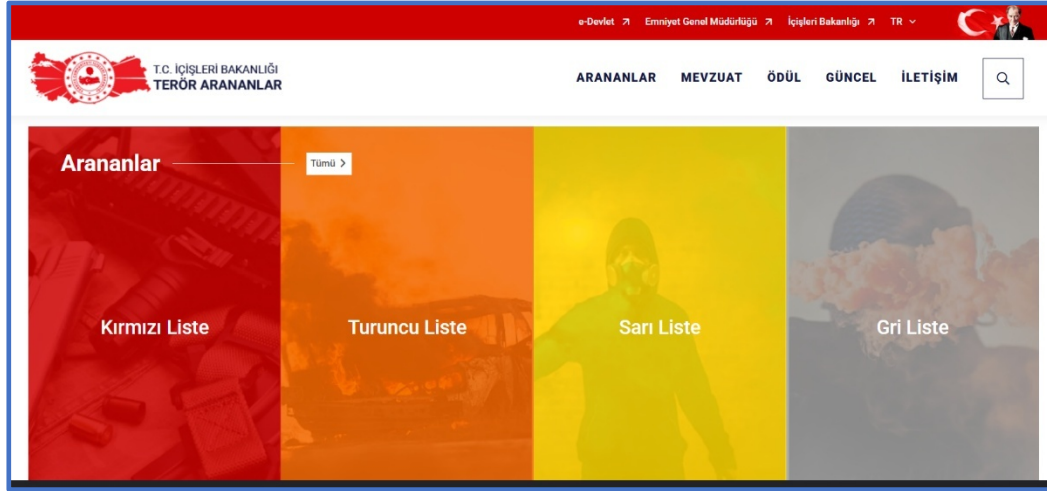
24 Aralık 2021 CUMA	Resmî Gazete	Sayı : 31699
KARAR		
<u>Hazine ve Maliye Bakanlığından:</u>		
MALVARLIğININ DONDURULMASI KARARI		
Karar Sayısı : 2021/5		
Karar Tarihi : 20/12/2021		
1 – 6415 sayılı Kanunun 7 nci maddesinin 3 üncü fıkrası uyarınca, aynı Kanun'un 3 üncü ve 4 üncü maddesi kapsamına giren fiilleri gerçekleştirdikleri hususunda makul sebeplerin varlığına istinaden ekli listelerde adı geçen kişi, kuruluş veya organizasyonların Türkiye'de bulunan malvarlıklarının dondurulması kararlaştırılmıştır.		
2 – Bu Karara karşı, 6415 sayılı Kanun'un 7 nci maddesinin 4 üncü fıkrası uyarınca, Ceza Muhakemesi Kanunu hükümlerine göre ilgili Ankara Ağır Ceza Mahkemesine itiraz edilebilir.		
3 – Bu Karar yayımı tarihinde yürürlüğe girer.		
4 – Bu Karar hükümlerini Hazine ve Maliye Bakanı yürütür.		
Süleyman SOYLU İçişleri Bakanı	Dr. Nureddin NEBATİ Hazine ve Maliye Bakanı	

Sıra	TCKN	Ad-Soyad	Anac Adı	Baba Adı	Doğum Tarihi	Doğum Yeri	Çeyiz
1	31427482674	ABDULAZİZ DASBULAK	Aynı	Hamza	18.08.1984	Kadirli	FETÖ/PDY
2	16619250538	ABDULHALİM KARATAŞ	Diondi	Osman	17.03.1975	Yıldızeli	FETÖ/PDY
3	3345488248	ABDULKADİR YILMAZ	Resmiye	Mulla Ali	9.01.1967	Kızılcaslan	FETÖ/PDY
4	23627523202	ABDULKERİM BALCI	Emine	Hüseyin	15.10.1971	Dereli	FETÖ/PDY
5	41704681270	ABDULKERİM ÇOMÇE	Elif	Mahmut	26.03.1970	Ereğli	FETÖ/PDY
6	21919400736	ABDULLAH BOZKURT	Semaha	Hikmet	5.08.1971	Budama	FETÖ/PDY
7	12187115590	ABDULLAH ÇAT	Feride	Hikmet	21.09.1984	Akates	FETÖ/PDY
8	20717513792	ABDULLAH GÖKÇEK	Fatma	Bekir	7.03.1971	Lüdenscheid	FETÖ/PDY
9	23992591772	ABDULLAH ÖTÖK	Esma	Mevlit	4.02.1972	Çerkeş	FETÖ/PDY
10	31992639222	ABDULLAH YETİK	Gülden	Mehmet	16.06.1989	Çorum	FETÖ/PDY
11	10873732736	ABDURRAHMAN KARAKIŐ	Fatma	Hasan	17.08.1975	Bıgadıç	FETÖ/PDY
12	46097154524	ABDURRAHMAN KESKİN	Türkan	Sahmeddin	15.08.1970	Bayburt	FETÖ/PDY
13	46049079624	ABDÜL KADİR AKÇAY	Eğbe	Deniz	20.10.1973	Ereğli	FETÖ/PDY
14	26999024642	ADEM KALAY	Hanife	Kani	12.05.1964	BaŐa	FETÖ/PDY
15	4021118946	ADEM KUMCU	Dudu	Mehmet Zeki	15.12.1964	Göteborg	FETÖ/PDY
16	3909746656	ADEM ÖNAL	Duman	Mahir	7.07.1969	Karlıhisar	FETÖ/PDY
17	2324809428	ADEM ÖZCAN	Meryem	Mehmet	24.08.1971	Koboğa	FETÖ/PDY
18	4424369998	ADEM YAVUZ ARSLAN	Pakize	Mevlit	1.01.1974	Silivri	FETÖ/PDY
19	10073021352	ADEM YAZIKOZ	Şerife	Mustafa	16.07.1941	Üsküdar	FETÖ/PDY
20	49162569564	ADİL ÖKSÜZ	Zeynep	Mustafa	5.04.1967	AndaŐ	FETÖ/PDY
21	2379072698	ADNAN AZAK	Suzan	Bekir	3.04.1969	İzmirli	FETÖ/PDY
22	6626280326	AHMED SAİD TUNÇNAR	Merveer	Celestin	4.02.1974	BıybuŐ	FETÖ/PDY
23	32941900514	AHMET AKIN	Anife	Hüseyin	24.03.1982	Dereli	FETÖ/PDY
24	3895268748	AHMET BEDİR	Fatma	Mehmet	1.11.1964	İgir	FETÖ/PDY
25	10256502944	AHMET BEYAZ	Fatma	Sami	20.10.1975	Konya	FETÖ/PDY
26	48290701838	AHMET CAN	Binali	İbrahim	27.05.1971	Kelkeli	FETÖ/PDY
27	22279042772	AHMET CAĞLAYAN	Sana	Cemil	17.07.1968	İgir	FETÖ/PDY
28	33721162384	AHMET ÇİÇEK	Fatma	Ali	22.03.1970	Kanakköy	FETÖ/PDY
29	12469046574	AHMET GÜZEL	Zöhr	Mahmut	27.01.1977	Bala	FETÖ/PDY
30	28351760732	AHMET HAMDİ PARLAK	Sükrüye	Ali	1.05.1971	İkizözü	FETÖ/PDY
31	22526570010	AHMET HAMDİ VURAL	Şerife	Anız	15.01.1970	Ladik	FETÖ/PDY
32	29635842830	AHMET HÜŐREV TONGUC	Ülkü	Fevzi	21.05.1969	İpsanta	FETÖ/PDY
33	14099975116	AHMET KARAMAN	Saltan	Seydi	30.08.1981	Akarsu	FETÖ/PDY
34	18475118880	AHMET KORKMAZ	Ara	Bu	1.01.1973	Konya	ÜSTZ.BYVV

- Türkiye tarafından 24.12.2021 tarihinde yayınlanan malvarlığı dondurma listesinde, Belçika'da insan hakları alanında faaliyet yürüten Solidarity With Others derneğininin yöneticilerinden Y.K., N.A. gibi isimler de bulunmaktadır. World-Check isimli veri tabanında Y.K., N.A. hakkında oluşturulan profillerde Türkiye devletinin yayınladığı bu malvarlığı dondurma listesinin linkine yer verilmiştir ve bu kişilerin riskli kategoriye alınmasına gerekçe olarak profil bilgisinde Türkiye'nin yayınladığı mal varlığı dondurma listesine yer verilmiştir.
- Baskıcı Türk hükümetinin keyfi şekilde uygulanan terör mevzutayı kötüye kullanarak kişileri terörden dolayı "mal varlığı dondurulanlar" listelerine eklemesi uluslararası alanda sıkça eleştirilmiştir. Yapılan açıklamalarda Türk hükümetinin bu kurum ve kişileri listeye eklemekdeki amacı terörizmin finansmanı ile mücadele etmek değil, Kara Para Aklama ve Terörizmin Finansmanı ile Mücadele (AML/CFT) sistemini kötüye kullanarak

küresel finans sistemi içinde baskı kurmak, marjinalize etmek ve engellemek olduğu ifade edilmiştir. Örneğin, Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisi (AKPM), terörizmin finansmanı ile mücadele tedbirlerinin, Gülen hareketiyle bağlantılı olduğu iddia edilenler de dahil olmak üzere, yurtdışındaki bireyleri haksız yere hedef almak için kötüye kullanılmasını açıkça kınamıştır³¹.

- Ayrıca Türk İçişleri Bakanlığı **2.566** kişinin terör faaliyetleri nedeniyle arandığını duyurmaktadır.³² Türkiye İçişleri Bakanlığı terör örgütleriyle ilişkili olduğunu öne sürdüğü kişilerin isimlerini <https://www.terorarananlar.pol.tr/> websitesinde yayınlamakta ve listelerde yer alan kişilerin yakalanmasına yardımcı olacak kişilere değişen miktarlarda ödül verileceğini açıklamaktadır³³.

*Türkiye İçişleri Bakanlığınca terör örgütleriyle ilişkili kişileri
Kırmızı, Turuncu, Sarı ve Gri liste şeklinde kategorilendiren ve
ödülleri duyuran <https://www.terorarananlar.pol.tr/> isimli web sitesinden bir görüntü*

³¹ Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisi, 2023, Karar 2509 (2023): Hukukun üstünlüğü ve insan haklarına yönelik büyüyen bir tehdit olarak ulus ötesi baskı, para.6, şu adresten erişilebilir: <https://pace.coe.int/en/files/32999/html>

³² Republic of Turkey Ministry of Interior Wanted Terrorists List, <https://www.terorarananlar.pol.tr/> (As of August 2024)

³³ <https://www.terorarananlar.pol.tr/tarananlar>

- Türkiye devleti tarafından yayınlanan “terörden arananlar” listelerinin bazı durumlarda kişileri haksız yere hedef haline getirdiği, “**tetikçi ekonomisine**” katkıda bulunduğu için BM İnsan Hakları Konseyi raporlarında eleştirilmiştir. Söz konusu BM raporuna göre ilgili kişinin adı, Türkiye İçişleri Bakanlığı tarafından işletilen <https://www.terorarananlar.pol.tr/> web sitesinde yayınlanan izleme listesinde yer almaktadır. Bu liste, gerçek bir terör tehdidine yanıt olarak hizmet etmekten ziyade, öncelikle yurtdışındaki muhalifleri hedef almak için kullanılmaktadır ve Birleşmiş Milletler (BM) tarafından açıkça kınanmıştır.³⁴ BM, Türkiye'nin (terör) izleme listelerine bireyleri veya kuruluşları ekleme prosedürlerini eleştirerek, insan hakları savunucularının, siyasi muhaliflerin, avukatların ve aktivistlerin **makul bir gerekçe olmaksızın bu listelerde yer aldığını** belirtmiştir. BM ayrıca bildirim, savunma hakkı, temyiz mekanizmaları ve yargısal inceleme gibi temel yasal güvencelerin bu süreçte bulunmadığını belirtmiştir. BM, bu uygulamanın hem Türkiye'de hem de yurtdışında insan hakları savunucularını hedef alan bir “tetikçi ekonomisine” katkıda bulunduğunu vurgulamıştır³⁵.

Mısır Kara Para Aklamayı Önleme ve Terörizmin Finansmanı Birimi tarafından yayınlanan ‘**terörist gruplar ve bireyler listesinde**’ 4290 birey ve 8 kuruluş yer almaktadır.³⁶ Mısır, 2023 yılında aralarında **siyasi aktivistler ve insan hakları savunucularının da yer aldığı 1526** Mısırlıyı beş yıllığına listelere eklemiştir.³⁷

³⁴ <https://documents.un.org/doc/undoc/gen/g24/131/98/pdf/g2413198.pdf>

³⁵ <https://spcommreports.ohchr.org/TMResultsBase/DownloadPublicCommunicationFile?gld=29351>

³⁶ **Egypt's Anti-Money Laundering and Countering the Financing of Terrorism Unit, Lists of terrorist entities and domestic terrorists pursuant to UNSCR 1373, <https://mlcu.org.eg/ar/3125/> (According to the August 4, 2024 update)**

³⁷ Egyptian Initiative for Personal Rights, 2023, <https://ejpr.org/en/press/2023/05/egypt-1526-citizens-terrorism-lists-additional-five-years-further-evidences-justice>

Tacikistan Cumhuriyet Merkez Bankası, ulusal anlamda terörizmle bağlantılı olarak işaretlenen gerçek kişiler ile tüzel kişilerin listesini yayınlamaktadır.³⁸ Listelerde **aşırılıkçı veya terörist** olarak nitelenen 38 kuruluş ile 2547³⁹ birey yer almaktadır.

- Aşırılıkçı kuruluşlar arasında **muhalif web sitesi Pamir Daily News** de yer almaktadır.⁴⁰
- Tacik devleti tarafından aşırıcılıkla suçlanan siyasi muhalif Group24 üyeleri Avrupa'da ulusötesi baskı uygulamaları ile karşı karşıya kalmaktadırlar.⁴¹

2- Uluslararası finansal sistemi zehirleyen ikinci kaynak: Baskıcı, otoriter ülkelerdeki medya kuruluşları, gazeteler, sosyal medya hesapları tarafından muhalif kişiler, kurumlar hakkında yayınlanan **olumsuz** haberler, yazılar, medya içerikleri

Uluslararası finansal sistemi zehirleyen, siyasi motivasyonlu, evrensel hukuktan uzak, yanlış verilerin **ikinci kaynağı** ise muhalif kişi ve kurumlar hakkında, otoriter ülkelerdeki medya kuruluşları **tarafından üretilen ve internette yayınlanan olumsuz medya içerikleridir.**

Yükümlü kuruluşlar tarafından erişilen veri sağlayıcıların (profil) veri tabanlarının sadece resmi olarak listelenen birey ve kuruluşlar ile sınırlı olmadığı, resmi listelerde yer almasalar da terörizm/terörizmin finansmanı iddiaları çerçevesinde olumsuz medya içerikleri kapsamında bir çok birey ve kurum haklarında profil oluşturduğu bilinmektedir.

³⁸ Central Bank of the Republic of Tajikistan, https://nbt.tj/en/financial_monitoring/perechni.php, (As of August 2024)

³⁹ The list of terrorist individuals of the Central Bank of the Republic of Tajikistan is not available as of August 2024 and the number is retrieved from the website Asiaplustj.info.

<https://asiaplustj.info/ru/news/tajikistan/security/20240414/опасни-контент-о-запретшених-в-таджикистане-организациях>

⁴⁰ CPJ, 2023, <https://cpj.org/2023/07/tajikistan-bans-pamir-daily-news-as-extremist-organization/>

⁴¹ HRW, 2023, <https://www.hrw.org/news/2024/04/16/tajikistan-eu-states-turkiye-should-not-return-dissidents>

*Uluslararası finansal sistemi zehirleyen, siyasi motivasyonlu, evrensel hukuktan uzak, yanlış verilerin **birinci kaynağı** baskıcı ülkelerin hazırladığı resmi terör ve yaptırım listeleri iken **ikinci kaynağı** ise muhalif kişi ve kurumlar hakkında, otoriter ülkelerdeki medya kuruluşları tarafından üretilen ve internette yayınlanan olumsuz medya içerikleridir.*

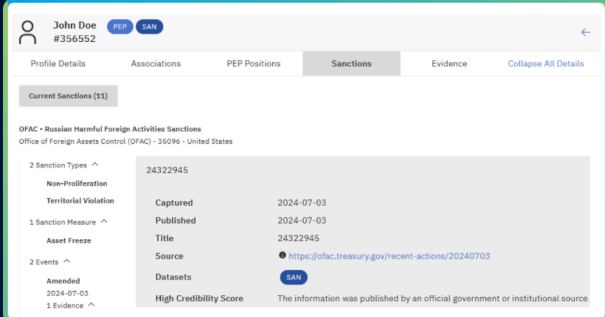
Acuris firması dünya çapında yaptırımları, siyasi olarak önemli kişi listelerini (PEPs), ülkelerin yerel yaptırım listelerini ve olumsuz medya içeriklerini taradığını ve KYC6 (önceki ismi Acuris Risk Intelligence) isimli veri tabanına dahil ettiğini duyurmuştur.⁴²

Acuris Risk Intelligence is now **KYC6**

Data Offerings
Unmatched Compliance, Global Coverage

Effortlessly monitor global sanctions, PEPs, watchlists, and adverse media with advanced, evidence-based search and monitoring tools. Designed for compliance professionals, our solution ensures accurate, timely risk identification across 230+ jurisdictions, empowering efficient and effective risk management.

[Read more](#)

The screenshot shows a user profile for John Doe (#356552) with tabs for Profile Details, Associations, PEP Positions, Sanctions, Evidence, and Collapse All Details. The Sanctions tab is active, displaying a list of current sanctions (11). One sanction is highlighted: OFAC - Russian Harmful Foreign Activities Sanctions, Office of Foreign Assets Control (OFAC) - 35096 - United States. The sanction details include: Sanction Types (Non-Proliferation, Territorial Violation), Sanction Measure (Asset Freeze), Events (Amended 2024-07-03, 1 Evidence), and a High Credibility Score. The source is cited as https://ofac.treasury.gov/recent-actions/20240703.

Diğer bir mali istihbarat şirketi olan LexisNexis de benzer içeriklerin tarandığını ve WorldCompliance Data isimli veri tabanına dahil edildiğini açıklamıştır.⁴³ WorldCompliance isimli veri tabanına eklenen içerikler arasında “olumsuz medya içerikleri” de mevcuttur.

⁴² <https://ionanalytics.com/kyc6/>

⁴³ <https://risk.lexisnexis.com/global/en/anti-money-laundering>

LexisNexis RISK SOLUTIONS Solutions Industries Products Insights and Resources About Us Contact

Home Our Products WorldCompliance™ Data

WorldCompliance™ Data [Contact Us](#)

Fortify screening with authoritative sanctions data and expertise.

WorldCompliance™ Data delivers industry-recognized, robust compliance data and sanctions expertise to help your business efficiently screen transactions and mitigate costly risk.

More Information

[WorldCompliance™ Data Brochure](#)

LexisNexis RISK SOLUTIONS Solutions Industries Products Insights and Resources About Us Contact

Identity Verification

Quickly verify consumer or business information with succinct, multi-source identity insight to drive smarter decisions and keep customer acquisition in focus.

Sanctions, PEPs and Enforcements Data

Fortify risk-based sanctions screening by seamlessly connecting to a comprehensive database of sanctions, enforcements and global PEP lists that covers more than 50 risk categories.

Account and Payment Screening

Simplify screening with integrated anti-money laundering technology that provides a complete view of the relationship risk and opportunity throughout the customer lifecycle.

Adverse Media

Monitor relevant risk events that could impact your business with visibility into global adverse media profiles from over 35,000 leading worldwide sources.

ComplyAdvantage isimli finansal veri firması da yaptırım, izleme listelerinin yanı sıra olumsuz medya içeriklerinin taranarak müşterilerine sunulduğunu açıklamıştır⁴⁴.

COMPLY ADVANTAGE Solutions Industries Insights Company

Customer Screening

Streamline onboarding with advanced AI to swiftly detect and assess risk from individual clients.

Company Screening

Enhance your risk management by quickly evaluating the risk profiles of company entities.

Ongoing Monitoring

Continuously track changes to customers and companies to

Transaction Monitoring

Monitor transactions for AML risk using rules & ML algorithms, ID clustering & graph analysis.

Payment Screening

Boost sanctions compliance, reduce false positives and improve efficiency.

Fraud Detection

Monitor transactions & events in real-time for fraud using out-

intelligence with extensive coverage.

Sanctions & Watchlists

PEPs & RCAs

Adverse Media

⁴⁴ <https://complyadvantage.com/insights/holvi-case-study/>

Bir diğer veri sağlayıcı şirket olan Castellum.AI de benzer içerikli ürünler sunmaktadır.

Castellum.AI Solutions Developers Resources Pricing Company **Get An Enterprise Demo**

AML Compliance
Sanctions & PEPs
Sanctioned Beneficial Ownership
Adverse Media
Shelf Companies

By Process
KYC Onboarding
KYB Onboarding
Transaction Screening
Real-Time Monitoring
Automated Alert Adjudication
Sanctions Penetration Testing
Investigations & Due Diligence
Lookbacks

By Industry
Banking
Fintechs
Supply Chain
Crypto Compliance
Partners and Integrators

<https://www.castellum.ai/>

Dow Jones yaptırım listelerini Dow Jones Risk&Compliance veri tabanında toplarken olumsuz medya içeriklerini Factiva isimli veri tabanından sunmaktadır.⁴⁵

DOW JONES PRESS ROOM ABOUT CAREERS CONTACT SEARCH PRODUCT LOG IN

RISK & COMPLIANCE FACTIVA NEWSWIRES RESOURCES PARTNERSHIPS DEVELOPERS MARKET MOVING NEWS

Factiva - Global News Monitoring, Business Intelligence Platform

Identify opportunities, accelerate decisions and manage reputation with trusted business intelligence.

CONTACT US **LOG IN**

Introducing Factiva Smart Summary
Fill out the form below to schedule a personalized demo.

⁴⁵ <https://www.dowjones.com/professional/factiva/>

RISK & COMPLIANCE ▾ FACTIVA ▾ NEWSWIRES ▾ RESOURCES ▾ PARTNERSHIPS ▾ DEVELOPERS ▾ MARKET MOVING NEWS

What's Included in Dow Jones Risk & Compliance's Standard Watchlist

Access our full range of sanctions coverage, which is included in our standard Watchlist offering, or speak with our team of experts to select the lists most relevant for your business operations.

Global sanctions lists

Lists of persons and entities subject to comprehensive or targeted restrictive measures under international and domestic sanctions regimes.

Vessels

Access information on vessels that are explicitly sanctioned, vessels listed on the U.S. Department of the Treasury's Office of Foreign Assets Control's (OFAC) advisories and ships that are not sanctioned but are linked to one of the following comprehensively sanctioned countries: Cuba, Iran, North Korea and/or Syria.

Cities & ports

Incorporate structured reference data for regions, sub-regions, cities, seaports, airports and free trade zones in sanctioned countries and regions. Coverage includes variations of the place names in English, Chinese, French, German, Spanish, Japanese and the official language of the country.

Sanctions control & ownership

Understand what subjects are owned or controlled by a sanctioned entity or individual. Our specialist research team has identified more than 49,000 companies owned or controlled by individuals, entities or regions sanctioned by OFAC, the EU, the UK, and seven other jurisdictions, including new levels of ownership for sanction-owned entities.

Other specialist lists

View profiles of individuals on global law enforcement lists persons and entities barred from engaging in certain activities (e.g. import, export, travel). Subjects on these lists are associated with potentially high-risk activities, such as serious crime and financial or professional enforcement actions or warnings.

<https://www.dowjones.com/professional/risk/sanctions-compliance/>

Aynı şekilde World-Check veri tabanının sahibi Refinitiv (Önceki adıyla LSEG) firması veri kaynakları arasında küresel yaptırım listelerinin, düzenleyici, kolluk kuvvetleri listelerinin yanı sıra olumsuz medya içeriklerini (adverse media content) de saymıştır⁴⁶.

⁴⁶<https://www.lseg.com/en/risk-intelligence/search/world-check-kyc-screening>

Simplify your customer and third-party screening process through state-of-the-art technology combined with human expertise. The World-Check data is fully structured, aggregated, and de-duplicated. It can be easily absorbed into various workflow screening platforms in-house, cloud-based, or third-party solutions through a delivery method that suits your requirements.

Coverage includes:

- Politically exposed persons (PEP), close associates, and family members
- State owned entities and state invested enterprises
- Global sanctions lists
- Narrative and implicit sanctions
- Global regulatory and law enforcement lists
- Adverse media
- Iran economic interest (IEI)
- UBO
- Sanctioned securities
- Vessels information

Additional specific data sets available include:

- Marijuana related business
- Sanction Sets for payment screening

Otoriter ülkelerdeki kamu kurumlarının yayınladığı resmi yaptırım, izleme, mal varlığı dondurma listelerindeki isimlerin kat be kat fazlası o ülkelerde rejim yanlısı medya kurumları tarafından üretilen içeriklerde geçmektedir. Örneğin, Türk Adalet Bakanlığı'nın istatistiklerine göre 2015-2022 yılları arasında Türkiye'de terör ve bağlantılı suçlar kapsamında **iki milyondan fazla kişi hakkında soruşturma, altı yüz bin kişi hakkında ise dava açıldığı, üç yüz binden fazla kişinin ise mahkum edildiği bilinmektedir**⁴⁷. Söz konusu soruşturma ve kovuşturmalara dair haberler bireylerin isimlerini de içerecek şekilde Türk basınında yer almakta ve bu bilgiler veri sağlayıcılar tarafından toplanarak işlenmekte ve pazarlanmaktadır. Dolayısıyla, Türkiye'ye ilişkin gerçek rakamın resmi listelerde yer alan yaklaşık dört bin isimden çok daha fazla olduğu bilinmektedir.

Örneğin Türk otoritelerinin yayınladığı resmi yaptırım, izleme, aranma, mal varlığı dondurma **listelerinde adı yer almayan** ve yurtdışında yaşayan

⁴⁷ <https://turkeyrightsmonitor.com/teror-sucu-istatistikleri>

Mehmet Fatih Baltacı isimli Türk işadamı hakkında, Erdoğan rejiminin terör örgütü olarak kabul ettiği Gülen Hareketiyle ilişkisi nedeniyle hükümete yakın medya organlarında çok sayıda haber yer almıştır⁴⁸. Bir haberde *“Kanada’ya 2014’te firar eden Akfel Holding’in eski Yönetim Kurulu Başkanı **Mehmet Fatih Baltacı** hakkında ‘silahlı terör örgütü üyeliği’ suçu kapsamında 7.5 yıldan 15 yıla kadar hapis cezası talep edildi”*⁴⁹ şeklinde içerik üretilmiştir.

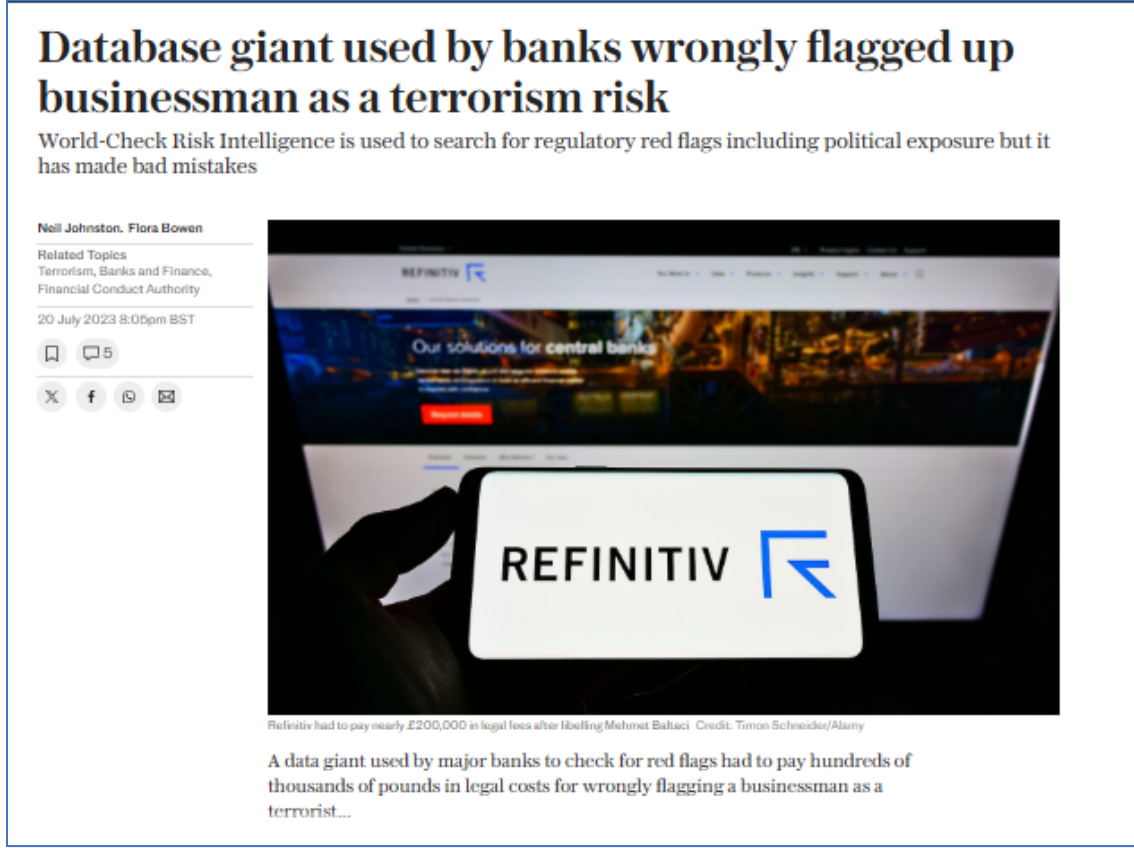
İsmi kamu kurumlarının listelerinde yer almamasına rağmen hakkında üretilen olumsuz medya içeriği nedeniyle Refinitiv firmasına ait World-Check veri tabanında “**terörle ilişkili**” şeklinde profillenen iş adamı **Mehmet Fatih Baltacı**, İngiltere’de banka hesaplarının kapanması üzerine açtığı davayı kazanmış ve Refinitiv, bir işadamını haksız olarak “terörist” olarak etiketlediği için 200.000 £ tazminata mahkum edilmiştir.^{50,51}

⁴⁸<https://www.ahaber.com.tr/gundem/2022/04/06/fetonun-kapali-girdap-sistemi-desifre-oldu-paralel-vergi-sistemi-de-kurmuslar>

⁴⁹ <https://www.sabah.com.tr/gundem/2020/01/19/feto-firarisi-patrona-15-yil-hapis-talebi>

⁵⁰ <https://www.telegraph.co.uk/news/2023/07/20/data-giant-refinitiv-wrongly-labelled-businessman-terrorist/>

⁵¹ <https://www.moneylaundering.com/news/global-aml-standards-third-party-databases-inadvertently-aiding-authoritarianism/>

Telegraph UK news⁵²

Kişiler hakkındaki olumsuz medya içeriğinin finansal sistemi nasıl zehirlediğini gösteren **çarpıcı bir diğer örnek** ise Solidarity With Others derneği eski yöneticilerinden S.T.'in durumudur. S.T. Belçika'da insan hakları alanında faaliyet yürüten bir aktivist ve eğitimcidir. Daha önce ifade ettiğimiz üzere terör faaliyetleriyle ilgisi olmadığı halde Gülen Hareketi mensupları Türkiye'de Erdoğan yönetimi tarafından muhalif olduklarından dolayı "terör örgütü" üyesi olarak kabul edilmektedir. Türkiye'deki Erdoğan yönetimine muhalif olan Gülen Hareketiyle irtibatlı olan S.T. hakkında 17 Aralık 2015 tarihinde Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından "yokluğunda tutuklama kararı" çıkarılmıştır. Bahse konu tutuklama kararı aynı günlerde, Türkiye'nin Antalya ilinde yayın yapan yerel bir gazete olan Antalya Express⁵³ isimli yerel haber sitesinde haber yapılmış ve

⁵² <https://www.telegraph.co.uk/news/2023/07/20/data-giant-refinitiv-wrongly-labelled-businessman-terrorist/>

⁵³ <https://www.antalyaexpress.com.tr/>

hakkında tutuklama kararı verilenler arasında yıllardır Belçika'da yaşayan S.T.'in de bulunduğu belirtilmiştir⁵⁴ (haber içeriği ve linki sonraki tarihlerde yayından kaldırılmıştır).

Türkiye'nin Antalya ilinde yerel haberler yapan Antalya Ekspres isimli websitesinin yaptığı bu haber nedeniyle Belçika'da yaşayan insan hakları aktivisti S.T., terörle hiçbir ilgisi olmadığı halde haberin yapıldığı tarihten yaklaşık 1 yıl sonra 11.01.2016 tarihinde, Refinitiv firmasına ait mali istihbarat veri tabanı olan World-Check isimli veri tabanına "TERRORISM" kategorisinde dahil edilmiştir.

*Türkiye'nin Antalya ilinde **yerel** haberler yapan Antalya Ekspres isimli websitesinin yaptığı bir haber nedeniyle Belçika'da yaşayan insan hakları aktivisti S.T., terörle hiçbir ilgisi olmadığı halde haberin yapıldığı tarihten yaklaşık 1 yıl sonra 11.01.2016 tarihinde, Refinitiv firmasına ait mali istihbarat veri tabanı olan **World-Check** isimli veri tabanına "TERRORISM" kategorisinde dahil edilmiştir.*

⁵⁴ <http://www.antalyaekspres.com.tr/haber/tutuklama-karari-cikti-/1728>

İnternette yayınlanan yerel bir gazete haberi nedeniyle Belçika'da yaşayan S.T., FATF standartlarına uyum kapsamında geliştirilen sistemde bankalar ve finansal kurumların gözünde **terörist** olarak etiketlenmiştir. Bu haber ve sonrasında neden olduğu ağır sonuçlar nedeniyle S.T.'in banka hesapları kapatılmış, finansal sistemden dışlanmış, kendisi ve ailesi çok sayıda ağır insan hakları ihlaline maruz kalmıştır. S.T.'in yaşadığı durum FATF standartlarının otoriter ülkelerce nasıl suistimal edildiğini göstermek üzere örnek vaka olarak ilerleyen bölümlerde daha detaylı ele alınacaktır.

5. ADIM: Veri sağlayıcı üçüncü taraf firmaların ticari amaçla kamu kurumlarının listelerini ve olumsuz medya içeriklerini taraması, veri tabanı oluşturması, veri tabanını yükümlü kuruluşlara satması

FATF standartları gereği oluşan KYC, CDD, EDD gibi sorumluluklarını yerine getirmek isteyen bankaların müşteri ilişkisi kurulacak kişiler hakkında bilgi sahibi olma ihtiyacı, yukarıda kısaca değinildiği üzere Dow Jones, Reuters, LexisNexis, Acuris, Refinitiv gibi veri sağlayan ve AML/CFT mevzuatına göre "üçüncü taraf / third-party" olarak kabul edilen firmalar tarafından sağlanmaktadır.

Veri sağlayıcı firmalar **ticari amaçla hareket ettiklerinden dolayı en geniş, en fazla ismi içeren veri tabanlarını oluşturmaya çalışmaktadırlar**. Bu veri tabanlarını oluşturmak için **yapay zeka (AI)** gibi ileri teknolojiler kullanılmaktadır. Veri sağlayıcı firmalar yapay zeka gibi teknolojilerle internet ortamındaki devletler tarafından yayınlanan listelerdeki isimlerin yanı sıra her türlü olumlu-olumsuz medya içeriklerini de **herhangi bir sınır, denetim olmaksızın toplamaktadırlar**. Veri sağlayıcı firmalar internet ortamında kendilerinin risk kriterlerine uyan **tüm isimler hakkında profiller** oluşturmaktadırlar.

Veri sağlayıcı firmalar ticari amaçla hareket ettiklerinden dolayı en geniş, en fazla ismi içeren veri tabanlarını oluşturmaya çalışmaktadırlar. Bu veri tabanlarını oluşturmak için yapay zeka gibi ileri teknolojiler kullanmaktadırlar. Veri sağlayıcı firmalar yapay zeka gibi teknolojilerle internet ortamındaki devletler tarafından yayınlanan listelerdeki isimlerin yanı sıra her türlü olumlu-olumsuz medya içeriklerini de herhangi bir sınır olmaksızın toplamaktadırlar.

Dünya çapında ünlü veri sağlama şirketleri **Acuris** KYC6 (önceki ismi Acuris Risk Intelligence); **LexisNexis** WorldCompliance Data; **Dow Jones** Dow Jones Risk&Compliance ve Factiva, **Refinitiv** (eski ismiyle LSEG), mali istihbarat ihtiyacı kapsamında internet ortamını tarayarak **World-Check** isimli meşhur bir veri tabanını oluşturmuşlardır. World-check isimli veri tabanında kişiler/kurumlar hakkında toplanan verilere göre profiller oluşturulmuştur. Refinitiv, WORLD-CHECK isimli veri tabanını bankalar, sigorta şirketleri gibi yükümlü kuruluşlara ücret karşılığında satmaktadır. Diğer firmalar da benzer şekilde veritoplamakta ve ticari olarak bu verileri kullanmaktadırlar.

Uncover risk; take action

LSEG World-Check is a risk intelligence database which helps organisations across the world to meet their regulatory obligations and make informed decisions. It also helps them avoid inadvertently being used to launder the proceeds of financial crime or unwittingly implicated in corrupt business practices.

Global due diligence screening

As regulatory demands increase and new laws are introduced, organisations face the burden of assessing, monitoring and disclosing risk – all while having to remain competitive.

Since its inception, World-Check has served the Know Your Customer (KYC) and third-party risk screening needs of the world's largest banks and financial institutions, corporates, law enforcement bodies and government and intelligence agencies. World-Check simplifies day-to-day customer onboarding and monitoring decisions by giving you the tools you need to fulfill your due diligence obligations. These include meeting your requirements under KYC, anti-money laundering (AML) and counterterrorist financing legislation plus anti-bribery and corruption customer and counterparty due diligence and screening. In addition, World-Check better enables you to:

- Understand who your customers are
- Understand the nature of hidden threats
- Reveal links between individuals and entities
- Highlight cases that require further scrutiny

Refinitiv (önceki ismiyle LSEG) tarafından yayınlanan WORL-CHECK veri tabanı tanıtım broşürü sayfa 2 ⁵⁵

Refinitiv firması tarafından sunulan World-Check isimli mali istihbarat veri tabanının tanıtım broşüründe World-Check'in risk istihbarat veri tabanı olduğu, düzenleyici kurallar ve yeni yasalar gereği kurumların riskleri izleme ve değerlendirme ihtiyaçlarının ortaya çıktığı ifade edilmiştir. Ayrıca World-Check'in dünyanın en büyük bankaları ve finansal kurumları, şirketler, kolluk kuvvetleri, devlet ve istihbarat birimleri tarafından kullanıldığı ifade edilmiştir. Yine tanıtım broşüründe, World-Check veri tabanının kaynakları olarak, internet ortamındaki negatif medya içerikleri, yaptırım listeleri, AML, CFT ile ilgili hazırlanan listeler olduğu açıklanmıştır.

⁵⁵https://www.lseg.com/content/dam/risk-intelligence/en_us/documents/brochures/world-check-risk-intelligence-brochure.pdf

A groundbreaking solution that defines the future

A pioneer in the screening business

Developed to meet the Swiss banking community's KYC requirements, World-Check pioneered the provision of open-source intelligence for customer database entity screening. World-Check is a leading supplier of data for politically exposed person (PEP) monitoring, AML screening and financial crime control. Through its extensive negative media research, it acts as an early warning system for hidden risk.

- Sanctions screening
- PEP monitoring
- AML
- Countering the financing of terrorism
- Anti-bribery and corruption
- Organised crime
- Third-party risk

Refinitiv (önceki ismiyle LSEG) tarafından yayınlanan World-Check veri tabanı tanıtım broşürü sayfa 4 ⁵⁶

Refinitiv'e göre World-Check'in amacı, kurumların kara para aklama karşıtı ve "Müşterini Tanı-KYC" yükümlülüklerine uygun olarak dikkate almak zorunda oldukları ilgili kamuya açık bilgileri değerlendirebilmelerini sağlamaktır. Refinitiv, bu bilgileri tarafsız ve objektif bir şekilde raporlayarak abonelerine bilginin kaynağına erişim imkanı sunduğunu iddia etmektedir. Bu süreçte, firmaya göre World-Check egemen bir ülkenin eylemlerinin uygun olup olmadığını değerlendirmeye çalışmaz. Örneğin, World-Check hem ABD'nin İranlı vatandaşlara uyguladığı yaptırımları hem de İran'ın ABD vatandaşlarına uyguladığı yaptırımları içerir. Aynı şekilde, Çin'deki bir mahkûmiyet, adil olmadığı veya siyasi olduğu iddia edilse bile, World-Check'e dahil edilip abonelere sunulur. Bunun nedeni, uluslararası finansal sistemin uyum işlevinin risk değerlendirmeleri yaparken ve kararlar alırken hem yaptırımlar hem de mahkûmiyetler hakkında bilgiyle donatılmış olmasının kritik önem taşımasıdır. World-Check'e göre abonelerin bu tür bilgilere nasıl bir önem verdiği ise ayrı bir

⁵⁶https://www.lseg.com/content/dam/risk-intelligence/en_us/documents/brochures/world-check-risk-intelligence-brochure.pdf

sorudur. Bu noktada **World-Check hukuki olarak kendisini sorumlu görmemektedir.**

Veri sağlayıcı firmalar, yapay zeka gibi ileri teknolojik araçlarla internet ortamında

- 1- Tüm ülkelerin terör listelerini, terörden dolayı arananlar listelerini
- 2- Tüm ülkelerin kamu kurumlarınca yayınlanan mali yaptırım listelerini, mal varlığı dondurma listelerini
- 3- İnternet ortamında yayınlanan kişiler hakkındaki her türlü olumsuz-olumlu içerikleri taramaktadırlar.

İnsan müdahalesinin olmadığı, yapay zeka ve ileri veri toplama teknolojilerinin kullanıldığı veri toplama aşamasında, veri sağlayıcı firmaların veri tabanlarına (örneğin WorldCompliance, World-check veritabanları),

- 1- Bir taraftan BM Güvenlik Konseyi yaptırım kararlarına göre ismi El Kaide, IŞİD ile irtibatlı şeklinde geçen isimler girmekte;
- 2- Diğer taraftan da Rusya örneğinde olduğu gibi mevcut Rus rejimine karşı “heykel yıkma eylemini” yapan, planlayan Litvanyalı bakan ve kamu görevlilerinin ismi girmekte,
- 3- Ayrıca yurtdışında yaşayan, terörle ilişkili olduğu şeklinde hakkında haberler yapılan Mehmet Fatih Baltacı isimli saygın bir işadaminin ismi girmekte
- 4- Ayrıca yurtdışında yaşayan, herhangi bir şiddet eylemine karışmadığı halde sırf Türkiye’deki baskıcı Erdoğan rejimi aleyhine haberler yaptığı için gazeteci Bülent Keneş’in, Can Dündar’ın ismi de girmektedir.

AML/CFT mevzuatının baskıcı, otoriter ülkeler tarafından kötüye kullanımına yol açan boşluklar bu adımda gerçekleşmektedir. Bu nedenle, veri sağlayıcı firmaların, yükümlü kuruluşlar için veri topladığı ve verileri ticari amaçla sattığı bu adım **sorunun kaynağı ve çözüm çabalarının odaklanacağı aşamadır.** Veri sağlayıcıların veri toplaması aşamasına ilişkin aşağıdaki hususlar tespit edilmiştir:

- 1- Veri sağlayıcı firmalar, verileri toplarken BM Güvenlik Konseyi Kararlarına, AB kararlarına göre hazırlanan terör listelerini, evrensel insan haklarına uygun davranmaya çalışan Belçika, Hollanda, Kanada, Japonya gibi devletlerin terör listelerini aldıkları gibi Çin, Rusya, Türkiye gibi evrensel hukuka uyma kaygısı taşımayan baskıcı, otoriter devletlerin de listelerini veri tabanlarına dahil etmektedirler.
- 2- Çin, Rusya, Türkiye gibi baskıcı ülkeler terör listelerini oluştururken bir taraftan BM, AB tarafından terör örgütü olarak kabul edilen terör örgütleriyle (El Kaide, IŞİD) ilişkili kişileri listelemekte diğer taraftan da aynı listede sadece kendilerinin terör örgütü kabul ettiği aslında rejim muhalifi gruplarla ilişkili kişileri de terör listesine dahil etmektedir. Örneğin, Türkiye devleti tarafından 24.12.2021 tarihinde yayınlanan 770 kişilik mal varlığı dondurma listesinde⁵⁷ El Kaide, DEAŞ (IŞİD), Hizbullah gibi evrensel hukuka göre terör örgütü kabul edilen örgütlerle ilişkili isimlerin yanısıra 455 tanesi Erdoğan rejimine muhalif Gülen hareketiyle irtibatlı kişilerdir. Bu kişiler arasında yer alan **Sevgi Akarçeşme ve Sevinç Özarslan** Erdoğan rejiminin hukuksuz baskıları nedeniyle ülkelerini terketmiş **gazetecilerdir**. Hayatlarını gazeteciliğe adanmış bu isimler sadece Erdoğan rejimi aleyhine haberler yaptıkları için "terörist" olarak mal varlığı dondurma listelerine eklenmişlerdir.

⁵⁷ https://ms.hmb.gov.tr/uploads/sites/12/2021/12/RESMI-GAZETE_24_ARALIK.pdf?csrt=13076310225167126729

Liste-3 (Dini İstisnar Eden Terör Örgütleri)							
Sıra	T.C.SN/VKN/ Pasaport No	Ad-Soyadı	Anne Adı	Baba Adı	Doğum Tarihi	Doğum Yeri	Örgütü
1	36110288380	EDİP GÜMÜŞ	Göze	Hasan	01.02.1958	Akırı	HİZBULLAH
2	59686501066	İSA ALTISOY	Ayşe	Mehmet	01.01.1961	Boğaziçi	HİZBULLAH
3	17797862940	ZEKİ SAVAS	Telli	Zühal	01.01.1964	Baykal	HİZBULLAH
4	24418652620	NECMETTİN SANLI	Hediye	Mehmet Tevfik	13.01.1969	Ergani	HİZBULLAH
5	40876092096	ŞENER DÜNCÜK	Azime	Süley	10.09.1978	Sivas	HİZBULLAH
6	13467023290	HASİM ALABALIK	Rahime	Mehmet Arif	15.08.1976	Diyarbakır	HİZBULLAH
7	23488069614	HACI YUSUF KIZILBAY	Zerrin	Hüseyin	26.07.1993	Adıyaman	DEAS
8	10213152432	KASIM DERE	Zeynep	Abdül	18.04.1984	Samsat	DEAS
9	22613086268	MAHMUT GAZİ DÖNDAR	Asiye	Mehmet	01.07.1993	Adıyaman	DEAS
10	22636081094	ÖMER DENİZ DÖNDAR	Asiye	Mehmet	01.07.1993	Adıyaman	DEAS
11	16795279286	MEHMET İŞİK	Şerban	Süleyman	01.01.1996	Adıyaman	DEAS
12	15891338864	MEHMET TAŞAR	Gülferi	Ertan	10.05.1994	Adıyaman	DEAS
13	24772018988	MUHAMMET ZANA ALKAN	Hacer	Ahmet	15.04.1995	Adıyaman	DEAS
14	12229452814	ERSEL ÖCAK	Zeynep	Mehmet	19.09.1994	Adıyaman	DEAS
15	12403427070	MAHMUT GAZİ TATAR	Yıldız	Abdullah	13.02.1991	Adıyaman	DEAS
16	23590592628	RECEP YAMAN	Elif	Ahmet	24.04.1984	Adıyaman	DEAS
17	1019514488	KADİR GÖZÜKARA	Zelha	Hasan	03.04.1992	Adıyaman	DEAS
18	29521630426	METİN ÇEVİK	Nigar	Saban	09.01.1986	Gaziantep	DEAS
19	30986049380	MUSTAFA SERKAN ÜNAL	Elaas	Ramazan	03.04.1989	Karabük	DEAS
20	25966704336	HASAN HÜSEYİN UĞUR	Melek	Hüseyin	04.01.1985	Gaziantep	DEAS
21	34540483214	AHMET GÜNEŞ	Sahna	Cemil	02.09.1987	Gaziantep	DEAS
22	45169719158	SADETTİN AKDAŞ	Cemile	Abdulaziz	22.08.1983	Sarıyer	EL KADİR
23	50191180678	EMİN EKİCİ	Kadret	Süleyman	08.09.1970	Tarsum	HİZBULLAH
24	32578911792	MUZAFFER DALMAZ	Ayten	Mustafa	28.04.1968	Derecik	HİZBULLAH
25	64324209112	OĞUZ DEMİR	Pınar	Adem	07.01.1971	Ankara	HİZBULLAH

388	24469132652	SERDAR ERGÜL	Rukiye	Kemal	31.01.1974	Aydın	FETÖ/PDY
389	54256315708	SERKAN ALPERTONGA	Emine	Şahin	2.03.1975	Malatya	FETÖ/PDY
390	14233148804	SERKAN BUDAK	Meryem	Salim	9.11.1980	Ankara	FETÖ/PDY
391	13820550846	SERKAN ÇAĞLAR	Ayşe Meral	İsmail	22.06.1975	Pınarbaşı	FETÖ/PDY
392	1285721700	SERKAN ERGÜL	Ema	Fikret	19.02.1980	Salihli	FETÖ/PDY
393	18500284974	SEVGİ AKARÇESME	Mühibe	Hasan	11.01.1979	Şişli	FETÖ/PDY
394	18175461014	SEVİNÇ ÖZARSLAN	Fatma	Taner	26.05.1976	Hoşa	FETÖ/PDY
395	1586046240	SEYFETTİN MERMERCİ	Şerife	Hüseyin	22.05.1973	Altındağ	FETÖ/PDY
396	18392394942	SEYİT ATAY	Ferziye	Atilla	8.05.1968	Kayseri	FETÖ/PDY
397	31738376570	SITKI BAŞ	Ayşe	Osman	1.03.1972	Çivil	FETÖ/PDY
398	16015959950	SONER ÖNER	Minever	Mehmet	11.04.1976	Keşan	FETÖ/PDY
399	38831183814	SUAT KALDIRIM	Sultan	Halit	2.12.1970	Bayburt	FETÖ/PDY
400	12172904376	SUNAY ELMAS	Nesibe	Ramiz	8.01.1971	Hasıova	FETÖ/PDY
401	21866548246	SÜLEYMAN BAĞ	Asiye	Mahmut Ali	8.05.1968	Korgan	FETÖ/PDY
402	11795845370	SÜLEYMAN BAHÇECİ	Dilber	Mehmet	11.07.1970	Ula	FETÖ/PDY
403	24145223452	SÜLEYMAN GÜLEZ	Dürdane	Mustafa	20.02.1964	Çukurca	FETÖ/PDY
404	13277710930	SÜLEYMAN KOCABIYIK	Ayşe	Ahmet	5.11.1979	Sarıgöl	FETÖ/PDY
405	50341642858	SÜLEYMAN ÖZEREN	Muradiye	Nurettin	12.06.1974	Ladik	FETÖ/PDY
406	31441747360	SÜLEYMAN ÖZKAYNAKCI	Leyla	Yaşar	1.10.1982	Sivas	FETÖ/PDY
407	51883203156	SÜLEYMAN SARGIN	Habibe	Süleyman	2.12.1974	Kemalpaşa	FETÖ/PDY

24.12.2021 tarihinde Türkiye'nin yayınladığı 770 kişilik mal varlığı dondurma listesinden bir bölüm

- 3- Finansal istihbarat verisi sağlayan veri sağlayıcı firmaların veri toplama süreçlerine ilişkin bir diğer sorun alanı da sadece kamu otoritelerinin hazırladıkları terörün finansmanı, terörle ilişkili kişiler listelerini değil aynı zamanda dünyanın her ülkesinde kişiler hakkında çıkan olumsuz medya içeriklerinin toplaması ve profillemeye süreçlerinde kullanılmalarıdır.

Yukarıda ifade ettiğimiz üzere kamu otoritelerinin hazırladıkları listeler siyasi motivasyonlu, çarpıtılmış, evrensel hukuktan uzak verilerle oluşturulabilmekte ve bu listeler finansal sisteme yanıltıcı girdi olarak girmektedir. Kamu otoritelerinin haksız yere listeledikleri kişi sayısı, olumsuz medya içeriği nedeniyle terörün finansmanı, terörle ilişkili şekilde etiketlenen kişilerin yanında oldukça düşüktür. Çin, Rusya, Türkiye gibi otoriter ülkelerde baskıcı rejimlerin kontrolü altındaki medya kurumları milyonlarca haber, yazı yayınlamakta ve kişiler hakkında internet ortamında olumsuz, terörle ilişkili oldukları yönünde medya içerikleri üretmektedirler.

Veri sağlayıcı firmalar, devletler tarafından hazırlanan listelerde geçen kişiler arasında ayırım yapmadan doğrudan veri tabanlarına ekledikleri

gibi yapay zeka programları yardımıyla haklarında “terörizm”, “terörün finansmanı” ile ilişkili olumsuz medya içerikleri bulunan milyonlarca ismi de ayırım yapmadan veri tabanlarına eklemektedirler.

6. ADIM: Yükümlü kuruluşların FATF standartları gereği yükümlülüklerini yerine getirmek için üçüncü taraf şirketlerin oluşturdukları veri tabanlarını satın almaları ve kullanmaları

Veri sağlayıcı firmalar internet ortamında topladıkları verilerle milyonlarca kişi hakkında profiller oluşturmakta ve bu profilleri sorgulanabilir ekranlarda sunan veri tabanlarına dönüştürmekte ve bunları ticari olarak satışa sunmaktadırlar. Veri sağlayıcılardan veri tabanlarını satın alan bankalar, sigorta şirketleri gibi yükümlü kuruluşlar her ihtiyaç duydukları işlemde kişiler, kurumlar hakkında sorgulamalar yaparak haklarında veri tabanlarında herhangi bir kayıt olup olmadığını öğrenmektedirler.

Veri sağlayıcılardan veri tabanlarını satın alan bankalar, sigorta şirketleri gibi yükümlü kuruluşlar her ihtiyaç duydukları işlemde kişiler, kurumlar hakkında sorgulamalar yaparak haklarında veri tabanlarında herhangi bir kayıt olup olmadığını öğrenmektedirler. Bankalar, sigorta şirketleri (yükümlü kuruluşlar) sorgulama sonucunda veri tabanında ismi “terörle” ilişkili şekilde profillenen kişilerle, kurumlarla iş ilişkisi kurmayı reddetmekte ya da kurulan iş ilişkilerini müşteriden habersiz şekilde sonlandırmaktadırlar.

Bankalar, sigorta şirketleri (yükümlü kuruluşlar) sorgulama sonucunda veri tabanında ismi “terörle” ilişkili şekilde profillenen kişilerle, kurumlarla iş ilişkisi kurmayı reddetmekte ya da kurulan iş ilişkilerini müşteriden habersiz şekilde sonlandırmaktadırlar. Bankalar bu tür durumlarda müşteri ilişkilerini sonlandırma kararlarında arka planda veri sağlayıcıların veri tabanlarındaki kayıtlara göre karar aldıkları halde müşterilerine bankanın, bankacılık

faaliyetlerine ilişkin hazırlanan sözleşmede yer alan “bankanın istediği kişiyle çalışma hakkı olduğu” gerekçesini sunmaktadırlar.

Bir örnekle konuyu açıklamak gerekirse; Belçika’da bulunan X Bank Brüksel şubesi, kendilerine gelip hesap açmak isteyen örneğin Adam Johnson’ın kimliğini doğrulamak, hakkında risk değerlendirmesine temel teşkil edecek bir veri bulunup bulunmadığını, AML/CFT konularıyla ilgili hakkında bir veri bulunup bulunmadığını kontrol etmek zorundadır. X Bank Brüksel şubesi çalışanı Julie, müşteri verilerini sisteme girdikten sonra banka sistemi otomatik olarak, X Bankası Genel Müdürlüğü tarafından Refinitiv firmasından satın alınan World-Check isimli veri tabanına ulaşmakta ve bu veri tabanı içerisinde Adam Johnson isimli kişi hakkında herhangi bir mali istihbarat kaydı olup olmadığını sorgulamaktadır. Çıkan sorgu sonucuna göre banka şubesi Adam Johnson’ın X Bank Brüksel şubesinde hesap açıp açamayacağına karar vermektedir. Kişilerin kimlik bilgileri sisteme girildikten sonra kimlik bilgileri söz konusu veri tabanlarında yazılımlar tarafından otomatik olarak taramakta ve bu tarama sonuçlarına göre karar verilmektedir.

7. ADIM: Finansal sistemin siyasi motivasyonlu yanıltıcı bilgilerle zehirlenmesi, kişilerin haksız yere finansal sistemden dışlanması, baskıcı devletlerin ulusötesi baskı politalarına başka ülke kurumlarını alet etmesi

Otoriter bir devlet tarafından hazırlanan terör listesine, gerçekte terörle ilgisi olmayan bir kişinin eklenmesi ya da bir kişi hakkında medyada terörle ilişkisi olduğu yönünde çıkan haberler sonrası veri tabanlarına isminin eklenmesi finansal sistemde **“gerçekle ilgisi olmayan ama kimsenin de gerçek olup olmadığını kontrol etme imkanına sahip olmadığı”** çok sayıda verinin girmesiyle sonuçlanmaktadır. Bu durum, kelimenin tam anlamıyla finansal sistemin siyasi, çarpıtılmış, hukuksuz verilerle zehirlenmesine yol açmaktadır.

ABD’de, Avrupa’da, İngiltere’de faaliyet yürüten ve hukuka uygun faaliyet yürütmeye çalışan bir banka (FATF standartlarına göre yükümlü kuruluş), AML/CFT mevzuatının uygulamasındaki sorunlar nedeniyle, Türkiye, Rusya gibi

baskıcı ülkelerin muhaliflerine yönelik sürdürdükleri baskı politikasına alet olmaktadır. Bu noktada baskıcı ülkeler kendi ülkelerindeki kurumları hukuksuzluklarına alet etmenin ötesinde bu yönde kastı olmayan başka ülkelerdeki kurumları da kendi ulusötesi baskı politikaları için araç olarak kullanmaktadırlar. Bu durum, görünenin ötesinde çok ciddi siyasi, ekonomik sonuçları olan vahim bir durumdur.

3. BÖLÜM: AML/CFT MEVZUATININ ULUSÖTESİ BASKI ARACI OLARAK KULLANILMASININ ÖRNEK OLAYLARLA AÇIKLANMASI

3.1. Eğitimci, insan hakları aktivisti S.T. Olayı

Bir önceki bölümde üçüncü taraf veri sağlayıcı firmalar tarafından ticari kaygılarla kontolsüz ve hukuksuz şekilde işlenen olumsuz medya içeriklerinin ve baskıcı devletlerin hukuksuzca yayınladıkları listelerin AML/CFT mevzuatına uyum kapsamında finansal sisteme kolayca girmesine ve finansal sistemi baştan aşağıya yanlış, çarpıtılmış, siyasi motivasyonlu bilgilerle zehirlenmesine örnek olarak insan hakları aktivisti S.T. olayından bahsetmiştik. Bu bölümde bu örnek olay detaylı olarak ele alınacak ve AML/CFT mevzuatının baskıcı ülkeler tarafından ne şekilde suistimal edildiği, bu baskıcı ülkelerin uluslararası kurumları suistimali sonucu bireylerin, kurumların haksız yere yaşadığı mağduriyetleri ve diğer olumsuz sonuçları ortaya koyacaktır.

1- Türkiye’de baskıcı Erdoğan yönetimine muhalif olan Gülen Hareketinin terör örgütü olarak kabul edilmesi ve kişiler hakkında terör soruşturmaları ve davalar açılması

Mevcut Türkiye Cumhurbaşkanı Erdoğan ve partisi 2003 yılında tek başına iktidar olmuştur. 2010 yılında gerçekleştirilen Anayasa referandumundan sonra kuvvetler ayrılığını kendisi lehine çeviren Cumhurbaşkanı Erdoğan ve hükümeti Türkiye’de giderek artan şekilde otoriter bir yönetim uygulamaya başlamıştır.

Fethullah Gülen liderliğinde Türkiye merkezli olarak hem yurtiçinde hem de yurtdışında eğitim, sivil toplum, kültürlerarası diyalog alanlarında faaliyet yürüten Gülen Hareketi, Türkiye’de 2010 sonrasında başlayan otoriterleşmeye karşı çıktığı için baskıcı Erdoğan yönetiminin hedefi haline gelmiş ve 2016 yılında yargı kararı olmadan, güvenlik kurumlarının

kararı ile Türkiye’de “Fethullahçı terör örgütü - FETÖ” olarak ilan edilmiştir⁵⁸. O günden bugüne **Gülen Hareketi evrensel hukuka uyan hiçbir devlet, uluslararası kurum tarafından “terör örgütü” olarak kabul edilmemiştir**⁵⁹.

Erdoğan yönetiminin Gülen Hareketini kendi siyasi yönetimine muhalif olmasından ötürü “terör örgütü” olarak tanımlamasından sonra Türkiye’de Gülen Hareketine yakın kişi ve kurumlara karşı **soykırıma varacak derecede ağır hukuksuzluklar yapılmaya başlanmıştır**. Bu çerçevede Türk Adalet Bakanlığı’nın istatistiklerine göre 2015-2022 yılları arasında Türkiye’de terör ve bağlantılı suçlar kapsamında **iki milyondan fazla kişi hakkında soruşturma, altı yüz bin kişi hakkında ise dava açıldığı, üç yüz binden fazla kişinin ise mahkum edildiği bilinmektedir**⁶⁰.

Yaklaşık 130.000 kamu görevlisi kamu hizmetinden çıkarılmış ve açık kimlik bilgileri devletin resmi gazetesinde yayınlanmıştır. 8 yıldır “FETÖ” konulu soruşturma ve kovuşturmalara dair çok sayıda **haber** yüzbinlerce kişinin isimlerini de içerecek şekilde Türk basınında, sosyal medya platformlarında yer almaktadır. Ayrıca Erdoğan hükümeti tarafından resmi olarak yayınlanan “terörden arananlar”, “mal varlığı dondurma kararı verilenler” şeklinde hazırlanan listelerde yaklaşık 4.000 kişi/kurumun ismi yer almıştır.

2- Türkiye’nin terör mevzuatını uygulamasına yönelik uluslararası eleştiriler

Türkiye’nin yurtdışındaki muhaliflere yönelik uyguladığı ulusötesi baskı politikalarının kaynağı, hedef kişi ve grupların “terör” kategorisine sokulmasıdır. AB Komisyonu 2024 Türkiye raporunda Türkiye’nin terör

⁵⁸ <https://www.mgk.gov.tr/index.php/26-mayis-2016-tarihli-toplantı>

⁵⁹ <https://wapo.st/49G3lal>

⁶⁰ <https://turkeyrightsmonitor.com/teror-sucu-istatistikleri>

mevzuatının AİHM, AİHS, AB standartlarında olmadığını, yıllardır bu sorunun devam ettiğini açıkça ifade edilmiştir. Komisyon, Türkiye’den bu konularda adım atmasını beklemektedir.⁶¹ Türkiye’nin “terör” tanımının evrensel “terör” tanımına uymadığı, “terör” tanımının keyfi olarak geniş tutulduğu, terörle mücadele uygulamalarının hukukun üstünlüğü, temel hak ve özgürlüklere saygı ilkelerine uymadığı ifade edilmiştir.

Türkiye’nin “terör” tanımının evrensel “terör” tanımına uymadığı, “terör” tanımının keyfi olarak geniş tutulduğu, terörle mücadele uygulamalarının hukukun üstünlüğü, temel hak ve özgürlüklere saygı ilkelerine uymadığı ifade edilmiştir.

AB Komisyonu ayrıca aynı raporda Türkiye’nin kara paranın aklanması ve terörün finansmanı ile mücadele olaylarında insan haklarını gözetmesi gerektiğini, bu doğrultuda Venedik Komisyonu önerilerini uygulaması gerektiğini ifade etmiştir.

Haziran 2023’te kabul edilen bir kararda⁶², Avrupa Konseyi Parlamenter Meclisi (PACE), Türkiye’nin özellikle Temmuz 2016’daki darbe girişiminin ardından “Gülen Hareketi” ile ilişkili olduğu iddia edilen kişileri hedef alan baskı politikası kapsamında gerçekleştirdiği ulusötesi baskılarla ilgili endişelerini dile getirmiştir. Ayrıca, BM Zorla veya Gönülsüz Kaybolmalar Çalışma Grubu ve birçok özel raportörün ortak mektubunda, Türk hükümetinin devlet destekli ulusötesi kaçırımlar ve zorla Türkiye’ye geri dönüşler konusunda sistematik bir uygulama yürüttüğü vurgulanmıştır. Freedom House’un raporuna göre⁶³, **Türkiye, dünyada ulusötesi baskı**

⁶¹ European Commission. Türkiye 2024 Report. 2024. Accessed January 27, 2025.

https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/document/download/8010c4db-6ef8-4c85-aa06-814408921c89_en?filename=Türkiye%20Report%202024.pdf

⁶² PACE, Transnational repression as a growing threat to the rule of law and human rights, June 2023 (Rapporteur Sir Christopher CHOPE, United Kingdom, EC/DA), Paragraph 6

⁶³ Freedom House, Yana Gorokhovskaia, Nate Schenkan, Grady Vaughan, Still Not Safe: Transnational Repression in 2022, Washington DC, April 2023, p. 1

uygulayan en aktif 5 ülkeden biridir. 2014 yılından bu yana Türkiye tarafından 132 doğrudan fiziksel (adam kaçırma, işkence gibi) ulusötesi baskı vakası gerçekleştirilmiştir.

Yine söz konusu rapora göre, Avrupa Konseyi Parlamenter Meclisi (PACE), Türkiye'nin ulusötesi baskı araçlarından bazılarını kullanmaya devam etmesi konusunda endişelidir. Özellikle Temmuz 2016'daki darbe girişiminin ardından Türkiye, "Gülen Hareketi" ile ilişkili olduğu iddia edilen kişileri sistematik olarak hedef almayı sürdürmektedir. Türk yetkilileri bu hareketi "Fethullahçı Terör Örgütü (FETÖ)" olarak adlandırmaktadır. Türkiye'nin ulusötesi baskı kampanyasının, iade süreçlerine başvurmayı, iade prosedürlerinin kötüye kullanılmasını, INTERPOL Kırmızı Bültenleri ve terörle mücadele finansman tedbirlerinin kötüye kullanılmasını, diğer devletleri yasa dışı sınır dışı işlemlerine veya kişilerin hukuka aykırı şekilde transferine dahil etmeyi içerdiği tespit edilmiştir.

Bu bağlamda, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, 2018 yılında Moldova Cumhuriyeti'nin, yedi Türk vatandaşı öğretmeni hukuka aykırı şekilde Türkiye'ye transfer ettiğini, böylece hem iç hukuk hem de uluslararası hukuk tarafından güvence altına alınan tüm güvenceleri ihlal ettiğini ve bu kişilerin özgürlük hakkını ihlal ettiğini tespit etmiştir (Sözleşme'nin 5. Maddesi, 1. Paragrafı uyarınca).

Benzer bulgular, Birleşmiş Milletler Keyfi Gözaltı Çalışma Grubu tarafından da yayınlanmış olup, **Avrupa dahil diğer bölgelerden yapılan adam kaçırmalar** konusunda uyarılarda bulunulmuştur. Türk hükümetini eleştiren kişiler ve diğer ülkelerde yaşayan gazeteciler, zaman zaman polis korumasını gerektirecek tehditler ve sindirme girişimleriyle karşı karşıya kalmaktadır.

Stockholm Center for Freedom'a göre Türkiye'nin yurt dışındaki muhaliflere yönelik ulusötesi baskı çabaları azalmamaktadır. Aksine,

Erdoğan hükümeti, muhalifleri sindirmek ve farklı görüşleri bastırmak amacıyla yeni araçlar ve yöntemler icat etmektedir⁶⁴.

Uluslararası Gazeteciler Derneği'ne göre Türkiye'nin, ulusötesi baskı aracı olarak terörle mücadele finansman tedbirlerini, Gülen hareketi ile bağlantılı olduğu iddia edilen kişilere karşı kullandığı da bildirilmiştir. 2021 yılında, hükümet yurt dışında yaşayan bazı kişileri hedef alan malvarlığı dondurma kararları almış ve bunun sonucunda bu kişiler banka hesapları veya kredi kartlarıyla ilgili sorunlar yaşamıştır. Bazı kişiler, buldukları ülkedeki Türk büyükelçiliğinin bankaları ziyaret ederek bu kararlar hakkında bilgilendirme yaptığını bildirmiştir.⁶⁵

Aralık 2019'da yayımlanan FATF'nin Türkiye'ye ilişkin Karşılıklı Değerlendirme Raporu'nda sunulan değerlendirme, Türkiye'den gelen taleplerin niteliğine önemli bir ışık tutmaktadır. FATF, Türkiye tarafından yapılan bazı taleplerin siyasi bir boyut taşıyor gibi görüldüğüne dair endişelerini dile getirmiştir. Ayrıca, rapor, Türkiye'nin terör ve terörün finansmanı risklerinin değerlendirilmesi konusunda, özellikle Gülen hareketi (Türk hükümeti tarafından "Fethullahçı Terör Örgütü - FETÖ" olarak adlandırılmaktadır) ile ilgili olarak uluslararası ölçekte bir mutabakat sağlamada yaşadığı süregelen zorluklara dikkat çekmektedir. Bu bağlam, ilerleyen sayfalarda ele alınacak olan S.T. hakkında oluşturulan profile atfedilen içeriğin doğruluğunu ve güvenilirliğini değerlendirirken ihtiyatlı ve dengeli bir yaklaşımın gerekliliğini desteklemektedir⁶⁶.

Haziran 2023 itibarıyla **Mali Eylem Görev Gücü (FATF)**, Türkiye'ye, terör davalarında kapsamlı mali soruşturmalar yürütme çabalarını artırması

⁶⁴ Turkey's Transnational Repression: Abuse of asset freezing mechanisms under the pretext of prevention of terrorist financing - Stockholm Center for Freedom (stockholmcf.org)

⁶⁵ https://internationaljournalists.org/wp-content/uploads/2022/08/IJA_handbook_Rapor_MulkuneElKonulanGazeteciler.pdf

⁶⁶ FATF, Karşılıklı Değerlendirme Raporu, Türkiye, Aralık 2019, s.155, para.482. <https://www.fatf-gafi.org/content/dam/fatf-gafi/mer/Mutual-Evaluation-Report-Turkey-2019.pdf>

yönünde çağrı yapmaya devam etmektedir ve özellikle **Birleşmiş Milletler tarafından belirlenen terör örgütlerine** karşı eylemleri **öncelik verilmesi** gerektiğini vurgulamaktadır.⁶⁷ Bu tavsiye, dolaylı bir odak değişikliğini ortaya koyarak, Türkiye'nin mevcut kara para aklama ve terörizmin finansmanıya mücadele (AML/CFT) girişimlerinin uluslararası alanda tanınan şiddet içeren terör örgütlerine odaklanmaktan ziyade, Gülen Hareketi gibi siyasi muhaliflere yönelik olduğunu göstermektedir.

3- S.T. hakkında Türk yerel basınında asılsız ve haksız haberler yapılması

Türkiye'de Erdoğan hükümetine muhalif olması gerekçesiyle terör örgütü kategorisine dahil edilen Gülen Hareketiyle irtibatlı çok sayıda kişi hakkında soruşturma başlatılmış ve tutuklamalar gerçekleştirilmiştir. Bu soruşturmalardan birisi de Belçika'da yaşayan eğitimci, insan hakları aktivisti S.T. hakkında yürütülen soruşturmadır.

Aralık 2015 tarihinde Türkiye'de Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı'nca yürütülen Gülen Hareketine yönelik hukuksuz soruşturma kapsamında 61 kişi hakkında 'yokluğunda tutuklama' kararı çıkarılmıştır⁶⁸. Eğitimci, insan hakları aktivisti S.T., Belçika'da yaşadığı halde hakkında tutuklama kararı çıkarılan kişiler arasında yer almıştır.

Evrensel hukuk kurallarına göre terörle ilgisi olmayan Gülen Hareketiyle ilişkisi nedeniyle S.T. hakkında Türkiye'de bir mahkeme "terör örgütü yöneticisi olma" suçlamasıyla tutuklama kararı vermiştir. Bu tutuklama kararı ilerleyen günlerde hem ulusal hem de yerel basında haber yapılmıştır.

S.T. hakkında çıkarılan tutuklama kararı ile ilgili aşağıdaki haber sitelerinde de haber yapılmıştır. Daha sonraki tarihlerde bu haber linkleri

⁶⁷ FATF, Artan İzleme Altındaki Yargı Bölgeleri - 23 Haziran 2023, <https://www.fatf-gafi.org/en/publications/High-risk-and-other-monitored-jurisdictions/Increased-monitoring-june-2023.html>

⁶⁸ <https://www.diken.com.tr/paralel-yapi-operasyonunda-gulenin-de-oldugu-61-kisiye-yoklugunda-tutuklama-karari/>

kaldırılmıştır. S.T. hakkında terör örgütüyle ilgili olduğu yönünde haber yapan sitelerden <http://www.antalyaekspres.com.tr> isimli site Antalya iline ilişkin haber yapan, küçük, yerel bir haber sitesidir. Yine <http://www.yurthaber.com> internet sitesi ise çok popüler olmayan haber sitelerinden biridir.

- <http://www.antalyaekspres.com.tr/haber/tutuklama-karari-cikti>
- <http://www.yurthaber.com/gundem/fethullah-gulen-ve-61-kisihakkinda-tutuklama-karari-verildi-pek-fethullah-gulen-turkiyeye-getirelecek-mi-h3124.html>

World-Check isimli mali veri tabanına bu haber linkleri, S.T. hakkında oluşturulan profildeki bilginin kaynağı olarak “dış kaynak- external sources” olarak ifade edilmiştir.

EXTERNAL SOURCES

<http://www.antalyaekspres.com.tr/haber/tutuklama-karari-cikti-1728> <http://www.yurthaber.com/gundem/fethullah-gulen-ve-61-kisihakkinda-tutuklama-karari-verildi-pek-fethullah-gulen-turkiyeye-getirelecek-mi-h3124.html>

4- Refinitiv firmasına ait World-Check mali istihbarat veri tabanına S.T. hakkında oluşturulan profilin dahil edilmesi

Aralık 2015 tarihinde S.T. hakkında yayınlanan ve içeriği itibariyle hukuksuz olan haberler, AML/CFT mevzuatını uygulamakla yükümlü bankalar gibi yükümlü kuruluşlara ticari amaçlarla veri satan Refinitiv firmasına ait World-Check isimli veri tabanına 11 Ocak 2016 tarihinde dahil edilmiştir ve bu haberlere dayanılarak baskıcı Erdoğan yönetimi muhalifi ve insan hakları aktivisti S.T. hakkında “**TERRORISM**” kategorisinde bir profil oluşturulmuştur. Söz konusu profiller Refinitiv firmasından kişisel bilgilerin korunması kanunu uyarınca temin edilmiştir.

World-Check veri tabanında S.T. hakkında oluşturulan profile ilgili önemli hususlar şunlardır:

- i. Terörle, şiddet eylemleriyle hiçbir ilgisi olmadığı tüm dünya tarafından bilinen Gülen Hareketi, sadece **muhalif** tavrından dolayı Erdoğan yönetimi ve onun etkisi altındaki mahkemeler tarafından “terör örgütü” olarak kabul edilmiştir. Gülen Hareketinin şiddetle, terörle ilgisinin olmadığı, Erdoğan yönetimine muhalif tavrının olduğu ABD, AB, İngiltere, BM, EU gibi çok sayıda kurum, devlet tarafından yayınlanan raporlarda açıkça ifade edilmiştir^{69,70,71,72,73}.
- ii. S.T., Belçika’da yaşayan bir eğitimci, insan hakları aktivisti olarak evrensel hukuktaki tanımına göre şiddet içeren herhangi bir terör faaliyetinde bulunmamıştır. Aynı şekilde bir eğitim ve kültürlerarası diyalog hareketi olan Gülen Hareketi de herhangi bir şiddet olayına karışmamıştır. Bu gerçeğe rağmen Türkiye’de hukuksuz bir şekilde, siyasi baskılar altında bir mahkeme Gülen hareketini “terör örgütü” ve onunla ilişkili S.T.’i de “terörist” olarak mahkeme kararında yazmıştır.
- iii. S.T. hakkında otoriter bir ülke olan Türkiye’de **siyasi saiklerle** bir mahkeme tarafından hukuksuzca “**terör**” suçlaması yapıldıktan sonra bu mahkeme kararı, Türkiye’de medya kuruluşları tarafından haber yapılmıştır.

⁶⁹ <https://www.state.gov/reports/country-reports-on-terrorism-2019/turkey/>

⁷⁰ <https://www.state.gov/reports/country-reports-on-terrorism-2021/turkiye>

⁷¹ <https://www.state.gov/reports/2021-country-reports-on-human-rightspractices/turkey/>

2021 Country Reports on Human Rights Practices: Turkey,

⁷² <https://www.reuters.com/article/world/eu-says-needs-concrete-evidence-from-turkey-to-deem-gulen-network-as-terrorist-idUSKBNIDU0DU/>

⁷³ <https://www.government.nl/documents/reports/2021/03/18/general-country-of-origin-information-report-turkey>

- iv. S.T. hakkında haber yayınlanan <http://www.antalyaekspres.com.tr> isimli haber sitesi Türkiye’de genelde Antalya iline yönelik konuları haber yapan yerel bir haber kanalıdır. Yine <https://www.yurthaber.com> internet sitesi ise çok popüler olmayan haber sitelerinden biridir.
- v. AML/CFT mevzuatının uygulanmasında bankalar gibi yükümlü kuruluşlara mali istihbarat hizmeti sunan Refinitiv firmasına ait Wold-Check isimli veri tabanı, S.T. hakkında “terörizm”le ilişkili olduğu yönünde **11.01.2016** tarihinde ilk profili oluştururken Antalya Ekspres isimli yerel haber sitesinin ve Yurt Haber isimli çok popüler olmayan bir haber sitesinin haberlerini kaynak olarak almıştır.
- vi. AML/CFT mevzuatı gibi önemli ve hassas bir konuda veri sağlayıcı firmaların sıradan bir web sitesindeki haberi kaynak almaları (veri sağlayıcılar sadece güvenilir kaynaklardan verileri aldıklarını iddia etmektedirler ancak gerçekte durum kaynaklarının güvenilir olmadığını göstermektedir) AML/CFT mevzuatının uygulanmasında çok ciddi bir açığı göstermektedir.
- vii. Bu örnek, herhangi bir kişi hakkında internet ortamında dolaşan ve içeriği teyit edilmeyen herhangi bir haber, bilgi nedeniyle kişilerin veri sağlayıcı firmaların veri tabanlarına dahil edilebileceğini göstermektedir.
- viii. S.T. hakkında ortaya çıkan 2016 Ocak ayına ait profil, veri sağlayıcı firmaların profilleri insan müdahalesi olmadan oluşturduklarını, yapay zeka gibi teknolojileri kullanarak internet ortamını taradıklarını ve buldukları her bilgiyi herhangi bir filtrelemeye tabi tutmadan profil oluşturmak için kullandıklarını göstermektedir. **Veri sağlayıcı firmaların anlatılan şekilde çalışma sistemi AML/CFT mevzuatının uygulanması için kurulan finansal sisteme çarpıtılmış, siyasi**

motivasyonlu, hukuksuz verilerin girmesine ve bu verilerin tüm sistemi zehirlmesine yol açmaktadır.

Veri sağlayıcı firmaların yukarıda anlatılan şekildeki çalışma sistemi AML/CFT mevzuatının uygulanması için kurulan finansal sisteme çarpıtılmış, siyasi motivasyonlu, hukuksuz verilerin girmesine ve bu verilerin tüm sistemi zehirlmesine yol açmaktadır.

- ix. Worl-Check isimli veri tabanında S.T. hakkında hazırlanan profilleri 26.10.2016 tarihinde güncellenmiş ve Türkiye İçişleri Bakanlığınca hazırlanan "terörden arananlar" listesinde ismi geçtiği gerekçesiyle S.T.'in profili güncellenmiştir.

2016-10-26 06:01
TI
Su
TI
TERRORISM
1965/00/00
U
~ Ankara, Ankara ~ TURKEY
TURKEY
M
FETULLAHCI TEROR ORGUTU/PARALEL DEVLET YAPILANMASI [BIOGRAPHY] Alleged associate (General) of Fetullahci Teror Orgutu/Paralel Devlet Yapilanmasi (FETO/PDY). [IDENTIFICATION] To be determined. [FUNDING] To be determined. [REPORTS] Dec 2015 - warrant of arrest issued by Ankara Chief Public Prosecutor in relation to FETO/PDY investigation. Oct 2016 - name appeared on the Grey List of wanted terrorists released by the Turkish Ministry of Interior.
TRMOI http://www.antalyaekspress.com.tr/haber/tutuklama-karari-cikti-/1728 http://www.terorarananlar.pol.tr/detaylar/Sayfalar/Gritamliste.aspx?Paged=TRUE&PagedPrev=TRUE&p_ID=735&PageFirstRow=511&w=%7b2FBE9207-CB6C-471A-8574-7DE39234DB19%7d http://www.yurthaber.com/gundem/fethullah-gulen-ve-61-kisi-hakkinda-tutuklama-karari-verildi-pek-fethullah-gulen-turkiyeye-getirecek-mi-h3124.html
2016-10-26 06:01
2016-01-11

- x. Yerel medya haberlerini temel alarak S.T. hakkında ilk profili oluşturan World-Check veri tabanı, S.T.'in profilinin güncellemesine gerekçe olarak Türkiye İçişleri Bakanlığı'nın yayınladığı "terörden arananlar" listesini almıştır.
- xi. Yukarıda da açıkladığımız üzere Türkiye halihazırda çok sayıda insan hakları ihallerini yapan baskıcı, otoriter ülkelerden biridir. Bu durum Amnesty International, Human Rights Watch, Freedom House gibi çok sayıda uluslararası insan hakları örgütleri tarafından uzun süredir dile getirilmektedir. Ayrıca detaylı açıklandığı üzere Türkiye adam kaçırmaya, pasaport iptali, siyasi motivasyonlu INTERPOL bülteni çıkarma gibi çok sayıda ulusötesi baskı aracını da kullanmaya devam etmektedir.
- xii. Bu açıklamalar ışığında, Türkiye İçişleri Bakanlığınca hazırlanan "**terörden arananlar**" listesinin **tamamen terörle, şiddetle alakalı kişileri içermediği görülmektedir**. Türkiye İçişleri Bakanlığınca hazırlanan terör listesinde bir taraftan şiddete bulaşmış ve dünya tarafından terör örgütü olarak kabul edilen El-Kaide, IŞİD, PKK, DHKP-C gibi örgütler bulunurken diğer taraftan herhangi bir terör, şiddet eylemine karışmamış ama Erdoğan yönetimine muhalif olan Gülen Hareketi (baskıcı Erdoğan rejimi tarafından FETÖ olarak isimlendirilmektedir) de dahil edilmiştir. Bu durum **Türkiye'deki Erdoğan yönetiminin terör yasalarını kendi siyasi amaçları doğrultusunda kullandığını göstermektedir**. Erdoğan yönetiminin terör yasalarını perdenin önünde şiddete bulaşmış terör örgütleriyle mücadele için ama perde arkasında ise ayrıca kendisine muhalif gruplara karşı da kullandığı görülmektedir⁷⁴.

⁷⁴ Turkey exploits post-9/11 counterterrorism model to target critics in exile,
<https://www.washingtonpost.com/world/2024/12/09/turkey-us-terrorism-war-exiles-repression/>

Erdoğan yönetiminin terör yasalarını perdenin önünde şiddete bulaşmış terör örgütleriyle mücadele için ama perde arkasında ise ayrıca kendisine muhalif gruplara karşı da kullandığı görülmektedir.

Türkiye tarafından yayınlanan terörden arananlar listesinden bir bölüm⁷⁵

- xiii. Devletler tarafından hazırlanan her “terör listesi” evrensel hukuka uygun hazırlanmış ve uygulanmakta olan liste değildir. Evrensel hukuktan uzak yönetimlerden biri olan Türkiye’de, mevcut **Erdoğan yönetimi istediği kişileri, grupları “terör listesi”ne ekleyebilmekte istediği kişileri de listeden çıkarabilmektedir.**
- xiv. Türkiye tarafından yayınlanan “terörden arananlar” listesinin hukuki gerekçelerle değil de siyasi etkilerle hazırlandığını gösteren **çok güncel bir gelişme yaşanmıştır.** Suriye’de yaklaşık 60 yıl süren Esad rejimi, muhalif güçlerden **Heyet Tahrir eş-Şam**’ın (HTŞ) Aralık 2024’de Şam’ı ele geçirmesiyle sona ermiştir. HTŞ örgütü, Türkiye’deki Erdoğan yönetimi tarafından arka planda sürekli desteklenmiş ancak uluslararası baskılar nedeniyle, daha önce El-Kaide ve IŞİD’le irtibatı nedeniyle terör örgütü

⁷⁵ <https://www.terorarananlar.pol.tr/>

olarak kabul edilmiştir. Bu nedenle **HTŞ'li Ömer Çiftçi** isimli Türk vatandaşı, terör örgütü **El-Kaide** bağlantısı nedeniyle Türkiye İçişleri Bakanlığı tarafından yayınlanan "**Terörden Arananlar**"⁷⁶ listesinde yer almaktaydı.

- xv. Suriye'de iktidara gelen HTŞ yönetimi, hakkında El-Kaide terör örgütü ile irtibatı nedeniyle **kırmızı listede** aranan Ömer Çiftçi'yi, Suriye ordusunda "tuğgeneral" olarak atadıktan hemen sonra, Türkiye İçişleri Bakanlığı Ömer Çiftçi'ye ait terör kaydını herhangi bir mahkeme kararı olmaksızın "terörden aranalar" listesinden çıkarmıştır^{77,78,79}.

Ömer Çiftçi'nin El-Kaide ile ilgili arandığını gösteren sayfa Türkiye İçişleri Bakanlığı web sitesi sayfası

Baskıcı Erdoğan yönetimindeki Türkiye devleti İçişleri Bakanlığı tarafından yayınlanan "Terörden Arananlar" listesinde ismi yer almakta iken siyasi nedenlerle ismi listeden çıkarılan **Ömer Çiftçi**, dünyada tüm devletler,

⁷⁶ <https://www.terorarananlar.pol.tr/>

⁷⁷ <https://www.odatv.com/dunya/suriyede-tuggeneral-yapilan-turk-htsli-omer-ciftci-turkiyenin-teror-listesinden-cikarildi-120079504>

⁷⁸ <https://x.com/clashreport/status/1873660538775048667>

⁷⁹ <https://www.evrensel.net/haber/538671/dun-turkiyenin-teror-listesindeydi-bugun-suriyede-general-oldu>

kurumlar tarafından terör örgütü olarak kabul edilen **El-Kaide isimli terör örgütüyle irtibatlıydı**. Evrensel değerlerden ve hukuktan uzak, mevcut Türkiye yönetimi, El-Kaide gibi tüm dünyanın terör örgütü olarak kabul ettiği bir örgütle ilişkili kişiyi, mahkeme kararına bile gerek duymadan istediği anda terör listesinden çıkarabilmekte aynı zamanda eğitimci olan, terörle şiddetle hayatının hiçbir döneminde ilgisi bulunmayan, bu yönde hakkında bir yargı kararı olamayan **Mustafa Yeşil** (Yukarıdaki resimde Ömer Çiftçi ile yan yana aynı listede bulunan kişi) isimli kişiyi de sadece kendi yönetimine aykırı fikirlerinden dolayı terör örgütü üyesi olarak listeye koymaktadır.

Yukarıda El -Kaide üyesi Ömer Çiftçi ile aynı listede FETÖ (Fethullahçı Terör Örgütü) iddiasıyla yer alan Mustafa Yeşil hakkında Türkiye devleti İngiltere'den iadesini talep etmiştir. 28 Kasım 2018 tarihinde **Londra Westminster Ceza Mahkemesi**, Türkiye'nin Mustafa Yeşil hakkında sunduğu gerekçelerin hukuken geçersiz olduğunu ifade edip Türkiye'nin iade talebini reddetmiştir⁸⁰. İngiltere mahkemesi kararı da göstermektedir ki Türkiye'de siyasetin kontrolündeki mahkemeler kişiler hakkında FETÖ gerekçesiyle asılsız terör suçlamaları yapmakta ve kişilerin çok sayıda temel insan haklarını devlet eliyle ihlal etmektedir.

⁸⁰ https://www.mfa.gov.tr/sc_-77_-feto-mensuplarına-iliskin-iade-talebimiz-hk-sc_en.en.mfa

Turkey slams UK ruling against return of FETO suspects

By Ahmet Salih Alacaci

ANKARA

Turkey on Thursday criticized as "unacceptable and deeply disappointing" a British court ruling rejecting Turkey's extradition request for three accused members of the group behind the 2016 defeated coup.

The London Westminster Magistrate Court's decision to reject the extradition of Hamdi Akin Ipek, Ali Celik, Talip Buyuk and Mustafa Yesil was "entirely unsubstantiated," said Foreign Ministry spokesman Hami Aksoy

"Our expectation is the prompt return of these persons to Turkey in order to try them before Turkish courts," Aksoy stated, adding that Ankara would continue its efforts towards this end.

He underlined that Turkey had "strongly emphasized" to British authorities that rejecting Ankara's extradition request for the accused Fetullah Terror Organization (FETO) members is unacceptable.

Türkiye resmi devlet haber ajansı Anadolu Ajansı (AA)'nın Mustafa Yeşil'in iade talebinin reddine ilişkin haberi⁸¹

Mustafa Yeşil'le ilgili terör suçlamalarının asılsız olduğu bağımsız İngiliz mahkemeleri tarafından kabul edilmesine rağmen, Türkiye devletinin yayınladığı terör listelerinde adının yer almasından dolayı Mustafa Yeşil finansal veri tabanlarında hala "terörist" muamelesi görmekte, finansal alanda onlarca sorunla karşı karşıyadır.

Mustafa Yeşil hakkında Türkiye'nin terör suçlamalarının asılsız olduğu bağımsız İngiliz mahkemeleri tarafından kabul edilmesine rağmen, Türkiye devletinin yayınladığı terör listelerinde adının yer almaya devam etmesinden dolayı Mustafa Yeşil **finansal veri tabanlarında hala "terörist" muamelesi görmekte**, finansal alanda onlarca sorunla karşı karşılaşmaktadır.

⁸¹ <https://www.aa.com.tr/en/europe/turkey-slams-uk-ruling-against-return-of-feto-suspects/1325000>

- xvi. Yapılan açıklamalar ve verilen örnkelerden de görüleceği üzere baskıcı Erdoğan hükümeti tarafından hazırlanan “terör” listesinde S.T.’in adının yer alması, bu listeyi dikkate alarak S.T.’in World-Check isimli mali istihbarat veri tabanında profilinin güncellenmesi bize AML/CFT mevzuatının suistimaline yol açan diğer bir açığın siyasi motivasyonlu terör, terörizmin finansmanı listeleri olduğunu göstermektedir.
- xvii. World-Check isimli veri tabanı, bu tür listelerin bir devlet tarafından hazırlanmış olmasını tek başına “hukuka uygun hazırlanmış” olarak kabul etmektedir. Oysa ki yukarıda da açıklandığı üzere, baskıcı ülke yönetimleri, kendilerine muhalif kişi ve grupları da kolaylıkla terör örgütü, terörist olarak tanımlayabilmekte ve bu doğrultuda listeler hazırlayabilmektedir.
- xviii. Baskıcı ülkeler tarafından hazırlanan bir “terör listesinin doğrudan finansal sisteme dahil edilmesi (burada veri sağlayıcıların denetimsiz oluşları buna yol açmaktadır), **finansal sistemi zehirlenmekte ve AML/CFT mevzuatının oluşturulma amacı olan “terörün finansmanı, kara paranın aklanmasının önlenmesi” amaçlarından saparak özellikle ülke dışında bulunan muhalif kişi ve grupların finansal sistemden dışlanmasına yol açan bir ulusötesi baskı aracı haline getirmektedir.**

5- Olumsuz medya içerikleri ve hukuksuz terör listeleri nedeniyle S.T. hakkında World-Check veri tabanında profil oluşturulması sonrası, S.T.’in yönetim kurulunda yer aldığı Solidarity With Others Derneğinin banka hesabının kapanması

S.T., Belçika’da insan hakları alanında faaliyet yürüten Solidarity With Others derneğinde **N.A., Y.K.** ile birlikte yönetim kurulunda görev almıştır.

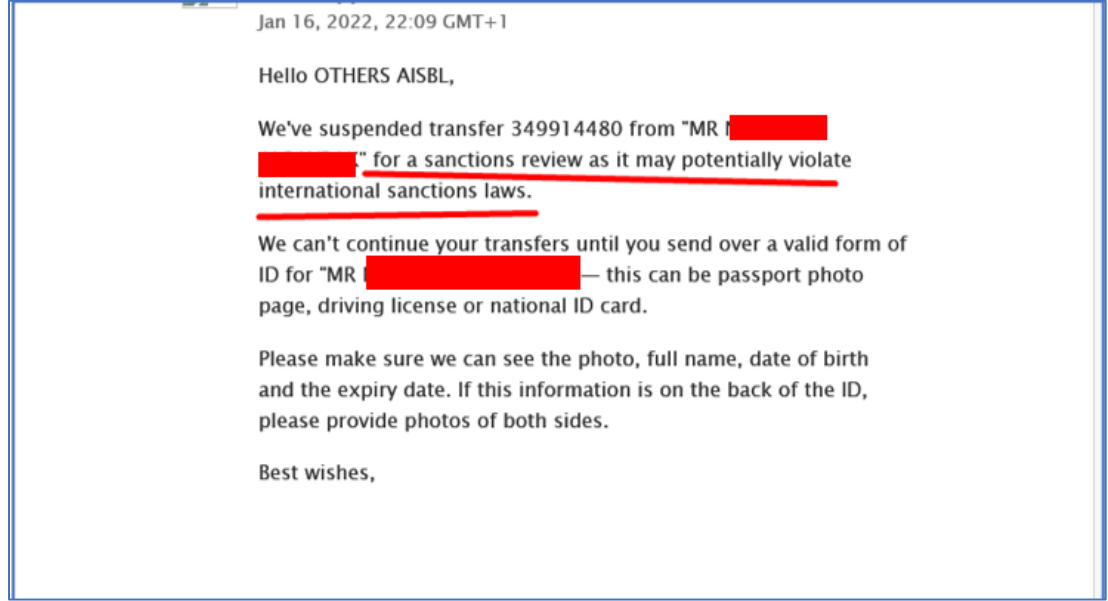
Solidarity With Others Derneği yöneticileri ve bu arada S.T. hakkında World-Check veri tabanına “terörizm” kaydı girildikten sonra, **AAA (banka ismi açık şekilde yazılmamıştır)** isimli online bankacılık firması ilk olarak **16 Ocak 2022** tarihinde yapılan bir para transferini **“uluslararası yaptırımları ihlal etme potansiyelinden”** dolayı durdurmuş; **18 Ocak 2022** tarihinde ise, Solidarity With Others derneğine ait **AAA bankacılık hesabını kapatmıştır**. AAA, aynı zamanda 3 yönetim kurulu üyesinin şahsi bankacılık hesaplarını da kapatmıştır.

The Closure of the Individual Accounts of the Board Members of OTHERS by [REDACTED]

20. [REDACTED] illegal actions were not limited to closing the business bank account of OTHERS, but also the individual bank accounts of 3 board members of OTHERS were closed.

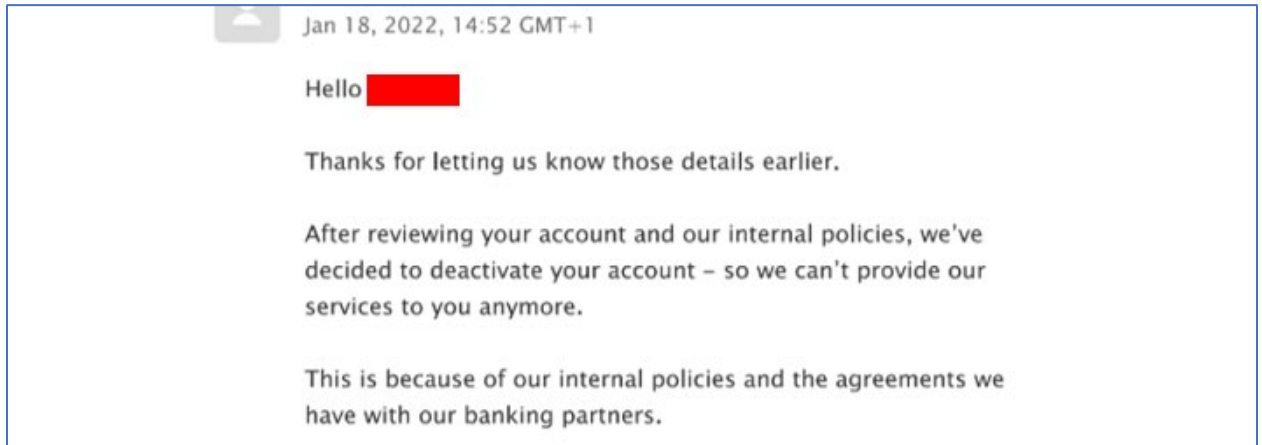
20.a. [REDACTED] k who was the C [REDACTED] ry of a university in Turkey for a long time, later started to live in Belgium and has engaged in educational activities. He also performs his duty as a board member of OTHERS. We would like to declare at the outset that Mr. [REDACTED] has not been involved in any acts related to terrorism or financing of terrorism, neither in Turkey, nor in Belgium, nor anywhere else in the world. Mr. [REDACTED]’s individual Wise bank account was closed without any justification.

Solidarity With Others tarafından gönderilen mektuptan bir bölüm

6- AAA bankasının hesap kapatmaları müşteri sözleşmesine dayandırması

AAA bankası, başta yapılan itirazlara cevaben ilk aşamada imzalanan müşteri hizmetleri sözleşmesi maddelerine dayanarak hesapları tek taraflı olarak kapatabileceğini ifade etmiştir.

Your business account was suspended by us on 18 January 2022 in accordance with our Customer Agreement accepted by you upon the opening of your account on 28 October 2020. Precisely, under our Customer Agreement Section 25.2, we have the right to suspend or close an account at any time without notice in circumstances outlined in this Section 25.2.

7- Ancak, konuyla ilgili AAA bankasına daha fazla bilgi verildikten sonra 8 Temmuz 2022 tarihli cevabi yazıda (hesap kapatılma tarihinden yaklaşık 6 ay sonra) OTHERS DERNEĞİ yöneticileri S.T., N.A. ve Y.K. hakkında World-Check isimli veri tabanındaki kayıtlara **değınmeden** Türkiye kaynaklı yaptırımlar konusunda hassas olunmasını istemiştir.

However, please note and inform your board members that there may be additional regulatory obligations that ██████████ would need to comply with when conducting international payments, in particular payments to or receipts from Turkish residents. We would therefore strongly advise you and your board members not to make such transactions, as payments might be blocked in view of sanctions imposed by the Turkish government, and you may find any sums involved are unrecoverable.

8- Dernek yöneticilerinden alınan bilgiye göre kapatılan banka hesabı, insan hakları alanında faaliyet yürüten Solidarity With Others derneğinin **tek banka hesabı** idi. Dernek faaliyetlerini yürütebilmek için gereken bağışları bu banka hesabı üzerinden almakta, dernek binasının kirasını ve diğer masraflarını bu hesap üzerinden ödemekteydi.

9- Belçika'da normal bir kişinin bile banka hesabı olmadan rutin hayatını sürdürmesi (kira, faturaların ödenmesi vs.) mümkün değilken bağışlarla insan hakları gibi hassas bir alanda faaliyet yürütmeye çalışan bir derneğin banka hesabı olmadan faaliyetlerini sürdürmesi imkanı yoktur.

10- **Banka hesabının kapatılmasının ardından Solidarity With Others derneğinin faaliyetleri Ocak 2022 itibariyle durma noktasına gelmiştir.**

Bağışçılarından bağış alamayan derneğin başka bir gelir kaynağı olmadığından dolayı gerek çalışanların maaşlarının ödenmesi gerekse

de bina kirasının ödenmesi mümkün olmamıştır. Derneğin kira ödemesi dernek başkanının şahsi hesaplarından yapılmaya çalışılmıştır.

Good day,

It has been almost two months since we communicated a board member's account for you to transfer the remainder of our funds to.

Due to your failure to comply with or respond to our request, we have experienced delays in our regular bill, rent and salary payments.

We are an international association whose establishment was authorized by the Kingdom of Belgium and board member [REDACTED] is a Belgian citizen.

This is the last time we are reiterating our request. Transfer our funds to board member [REDACTED] or provide us with an explanation as to your failure to do so within two weeks. Otherwise, we will take legal action with competent Belgian authorities.

Regards,

11- Banka hesabının kapatılması sonrası daha önce derneğe düzenli olarak bağışta bulunan bazı bağışçılar, "Acaba Solidairty With Others derneğinde yasadışı bir faaliyet mi gerçekleşiyor ki banka hesapları kapanıyor" sorusunu gündeme getirmiş ve bu nedenle derneğe bağış yapmaktan çekinmişlerdir.

12- S.T. ve sonrasında Solidarity With Others derneğine uzanan AML/CFT mevzuatının suistimali örneğinde görüldüğü üzere, evrensel hukuk kurallarını önemsemeyen, otoriter Türkiye devleti yetkilileri kendi yönetimlerine muhalif kişi ve kurumları istedikleri şekilde "terör", "mali yaptırım" "mal varlığı dondurma" listelerine dahil etmiş, bu listelerin yayınlanması sonrasında bu listeler veri sağlayıcı firmalar tarafından herhangi bir filtrelemeye tabi tutulmadan finansal sisteme bu hukuksuz veriler "profiller" şeklinde dahil edilmiş, AAA isimli online bankacılık firması da bu "profillere" bakarak S.T. ve onun yönetim kurulunda olduğu Solidarity With Others derneğinin kullandığı tek banka hesabını gerekçesiz olarak kapatmıştır. Banka hesabının kapanması ile derneğin faaliyetleri durma noktasına gelmiştir.

13-Bu örnekte de görüldüğü üzere Türkiye devleti yetkilileri kendi ülkelerinde yayınladıkları listelerle, AML/CFT mevzuatının boşluklarını kullanarak Belçika'daki bankaları kendi baskı politikalarına alet ederek Belçika'da insan hakları alanında faaliyet yürüten ve terörizme karşı mücadele eden muhalif bir sivil toplum kuruluşunu faaliyet yürütemez hale getirmiştir. Bu örnek baskıcı Türkiye yönetiminin AML/CFT mevzuatını ulusötesi baskı aracına dönüştürdüğünü açıkça göstermektedir.

Bu örnekte de görüldüğü üzere Türkiye devleti yetkilileri kendi ülkelerinde yayınladıkları listelerle, AML/CFT mevzuatının boşluklarını kullanarak Belçika'daki bankaları kendi baskı politikalarına alet ederek Belçika'da insan hakları alanında faaliyet yürüten ve terörizme karşı mücadele eden muhalif bir sivil toplum kuruluşunu faaliyet yürütemez hale getirmiştir.

14-Yapılan itirazlar sonucu AAA isimli banka Others derneğinin banka hesabını yaklaşık 6 ay sonra açmıştır. Ancak banka hesabının tekrar aktif edilmesi, derneğin faaliyetlerini eskisi gibi kolaylıkla yürütmesini sağlamamıştır. Dernek yöneticilerinin aktardığı bilgilere göre hesapları tekrar açıldıktan sonra önceden 2 saatte tamamlanan basit 200 €'luk bir para transferinin bazı zamanlar 2 haftayı bulduğunu, tüm mali işlemlerinde arka planda başka bir denetim sürecinin başlatıldığını ifade etmişlerdir. Bu durum, AAA isimli bankanın bireysel itiraz süreci işletilse dahi Türk devletinin yayınladığı hukuksuz liste karşısında mali otoritelere karşı (Belçika Bankacılık, Mali Otoriteleri) hala kendisini koruma güdüsüyle hareket etmeye devam ettiğini ve listelerde ismi

geçen kişi ve kurumları tam anlamıyla “normal” kabul edemediğini göstermektedir.

Hello [REDACTED]

We need more info so that we can finish adding the payment of 75 EUR that was sent to your account.

[REDACTED] is a safe and regulated way to send money. And sometimes we need to double check some info about the person or business sending you money.

If the sender is a person, we need to know their full legal name, date of birth, and the country they live in.

And if they're a business, please let us know their full registered name and address.

You can do this by going to your account, or by clicking the button below.

[Go to your account](#)

If we don't hear from you in the next 10 days, we'll need to refund any money to the sender.

Thanks,

The [REDACTED] team

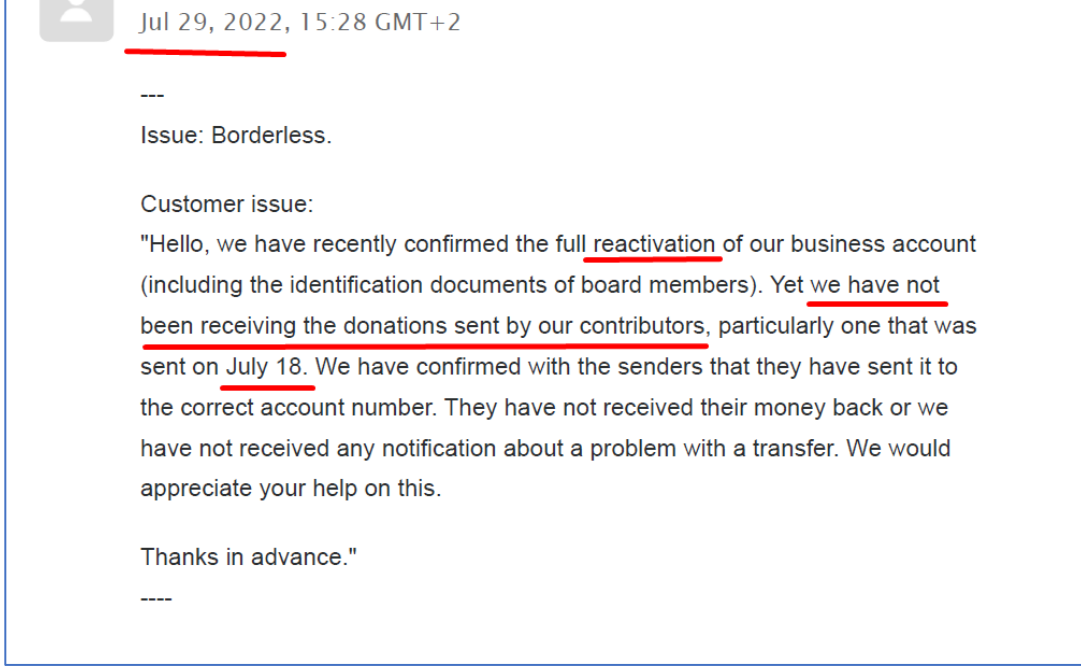
Thanks for getting in touch!

I can see an incoming payment in the account for 200 EUR from the 19th of July.

The transfer is undergoing our regulatory routine checks as we're a regulated financial institution.

[You can read about this here.](#)

I do understand that your business account has recently undergone verification, but please note that these checks we carry out on transfers may not be in relation to the verification procedure itself.

15- AAA isimli bankanın hesabı 6 ay sonra tekrar aktif hale getirmesi ancak bankacılık işlemlerinin ilave kontrol süreçlerine tabi tutulması AML/CFT mevzuatının suistimali durumlarında bireysel itiraz mekanizmalarının ne denli uzun süreçler gerektirdiğini ve efektif olmadığını, **bu suistimallerin bireysel itirazlarla değil de FATF gibi düzenleyici ve denetleyici kurumların mevzuat ve standard değişiklikleriyle, merkezden sağlayacakları yeni çözüm yollarıyla, temelden çözülebileceğini ortaya koymuştur.**

16- Baskıcı Türkiye devletinin AML/CFT mevzuatını suistimali neticesinde mağdur olan S.T. ve Solidarity With Others derneği, isimleri mali istihbarat veri tabanlarında kaldığı sürece bankalar ve diğer finansal kurumlar nezdinde sorun yaşamaya devam etmişlerdir. Hem S.T. hem de Others derneği başka bankalarda hesap açmak istemiş, çoğu banka, açıkça ifade etmeseler de **“finansal veri tabanlarındaki yüksek riskli profil”** bilgisinden dolayı ya müşteri ilişkisi kurmayı baştan

reddetmiş ya da uzun süre, detaylı açıklamalar sonrası temel bankacılık hesabı açmışlardır.

17-AML/CFT mevzuatının otoriter ülkelerce suistimalini önleyen halihazırda etkili bir mekanizma olmadığından dolayı, bu kötüye kullanımdan mağdur olan kişi ve kurumlar bireysel itiraz ve davalarla sonuç almaya çalışmaktadır. Ancak gerek S.T.'in gerekse de Others derneğinin başvurularında gözlemlendiği üzere, itirazlardan ve davalardan etkili sonuçlar alınamaması nedeniyle bireysel itiraz ve dava yoluyla hukuksuzca hazırlanan terör listelerini işleyen **veri tabanlarından isimlerin silinmesi mümkün olmamakta; bu itiraz ve dava süreçleri yıllarca sürmektedir.**

18- S.T., Refinitiv hakkında World-Check veritabanı üzerinden Türkiye tarafından hukuksuzca hazırlanan malvarlığı dondurma ve terör arananlar listesini işlemesi nedeniyle, 19 Ocak 2023 tarihinde Belçika Veri Koruma Otoritesi'ne⁸² (Data Protection Authority, ADP) başvurmuş, başvurusu 9 Şubat 2023 tarihinde kabul edilmiş ve soruşturma başlatılmıştı. 2024 Kasım ayında, yapılan başvuru Belçika Veri Koruma Otoritesi'nin bir alt organı olan Uyuşmazlık Dava Dairesi tarafından davaya dönüştürülmüştür. Dava, karşılıklı yazılı savunmaların sunulması ve duruşmalar şeklinde gerçekleşecektir. Bu kapsamda davalı tarafın şikayetlere cevabı için son tarih olarak Nisan 2025 belirlenmiştir. Savunmalar bittikten sonra Haziran 2025'de duruşma yapılması beklenmektedir. Sonrasında da Uyuşmazlık Dava Dairesi kararını açıklayacaktır. Kararın 2026 yılı başlarında çıkması beklenmektedir.

⁸² <https://www.dataprotectionauthority.be/citizen>

19- Ocak 2022'de banka hesabının kapanmasıyla ortaya çıkan AML/CFT mevzuatının suistimali sürecinde sadece veri sağlayıcı firma olan Refinitiv'de mevcut olan profil bilgisini sildirmek için bir mahkeme kararının çıkması yaklaşık 4 yıl sürecektir. 2022-2026 yılları boyunca, bu hukuksuz veriler silinmediğinden S.T., bankalarda yapacağı tüm işlemlerde zorluk yaşamaya devam etmiştir/edecektir. Ayrıca yüzlerce veri sağlayıcı firma olduğunu gözönüne aldığımızda mağdurun her bir veri sağlayıcıyı dava etmesi ve yıllarca sürecektir dava sonucunu beklemesi gerekecektir.

Ocak 2022'de banka hesabının kapanmasıyla ortaya çıkan AML/CFT mevzuatının suistimali sürecinde sadece veri sağlayıcı firma olan Refinitiv'de mevcut olan profil bilgisini sildirmek için bir mahkeme kararının çıkması yaklaşık 4 yıl sürecektir. 2022-2026 yılları boyunca, bu hukuksuz veriler silinmediğinden S.T., bankalarda yapacağı tüm işlemlerde zorluk yaşamaya devam etmiştir/edecektir.

20- Bireysel davalar açarak kişilerin haklarındaki haksız verileri finansal sistemden sildirmeleri yıllarca sürmektedir. İşin daha da vahim tarafı bu verileri işleyen sadece Refinitiv isimli firma değildir. Acuris, Dow Jones, Reuters, LexisNexis gibi benzeri onlarca başka finansal veri satan şirket ve bu şirketlere ait veri tabanları bulunmaktadır. Örneğin AAA isimli firmanın S.T. hakkındaki profil bilgisini Refinitiv firmasından mı yoksa LexisNexis firması veritabanından mı aldığını kişiler öğrenememektedir.

21-Bu nedenle Refinitiv'deki verilerin 4 yıl sonra sildirilmesi, S.T.'in finansal hizmetlerde sorunun bittiği anlamına gelmemektedir. Çünkü Refinitiv dışındaki veri sağlayıcı firmalar da S.T.'i Türkiye'nin hukuksuzca hazırladığı terör listesinden dolayı veri tabanlarına eklemiş olabilirler. Bu durumda

S.T.'in onlarca veri sağlayıcı firmayı tek tek dava etmesi ve yıllarca süren dava sonuçlarını beklemesi gerekmektedir. Dava süreçleri de yıllarca sürmektedir.

22- Yukarıdaki açıklamalar, AML/CFT mevzuatının suistimalinin bireysel dava, başvuru, itiraz süreçleriyle çözülemeyeceğini, sistemin açıklarının tespit edilip bu açıkları kapatacak şekilde yeniden kurgulanmasıyla mümkün olduğunu göstermektedir.

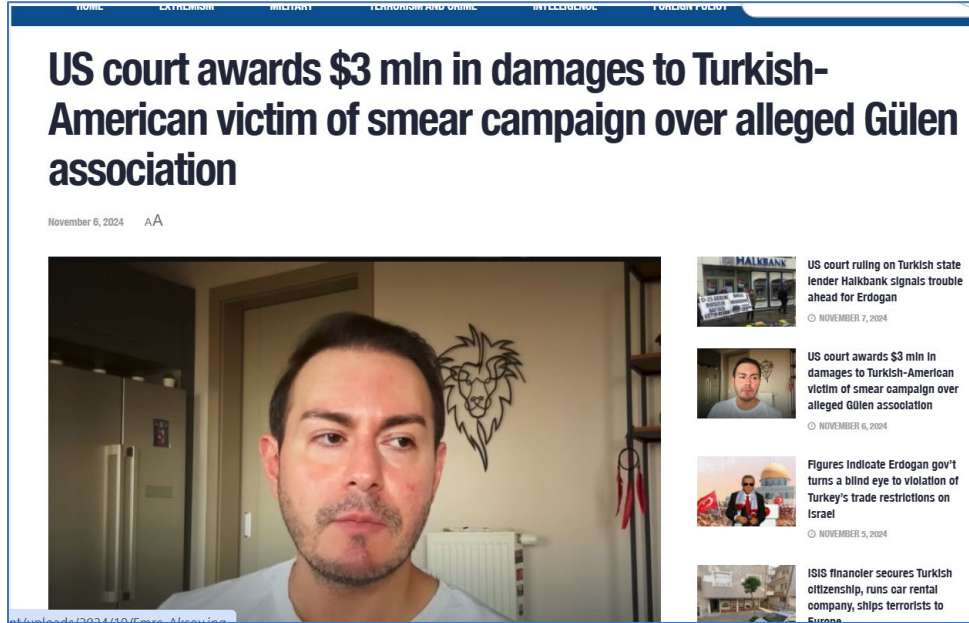
23- Human Rights Solidarity isimli kuruluşun yayınladığı raporda benzer hususlar tespit edilmiştir. Rapora göre yayımlanan listelerde isimleri yer alan kişiler, banka hesaplarının dondurulması veya kapatılması, olumsuz kredi notları ve Batı ülkelerinde çeşitli kişisel ve mali zorluklar gibi farklı sonuçlarla karşı karşıya kalmaktadır. Batı'da yaşayan bu bireyler, kendi hükümetleri tarafından keyfi olarak yayımlanan bir listede adlarının yer alması nedeniyle, herhangi bir yargı sürecinden geçmeksizin, bankalara ve finansal kuruluşlara mali istihbarat hizmeti sağlayan finansal risk istihbarat veri tabanlarında "terörist" ve "terörizmi finanse eden kişiler" olarak etiketlenmektedir.⁸³

24- Kişiler hakkında asılsız "terör" suçlaması yapmak ve bunu tüm dünyada finansal sisteme veri olarak girmesini sağlamak, kişilerin insan onuruna saygı, iş yapma, ekonomik faaliyetlerde bulunma, lekelenmeme, ayrımcılık yasağı gibi çok sayıda insan hakları ihalleriyle karşılaşmalarına neden olmaktadır. Asılsız terör suçlamasıyla bu kişilerin sadece temel insan hakları ihlal edilmemekte aynı zamanda bu kişiler çok büyük ekonomik zararlara da uğramaktadır.

⁸³ <https://www.hrsolidarity.org/wp-content/uploads/2023/08/Transnational-repression-letter-special.pdf>

25- Asılsız terör suçlamaların yol açtığı şahsi itibar ve ekonomik kayıpları gösteren önemli bir olay yaşanmıştır. Emre Aksoy isimli sosyal medya fenomeni, 2021 yılında youtube kanalındaki yayınında AVAX isimli kripto para birimi firmasının CEO'su olan Emin Gün Sirer hakkında "FETÖ'cü-Fethullahçı terörist örgütü üyesi" **iddiasında** bulunmuştur. Emre Aksoy'un bu açıklamasının ardından AVAX isimli kripto para birimi ve ilgili firma çok ciddi piyasa değeri kaybı yaşamıştır.

ABD'de yaşayan Türk vatandaşı Emin Gün Sirer, kendisi hakkında asılsız terör suçlaması yapan Emre Aksoy'dan şikayetçi olmuş ve Emre Aksoy hakkında ABD mahkemesinde dava açmıştır. **ABD mahkemesi 2022 yılında Emre Aksoy'un Emin Gün Sirer hakkında yeterli kanıta dayalı olmadan terör suçlaması yaptığını**, AVAX firmasının ve Emin Gün Sirer'in bu asılsız suçlama nedeniyle ciddi maddi ve manevi kayıplara uğradığını tespit edip 3.000.000 \$ tazminat cezası vermiştir⁸⁴.

⁸⁴ <https://nordicmonitor.com/2024/11/us-court-fines-a-turkish-man-over-3-million-for-smearing-turkish-american-on-alleged-gulen-association/>

ABD’de yaşayan Türk vatandaşı Emin Gün Sirer, kendisi hakkında asılsız terör suçlaması (FETÖ’cü demesi) yapan Emre Aksoy’dan şikayetçi olmuş ve Emre Aksoy hakkında ABD mahkemesinde dava açmıştır. ABD mahkemesi 2022 yılında Emre Aksoy’un Emin Gün Sirer hakkında yeterli kanıtı dayalı olmadan terör suçlaması yaptığını, AVAX firmasının ve Emin Gün Sirer’in bu asılsız suçlama nedeniyle ciddi maddi ve manevi kayıplara uğradığını tespit edip 3.000.000 \$ tazminat cezası vermiştir.

- 26- Yukarıda gösterilen örnekte bireylerin başkaları hakkında “asılsız terör suçlaması” yapmasının yol açtığı maddi ve manevi zararı açıkça görmekteyiz. Bireyler tarafından yapılan asılsız terör suçlamalarının ne denli ağır sonuçları olduğu ortada iken Türkiye gibi baskıcı ülkelerin yüzbinlerce kişi ve kurum hakkında yaptıkları “asılsız terör suçlamalarının” yol açtığı insan hakları ihlalleri ve ekonomik kayıpların hesaplanması dahi mümkün gözükmemektedir.
- 27- Emin Gün Sürer vakasında görüldüğü üzere bireyler tarafından yapılan asılsız terör suçlamalarına karşı uzun da olsa mahkemeler yoluyla engel olma imkanı bulunmaktadır. Ancak baskıcı devletlerin tek bir liste yayınlayarak binlerce kişiyi mağdur etmesi karşısında mevcut siyasi ve hukuki düzende engel olmak malesef mümkün olmamaktadır. Bu nedenle FATF başta olmak üzere ilgili kurumlara düşen, bu raporda yer alan tespitler başta olmak üzere sivil toplum ve ilgili aktörlerin katılımıyla AML/CFT mevzuatının uygulanmasının insan haklarına ve evrensel hukuk kurallarına göre düzenlenmesini sağlamalarıdır. Sonraki bölümde AML/CFT mevzuatının suistimalinin engellenmesine yönelik önerilerimizi sunmaktayız.

3.2. TIME TO HELP Belgium İnsani Yardım Derneği Vakası

Time To Help Belgium, eski adıyla 'All for Live,' 2010 yılında Brüksel, Belçika'da kurulmuş kar amacı gütmeyen bir insani yardım kuruluşudur. Organizasyon, Belçika'da ve uluslararası alanda savunmasız topluluklara yardım ve destek sağlamayı amaçlamaktadır. Time To Help Belçika'nın temel misyonu, yoksulluk, doğal afetler, çatışmalar ve sosyal adaletsizliklerden etkilenen bireyler ve topluluklara yardım etmektir.

Time To Help Belgium, Belçika yasalarına göre ASBL/VZW statüsünde tescil edilmiş bir kar amacı gütmeyen kuruluştur. Merkezi Brüksel'de bulunmaktadır. Organizasyon, insani yardım faaliyetlerini düzenleyen ulusal ve uluslararası tüm yasalara uygun olarak faaliyet göstermektedir.

Türkiye tarafından **28.08.2024** tarihli **2024/6** sayılı kararlarla Belçika'da kurulmuş ve Belçika yasalarına uygun faaliyet yürüten Time To Help Belgium ASBL isimli yardımlaşma derneğine yönelik mal varlığı dondurma kararı alınmıştır⁸⁵. Türkiye, bu karara, Time To Help Belgium ASBL'nin FETÖ (Fethullahçı Terör Örgütü) ile iltisaklı, irtibatlı olmasını gerekçe göstermiştir.

⁸⁵ <https://ms.hmb.gov.tr/uploads/sites/12/2024/09/resmi-gazete-1.pdf>

(FETÖ/PDY Terör Örgütü İltisaklı Tüzel Kişi ve Kuruluşlar)

Sıra No	Dernek Adı	Diğer Adları	Ülke
1	TIME TO HELP e.V.		ALMANYA
2	TIME TO HELP – YARDIM ZAMANI VZW	TIME TO HELP BELGIUM	BELÇİKA
3	TIME TO HELP U.K.		BİRLEŞİK KRALLIK
4	TIME TO HELP DENMARK		DANİMARKA
5	LE TEMPS DU PARTAGE – TIME TO HELP FRANCE	TIME TO HELP FRANCE	FRANSA
6	STICHTING TIME TO HELP		HOLLANDA
7	TIME TO HELP SWITZERLAND		İSVİÇRE
8	TIME TO HELP TANZANIA		TANZANYA
9	İKBAY e.V.	INTERNATIONALE KULTUR- UND BILDUNGSKADEMIE YADİGAR e.V	ALMANYA
10	EMBRACE RELIEF	EMBRACE RELIEF FOUNDATION INC	ABD
11	FUNDATIA TUNA		ROMANYA
12	SYNESIS PİGİ AMKE	PİGİ KOİNSEP	YUNANİSTAN
13	RESPECT GRADUATE SCHOOL	RESPECT INSTITUTE INC.	ABD
14	PEACE ISLANDS INSTITUTE BOSTON		ABD
15	PEACE ISLANDS INSTITUTE NEW YORK		ABD
16	TURKISH CULTUREL CENTER BOSTON		ABD
17	ALLE KULTUREN MİTEİNANDER	AKM WIEN	AVUSTURYA
18	PEARL OF THE ISLANDS FOUNDATION		YENİ ZELANDA

Time To Help Belçika isimli insani yardımlaşma derneği hakkında Türkiye tarafından mal varlığının dondurulması kararının verilmesi, AML/CFT mevzuatının baskıcı, otoriter ülkeler tarafından kötüye kullanımını net olarak gösteren önemli bir vaka olup derinlemesine incelenmesi gerekmektedir. Bu vakayla ilgili aşağıdaki hususlar tespit edilmiştir.

- 1- Time To Help Belgium isimli insani yardımlaşma derneği Belçika'da kurulmuş olup Belçika yasalarına göre faaliyet yürütmektedir. Dernek, Belçika'da herhangi bir soruşturma ya da adli sürece uğramamıştır. Time To Help Belgium isimli yardımlaşma derneğinin yardım faaliyetleri Belçika devlet kurumları tarafından çok kez takdir edilmiştir.
- 2- Time To Help Belgium derneğinin Türkiye'de herhangi bir mal varlığı bulunmamaktadır. Time To Help Bel Derneğinin Türkiye ile resmi bir ilişkisi bulunmamaktadır. Derneğin Türkiye ile ilişkisi sadece yöneticilerinden bazılarının Türk orjinli olmasından kaynaklanmaktadır.

3- Türkiye’de mal varlığı bulunmayan, Türkiye yasalarıyla ilgisi olmayan, Belçika’da Belçika yasalarına göre kurulan ve faaliyet yürüten Time To Help Belgium isimli dernek, Türkiye devleti yetkilileri tarafından, 6415 sayılı Terörizmin Finansmanının Önlenmesi Hakkında Kanununun 7. Maddesine⁸⁶ dayanarak “mal varlığı dondurulanlar” listesine eklenmiştir.

4- 6415 sayılı Terörizmin Finansmanının Önlenmesi Hakkında Kanunu Türkiye devleti tarafından **FATF standartlarına uyum kapsamında 2013 yılında** kabul edilmiş bir kanundur. 6415 sayılı Terörizmin Finansmanının Önlenmesi Kanunu’nun 5 ile 16. maddeleri arasında “malvarlığının dondurulması” tedbiri düzenlenmiştir. Kanunun 7 nci maddesinin 3 ve 4. fıkraları 27/12/2020’de mevzuata girmiştir. Söz konusu değişiklikten önce, Türkiye’de bulunan malvarlığı hakkında, idare tarafından 6415 sayılı Kanunda öngörülen DONDURMA tedbirinin uygulanması mümkün değildi. İdare, teröre fon sağladığını tespit ettiği kişilerin Türkiye’de bulunan malvarlığı hakkında ancak ilgili Cumhuriyet savcılığına suç duyurusunda bulunabilmekteydi. 6415 sayılı Terörizmin Finansmanının Önlenmesi Kanununda 2020 yapılan değişiklikle idare organlarına, mahkeme kararı olmaksızın ilgili bakanların imzasıyla kişileri terörün finansmanından dolayı mal varlığı dondurma listesine ekleme ve yayınlama yetkisi verilmiştir.

Uluslararası alanda terör tanımını geniş yorumlamakla, muhalif kesimleri terör mevzuatı üzerinden baskılamakla suçlanan Türkiye’nin 6415 sayılı Terörizmin Finansmanının Önlenmesi Kanununda 2020 yaptığı değişiklik, FATF’ın ve uluslararası kurumların oldukça hassa olduğu terörün finansmanı konusunu keyfi olarak uygulamasına imkan vermiştir. Türkiye, FATF değerlendirmelerinde terörün finansmanı mevzuatını kendi hukuk

⁸⁶ <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=6415&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5>

sisteminde kurduğunu açıklamakta ancak bu mevzuatta sonraki yıllarda yapılan değişikliklerle, 6415 sayılı Terörizmin Finansmanın Önlenmesi Kanunundaki keyfi uygulamalara yol açan yetkileri gizlemektedir. Türkiye'nin terörün finansmanı mevzuatını evrensel hukukun öngördüğü ve FATF'ın istediği şekilde uygulanmadığını, dilediği kişileri, grupları bu listelere ekleyebildiği ancak mevzuatın detaylı incelenmesiyle anlaşılabilir. İlk bakışta Türkiye'nin FATF standartlarına uygun şekilde terörün finansmanı alanında kanun çıkardığı düşünülebilir. Ancak Türk mevzuatının derinlemesine incelenmesi sonrasında terörün finansmanı mevzuatının evrensel insan hukuka uygun olmadığı, keyfi uygulamalara izin verdiği görülebilir.

5- Türkiye 6415 sayılı Terörizmin Finansmanın Önlenmesi Kanununun 7. Maddesine dayanarak 28.08.2024 Time To Help Belgium isimli derneğe yönelik mal varlığı dondurma kararı almıştır ancak Time To Help isimli derneğin Türkiye'de herhangi bir mal varlığı bulunmamaktadır. Türkiye'de herhangi bir malvarlığı olmayan, Belçika'da kurulmuş bir derneği Türkiye'nin neden mal varlığı dondurma listelerine alındığı sorusunun cevabı AML/CFT mevzuatının ulusötesi baskı aracı olarak kullanılmasında yatmaktadır.

6- Mevcut Türkiye devleti yönetimi, önceki bölümlerde de açıkladığımız üzere evrensel hukuk normlarına saygı göstermeyen, baskıcı, otoriter bir yönetimdir. Bu baskıcı yönetim, siyasi olarak Gülen Hareketini kendisine muhalif olarak görmekte ve Gülen Hareketini, dünyada geçerliliği olmasa da terör örgütü olarak kabul etmektedir.

7- Türkiye'nin Time To Help Belgium isimli insani yardımlaşma derneğinin mal varlığı dondurma kararına eklenmesini sağlayan Türkiye Hazine ve

Maliye Bakanlığına bağlı Mali Suçları Araştırma Kurulu'nun (MASAK) 22.07.2024 tarihli 2024/AR-1005-1 sayılı araştırma raporudur.

RAPORUN KONUSU

Güvenlik ve İstihbarat Birimleri tarafından Başkanlığımıza iletilen taleplere istinaden FETÖ/PDY Terör örgütüyle irtibatı ve iltisakı bulunduğu değerlendirilen kuruluşlar ve bu kuruluşlarla ilişkili kişilerin malvarlığının dondurulmasına ilişkin 6415 sayılı Terörizmin Finansmanının Önlenmesi Hakkında Kanununun "Yabancı devletlere yapılacak malvarlığının dondurulması talepleri ile Türkiye'de bulunan malvarlığı hakkında yapılacak işlem" başlıklı 7'nci maddesinin 3'üncü fıkrası kapsamında araştırılması.

RAPORUN

Tarihi : 22.07.2024
Sayısı : 2024/AR-1005-1

8- MASAK raporunda Time To Help Belgium derneğinin 6415 sayılı Terörizmin Finansmanının Önlenmesi Hakkında Kanuna dayanarak "mal varlığı dondurulanlar" listesine eklenmesi için ortaya konan bulgular, derneğin kendi websitesinde yayınladığı yardım faaliyetleri, yasal faaliyetleri (para toplaması, depremzedelere yardım ulaştırması), güvenlik ve istihbarat birimlerinden alınan bilgiler olarak gösterilmiştir.

MASAK raporunda Time To Help Belgium derneğinin 6415 sayılı Terörizmin Finansmanının Önlenmesi Hakkında Kanuna dayanarak “mal varlığı dondurulanlar” listesine eklenmesi için ortaya konan bulgular, derneğin kendi websitesinde yayınladığı yardım faaliyetleri, yasal faaliyetleri (para toplaması, depremzedelere yardım ulaştırması), güvenlik ve istihbarat birimlerinden alınan bilgiler olarak gösterilmiştir.

1.2. TIME TO HELP – YARDIM ZAMANI VZW / BELÇİKA

Time to Help Belgium (Belçika) hakkında Başkanlığımız veritabanından alınan veriler, güvenlik ve istihbarat birimlerinden alınan bilgiler ve açık kaynaklarda yapılan araştırmalar neticesinde;

- Belçika'da mukim FETÖ terör örgütü adına faaliyet yürüttüğü bilgisi istihbar edilen Time to Help Belgium ünvanlı kuruluşun 10.09.2010 tarihinde 'All for Lise ASBL' adıyla kurulduğu ve mevcut ünvanı olan '**Time to Help – Yardım Zamani VZW**' adını 03.07.2017 tarihinde aldığı¹,
- Kuruluşun 'Paleizenstraat 27, 1030 Brussel / Belgium' adresinde faaliyet gösterdiği ve ticaret sicil numarasının '0828.902.909' olduğu,
- Kuruluşun x sosyal medya hesabı (@Timetohelpbe) üzerinden ülkemizde meydana gelen Kahramanmaraş deprem felaketi sonrası sözde yardım kampanyası başlattığı,
- Kuruluşun sözde kampanyalar için toplanacak yardımları BE43751204966801 IBAN bilgisinin paylaşıldığı,

Raporda mal varlığı dondurulmasına gerekçe olarak sunulan verilere dair bazı bölümler

9- MASAK raporunda derneğin FETÖ terör örgütüne finansal destek sağladığı iddia edilmiş ancak bu finansal desteğin ne şekilde, ne zaman, hangi araçlar kullanılarak yapıldığı ortaya konmamıştır.

Bu haliyle, hukuken kanıtlanmayan ancak devletin istihbarat birimlerinin yazdıkları birkaç cümlelik istihbarat notlarına dayanarak FATF bünyesinde Türkiye devletini de temsil eden MASAK (Mali Suçlar Araştırma Kurulu) Belçika’da yasal olarak faaliyet yürüten insani yardımlaşma derneğini, içeriği hukuken kanıtlanmayan iddialarla dolu bir raporla terörizmin finansmanı listesine ekletmiştir.

Related content

23 Feb 2024 | Jurisdictions under Increased Monitoring - 23 February 2024
Jurisdictions under increased monitoring are actively working

Head of delegation
Lead Ministry/Authority in the FATF Delegation
[Ministry of Treasury and Finance / MASAK](#)

MASAK’ın FATF düzeyinde Türkiye temsilcisi olduğuna ilişkin FATF websitesinden bölüm⁸⁷

⁸⁷ <https://www.fatf-gafi.org/en/countries/detail/Turkey.html>

FATF bünyesinde Türkiye devletini de temsil eden MASAK (Mali Suçlar Araştırma Kurulu) hukuken kanıtlanmayan ancak devletin istihbarat birimlerinin yazdıkları birkaç cümlelik istihbarat notlarına dayanarak Belçika’da yasal olarak faaliyet yürüten insani yardımlaşma derneğini, içeriği hukuken kanıtlanmayan iddialarla dolu bir raporla terörizmin finansmanı listesine ekletmiştir. **MASAK, FATF toplantılarında Türkiye’nin AML/CFT mevzuatına uyduğunu anlatmakta ancak uygulamada kendisi FATF’ın AML/CFT mevzuatını kötüye kullanmaktadır.**

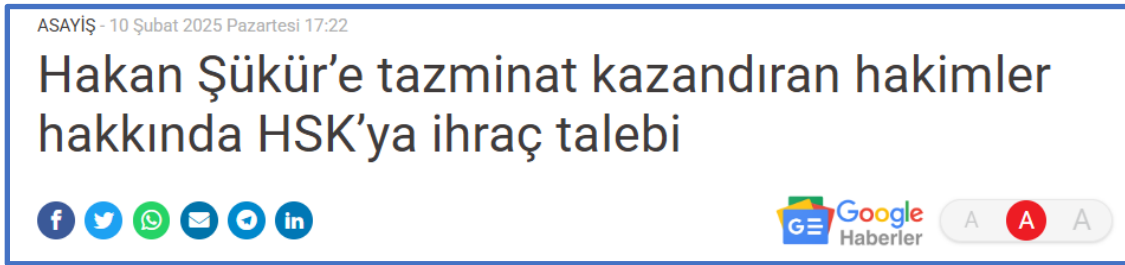
10-Time To Help Belgium derneğini hukuksuz şekilde Terörizmin Finansmanı Listesine ekleyen kurum olan MASAK (**Mali Suçlar Araştırma Kurulu**) FATF bünyesinde Türkiye devletini de temsil etmektedir. MASAK, FATF toplantılarında Türkiye’nin AML/CFT mevzuatına uyduğunu anlatmakta ancak uygulamada kendisi FATF’ın AML/CFT mevzuatını kötüye kullanmaktadır.

11- Bu noktada evrensel hukuk kurallarına göre terör mevzuatını uygulamayan ülkelerde terörizmin finansmanı suçunun ne denli keyfi, geniş yorumlandığını, otoriter ülkelerdeki hukuk sistemlerinde “terörizmin finansmanı” suçu denilerek nasıl hukuksuz kararlar alındığını göstermek için **çarpıcı bir örnek sunulacaktır.**

Türkiye futbol milli takımının geçmişte önemli oyuncularından olan ve dünya çapında tanınan milli futbolcu Hakan Şükür, Gülen Hareketine (Türkiye devleti tarafından terör örgütü olarak görülmekte ve FETÖ-Fethullahçı Terör Örgütü olarak adlandırılmaktadır) duyduğu sempati nedeniyle kendisine sosyal medya platformlarında küfür, hakaret eden kişilere karşı avukatları vasıtasıyla Türkiye’de hakaret davaları açmıştır.

Türkiye'deki mevcut ceza kanunu gereği milli futbolcu Hakan Şükür'e yönelik açık hakaretlerden dolayı mahkemeler, hakaret eden kişilerin Hakan Şükür'e tazminat ödemesine karar vermektedirler. Türkiye devleti hükümeti tarafından siyasi nedenlerle muhalif olarak görülen ve terör örgütü muamelesi gören Gülen Hareketine yakınlığı sebebiyle futbolcu Hakan Şükür'ün hukuken haklı olarak kazandığı tazminatlar medyada gündeme gelmiştir.

Muhammed GÖMÜK isimli avukat Hakan Şükür'ün mevcut yasalara göre kendisine haksız yere hakaret edildiği için kazandığı tazminatların Gülen Hareketinin faaliyetleri için kullanılacağı, bu nedenle Hakan Şükür'e bu tazminatların verilmemesi gerektiğini, bu hakaret davalarında milli futbolcu Hakan Şükür'ün lehine karar veren hakimlerin bir teröristin gelir elde etmesine aracılık ettiklerini, Hakan Şükür lehine karar veren hakimlerin tespit edilerek 6415 sayılı Terörizmin Finansmanının 2. Maddesi (terörün finansmanı), Ceza Kanununun 220. Maddesi (suç işlemek amacıyla örgüt kurma) gereğince cezalandırılmaları, hakimlik mesleğinden çıkarılmaları için Türkiye'de hakim ve savcıların soruşturmalarını yürüten Hakimler ve Savcılar Kurulu'na şikayette bulunmuştur. Söz konusu şikayete ilişkin soruşturma devam etmektedir⁸⁸.

Milli futbolcu Hakan Şükür'ün hakaret davalarındaki mahkeme kararlarıyla kazandığı maddi tazminatlar dahi Türkiye gibi baskıcı bir ülkede terörün finansmanı kapsamına kolayca alınmaktadır. Milli

⁸⁸ <https://www.iha.com.tr/izmir-haberleri/hakan-sukure-tazminat-kazandiran-hakimler-hakinda-hskya-ihrac-talebi-189617635>

futbolcu Hakan Şükür'ün yaşadıkları, otoriter ülkelerde terör ve terörün finansmanı mevzuatının keyfi olarak nasıl kullandığına açık bir örnektir.

Milli futbolcu Hakan Şükür'ün yaşadıkları, otoriter ülkelerde terör ve terörün finansmanı mevzuatının keyfi olarak nasıl kullandığına açık bir örnektir.

12-Baskıcı Türkiye yönetimi, Time To Help Belgium derneğine yönelik mal varlığı dondurma kararı alırken, derneğin Türkiye'de herhangi bir mal varlığı olmadığını bilmektedir çünkü bu bilgiler devletin kayıtlarında mevcuttur. Derneğin Türkiye'de mal varlığı olmadığı bilindiği halde mal varlığı dondurma kararının Türkiye içinde bir etkisinin olmayacağı açıktır. **Burada asıl amaç, muhalif Gülen Hareketine yakın kişilerce yönetilen Time To Help Belgium isimli yardımlaşma derneğini yurtdışında faaliyet yürütemez hale getirmektir.**

13-Türkiye devletinin 28.08.2024 tarihli mal varlığı dondurma kararı sonrası Time To Help Belgium derneğinin ve yönetim kurulu üyelerinin isimleri, veri sağlayıcı firmalar tarafından toplanmış ve profil bilgisi olarak veri tabanlarına eklenmiştir.

14-Time To Help Belgium derneği hakkındaki mal varlığı dondurma kararının hemen ardından derneğin yöneticilerinin banka hesapları gerekçe gösterilmeden bankalar tarafından kapatılmıştır. Time To Help Belgium derneği mal varlığı dondurma kararı sonrasında mali anlamda bankalarla ve finansal kurumlarla sorunlar yaşamaya başlamıştır.

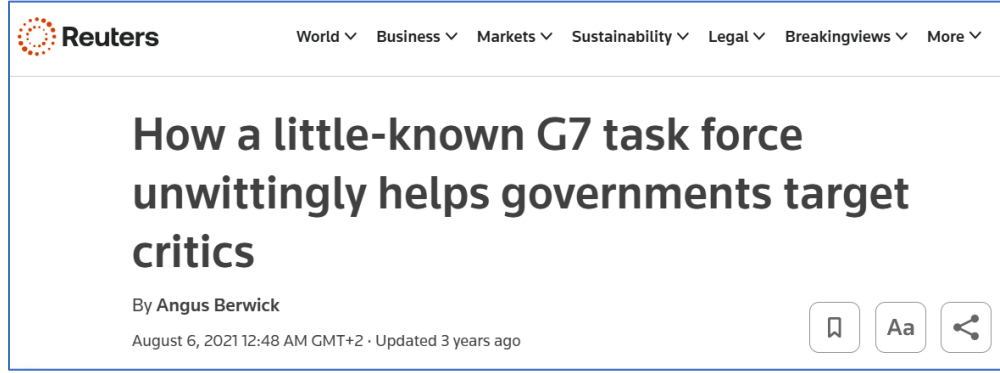
15- Gelineen noktada, baskıcı Türkiye devletinin bu hukuksuz mal varlığı dondurma kararı ile FATF'ın AML/CFT mevzuatını kötüye kullandığı, terörle

ilişkisi olmayan bir yardımlaşma derneğini terörizmin finansmanı ile haksız olarak suçladığı, bu suçlama sonrası derneğin finansal alanda sorunlar yaşamaya başladığı, Türkiye devletinin AML/CFT mevzuatını kullanarak, Türkiye ile resmi bir bağı olmayan Belçika'da hukuka uygun şekilde faaliyet yürüten Time To Help Belgium derneğine ulusötesi baskı uyguladığı, bu ulusötesi baskının mal varlığı listelerini insan haklarına saygı çerçevesinde incelemeyen toplayan veri sağlayıcı firmalar ve bu veri tabanlarını kullanan Belçika'daki bankalar sayesinde başarılı olduğu; söz konusu dernek ve yöneticilerinin bu hukuksuz karar sonrasında finansal alanda sorunlar yaşamaya başladığı görülmüştür.

Gelinen noktada, baskıcı Türkiye devletinin bu hukuksuz mal varlığı dondurma kararı ile; FATF'ın oluşturduğu AML/CFT mevzuatını kötüye kullandığı, terörle ilişkisi olmayan bir yardımlaşma derneğini terörizmin finansmanı ile haksız olarak suçladığı, bu suçlama sonrası Belçika'daki derneğin finansal alanda sorunlar yaşamaya başladığı, Türkiye devletinin AML/CFT mevzuatını kullanarak, Türkiye ile resmi bir bağı olmayan, Belçika'da hukuka uygun şekilde faaliyet yürüten Time To Help Belgium derneğine ulusötesi baskı uyguladığı, bu ulusötesi baskının mal varlığı listelerini insan haklarına saygı çerçevesinde incelemeyen toplayan veri sağlayıcı firmalar ve bu veri tabanlarını kullanan Belçika'daki bankalar sayesinde başarılı olduğu; söz konusu dernek ve yöneticilerinin bu hukuksuz karar sonrasında finansal alanda sorunlar yaşamaya başladığı görülmüştür.

4. BÖLÜM: AML/CFT MEVZUATININ KÖTÜYE KULLANIMI VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Önceki bölümlerde açıklamaya çalıştığımız üzere FATF'ın ortaya koyduğu standartlar ve kurallar, küresel çapta kara paranın aklanması ve terörün finansmanının engellenmesi noktasında çok önemli ilerlemeye yol açmıştır. Ancak FATF'ın ortaya koyduğu bu standartlar, hukuksuzca hareket eden bazı devletler tarafından INTERPOL sisteminin suistimali gibi benzer bir suistimalle karşı karşıyadır⁸⁹.

Baskıcı ülkelerin muhalif kişiler hakkında asılsız terör suçlamaları yapıp haklarında INTERPOL kırmızı bültenleri çıkarmaları kişilerin seyahat hakkını engellemektedir. Ancak FATF standartlarının kötüye kullanımı sonucu asılsız terör suçlamaları karşısında kişiler ve aileleri ekonomik alandan tamamen dışlanmakta, hayatın her alanında bu sorunla karşılaşmaktadırlar. AML/CFT mevzuatının kötüye kullanımı hedef kişileri ve ailelerini bir anlamda **“finansal ölü”** haline getirmekte ve ekonomik alanın dışına itmektedir. Bu nedenle FATF standartlarının kötüye kullanımı çok daha ağır hak ihlallerine yol açmaktadır.

⁸⁹ Reuters' website, 06.08.2021, Reuters, "How a little-known G7 task force unwittingly helps governments target critics" <https://www.reuters.com/business/finance/how-little-known-g7-task-force-unwittingly-helps-governments-target-critics-2021-08-05/>

FATF standartlarının kötüye kullanımı sonucu asılsız terör suçlamaları karşısında kişiler ekonomik alandan tamamen dışlanmakta, hayatın her alanında bu sorunla karşılaşmaktadırlar. AML/CFT mevzuatının kötüye kullanımı hedef kişileri ve ailelerini bir anlamda “finansal ölü” haline getirmektedir.

4.1. FATF’ın AML/CFT Mevzuatının Kötüye Kullanımı

Konusundaki Tavrı

FATF’ın kuruluş amacı global finansal sistemin bütünlüğünü sağlamaktır. FATF, AML/CFT mevzuatının on yıllarca süren hazırlık ve uygulama aşamalarından sonra pratikte yaşanan sorunların farkındadır. AML/CFT mevzuatının hedeflediği amaçlar dışında ulusötesi baskı aracı olarak kötüye kullanılmasını engellemek istemektedir.

FATF 2021 yılında "**Mitigating Unintended Consequences**" isimli çalışmasını başlatmıştır. Bu çalışma, kara para aklama ve terörizmin finansmanı ile mücadele (AML/CFT) kapsamında alınan önlemlerin **istenmeyen sonuçlarını** incelemek ve çözüm bulmak amacıyla hazırlandı⁹⁰. FATF, AML/CFT politikalarının bazı durumlarda insan hakları ihlallerine, finansal dışlanmaya ve sivil toplum üzerinde baskıya neden olabileceğini fark etti. Bu yüzden aşağıdaki konularda gerekli tedbirleri almak istemektedir:

- **Finansal Dışlanma:** Bankaların aşırı tedbirler nedeniyle bireyleri veya kuruluşları haksız yere finansal sistemden dışlaması.

⁹⁰ <https://www.fatf-gafi.org/en/publications/Financialinclusionandnpoissues/Unintended-consequences-project.html>

- **İfade ve Örgütlenme Özgürlüğüne Müdahale:** STK'ların "terörün finansmanı" iddiasıyla haksız kısıtlamalarla karşılaşması.
- **Hukukun Kötüye Kullanımı:** Bazı hükümetlerin AML/CFT rejimlerini muhalifleri susturmak veya insan haklarını ihlal etmek için kullanması.

FATF, bu olumsuz etkileri azaltmak için 2021 sonrası çeşitli reformlar üzerinde çalışmaktadır:

1. **Risk Temelli Yaklaşımın Güçlendirilmesi:** Devletlerin ve finans kuruluşlarının "herkesi riskli" olarak görmesini önlemek için rehberler yayınlandı.
2. **Sivil Toplum ile Diyalog:** STK'ların meşru faaliyetlerinin engellenmemesi için öneriler geliştirildi.
3. **Üye Ülkelerde Değerlendirmeler:** Ülkelerin AML/CFT yasalarını suistimal edip etmediği incelenmektedir.

FATF, sivil toplum örgütlerinden gelen **geri bildirimleri** dikkate alarak süreci izlemeye devam etmekte ve ülkeleri **orantılı önlemler almaya teşvik etmektedir.**

Reuters'ın haberine göre FATF yetkilileri, standartlarının, kâr amacı gütmeyen kuruluşların meşru faaliyetlerini baskılayacak veya bireylerin insan haklarını kısıtlayacak şekilde herhangi bir şekilde kötüye kullanılmasını açıkça ciddi bir endişe konusu olarak görmekte ve kara para aklama ve terörizmin finansmanı ile mücadele kapsamında hiçbir şekilde hoş görülemeyeceğini ifade etmiştir⁹¹.

FATF'nin Aralık 2019 tarihli Türkiye Karşılıklı Değerlendirme Raporu'nda yer alan hususlar, Türkiye'den kaynaklanan taleplerin doğasına önemli bir ışık tutmuştur. Mali Eylem Görev Gücü (FATF), Türkiye'yi terörizm vakalarında kapsamlı mali soruşturmalar yürütme çabalarını artırmaya çağırmış ve özellikle Birleşmiş

⁹¹ Reuters, Ibid.

Milletler tarafından belirlenmiş terörist gruplara karşı eylemleri önceliklendirmeye vurgu yapmıştır⁹². Bu durum, odak noktasında dolaylı bir kaymaya işaret ediyor ve Türkiye'nin mevcut AML/CFT girişimlerinin uluslararası alanda tanınan terörist oluşumlara odaklanmak yerine Gülen Hareketi gibi siyasi muhaliflere daha fazla yönelmiş olduğunu göstermektedir.

Öte yandan, FATF, 2021 yılında AML/CFT yükümlülüklerini yerine getirmediği için Türkiye'yi "**gri liste**" olarak bilinen izleme listesine dahil etti. FATF Başkanı Marcus Pleyer, karara ilişkin yaptığı açıklamada, Türkiye'nin karmaşık kara para aklama vakalarıyla etkili bir şekilde mücadele ettiğini göstermesi gerektiğini ve IŞİD, El Kaide gibi BM tarafından belirlenmiş terör örgütlerinin vakalarına **öncelik** vermesi gerektiğini ifade etmiştir⁹³. Böylece, Türk hükümetinin muhaliflerini hedef alan AML/CFT sisteminin kötüye kullanılmasına ilişkin vakaları dolaylı olarak doğrulamıştır.

FATF'ın bu sorunlar konusunda farkındalığı olmakla beraber bu sorunların çözümü noktasında uygulamada yeterince ilerleme olmadığı görülmektedir. Örneğin 2021 yılında FATF'ın gri listesine giren Türkiye, terörün finansmanı mevzuatının amacına uygun olarak kullanılması yönündeki uyarıları dikkate almadan, BM standartlarının dışında terör tanımı yapmaya ve kişileri ve grupları asılsız terör suçlamalarıyla karşı karşıya bırakmaya, bu yönde asılsız terör suçlamaları içeren listeler yayınlamaya devam etmiştir. Türkiye bu alanda ilerleme kaydetmemesine rağmen Haziran 2024'de FATF'ın gri listesinden çıkarılmıştır⁹⁴.

⁹² FATF, Artırılmış İzleme Altındaki Yargı Alanları - 23 Haziran 2023, <https://www.fatf-gafi.org/content/fatf-gafi/en/publications/High-risk-and-other-monitored-jurisdictions/Increased-monitoring-june-2023.html>

⁹³ <https://www.fdd.org/analysis/2021/10/22/turkey-on-anti-money-laundering-watchlist/>

⁹⁴ <https://www.aa.com.tr/tr/ekonomi/turkiye-gri-listeden-cikarildi/3260681>

4.2. AML/CFT mevzuatının kötüye kullanılmasının önlenmesi için önerilerimiz

Bu rapor FATF'ın "**Mitigating Unintended Consequences**" isimli çalışmasında hedeflediği hususlara bir katkı sunmak amacıyla hazırlanmıştır. AML/CFT mevzuatının standart belirleme, uygulama, denetim, yargısal süreçler gibi farklı boyutları olduğundan farklı alanlara ilişkin önerilerimizi aşağıda sıralamaktayız.

4.2.1. AML/CFT mevzuatının kötüye kullanılmasının engellenmesi için FATF'ın kurumsal yapısına ilişkin öneriler:

- 1- FATF'ın kuruluş amacı küresel çapta finansal sistemin bütünlüğünü sağlamaktır. FATF bu amaçla çok önemli bir boşluğu doldurmuş ve küresel çapta uygulanan standartları ortaya koymuştur. Ancak **uygulamada giderek artan şekilde AML/CFT mevzuatı, sivil toplumun baskılanması, insan temel hak ve özgürlüklerinin ihlali, kişilerin finansal alandan dışlanması gibi olumsuz sonuçlara yol açmaktadır.** AML/CFT mevzuatını ulusötesi baskı aracı olarak kullanan ülkeler, bu suistimalleri gerçekleştirme noktasında oldukça hızlı davranmaktadırlar. Örneğin otoriter bir devlet, hukuksuz bir şekilde terörün finansmanına birilerini ekledikten bir hafta sonra o kişilerin banka hesapları kapanmaktadır. FATF'ın 2021 yılında resmi bir çalışmaya döktüğü bu temel sorunlara ilişkin çözümleri etkili ve hızlı olmalıdır. Sistemi kötüye kullanan devletlerin suistimaline hızlı cevap verilmesi, etkili ve gerekli düzenlemelerin hızlı bir şekilde hayata geçirilmesi, bu tür ülkeleri frenleyecek ve FATF'ın temel kuruluş gayesi olan uluslararası finansal sistemin bütünlüğüne katkı sağlayacaktır.
- 2- FATF, G7 ülkeleri tarafından kara paranın aklanmasının önlenmesi görevi verilerek kurulan hükümetlerarası bir kurumdur ve kurucu bir anlaşmayla kurulmamıştır. Normal şartlarda kurucu anlaşmalarda uyulacak temel

ilkeler yer almaktadır. FATF'ın kurucu anlaşmaya dayanmamasına karşı hazırlanacak bir **ilkeler sözleşmesine** FATF'ın ortaya koyacağı standartların uygulanmasında evrensel insan haklarının temel kırmızı çizgi olduğu temel ilke olarak eklenmesi faydalı olacaktır. Bu madde, AML/CFT mevzuatını kötüye kullanan ülkelere karşı hukuken meşru bir gerekçe olarak kullanılabilir.

- 3- FATF belirli aralıklarla üye ülkelere yönelik “karşılıklı değerlendirme” ismiyle denetimler gerçekleştirmekte ve AML/CFT mevzuatının uygulanmasını takip etmektedir. FATF standartlarına eklenecek bir maddeyle ya da FATF tarafından yapılacak bir açıklamayla **AML/CFT mevzuatının amacı dışında, ulusötesi baskı aracı olarak kullanılmasının meşru olmayacağına belirtilmesi faydalı olabilir**. Bu yöndeki bir talep, yapılan periyodik değerlendirmelerde kontrol edilebilir ve ülkelerin gri listeye girme, çıkma kararlarında etkili olmalıdır. Gri listeye girme tehlikesi olduğu için baskıcı ülkelerin AML/CFT'yi kötüye kullanım sonucunu doğuracak hukuksuz listeler hazırlamamaları sağlanabilir ve bu şekilde sorun kaynağında çözülebilir. Örneğin, daha önce ifade ettiğimiz üzere FATF başkanı Türkiye'nin AML/CFT konusundaki uygulamalarını açıkça olmasa da örtük bir şekilde eleştirmiştir. Ancak bu eleştirinin pratikte bir sonucu olmamış ve Türkiye AML/CFT mevzuatını kötüye kullanmaya devam etmekte (2024 Ağustos ayında Time to Help Belgium derneğini listeye aldığı gibi), benzer suistimal içeren mal varlığı dondurma listelerini yayınlamaya devam etmektedir. Türkiye gibi evrensel hukuktan uzak ülkeleri AML/CFT mevzuatının uygulanması konusunda özenli davranmaya itecek en güçlü araç FATF'ın gri listesine girme kararıdır.

Türkiye gibi hukuktan uzak ülkeleri AML/CFT konusunda özenli davranmaya itecek en güçlü araç FATF'ın gri listesine girme kararıdır.

4- FATF, AML/CFT konusunda standartları belirlemek üzere kurulmuş hükümetlerarası bir kuruluştur. FATF'ın belirlediği standartların uygulanması ülkelere bırakılmıştır. Bu noktada AML/CFT konusunda belirlenen standartların uygulanmasında icrai yetki ülkelerdedir. FATF, gerçekleştirdiği "karşılıklı değerlendirmeler" ile ülkelerin belirlenen standartlara uyumunu takip etmektedir. FATF'ın icrai bir kurum olmadığı gerçeğini gözardı etmeden bu noktada icrai yetkileri olan (ülkelerden gelen kırmızı bülten taleplerini inceleme, hazırlama ve yayınlama) INTERPOL kurumunun Interpol sisteminin kötüye kullanımını engellemek için geliştirdiği yöntemlerden faydalanabileceğimizi düşünmekteyiz.

Interpol'ün 2021 yıllık raporunda, Genel Sekreter Jürgen Stock, Interpol süreçlerinin insan haklarına saygı ve korumayı çok ciddiye aldığını açıklamıştır. Interpol kendisine ülkelerden gelen kırmızı bülten taleplerini incelemek üzere **Bildirimler ve Dağıtım Görev Gücü (Notices and Diffusions Task Force)** isimli birimi kurmuştur. Gelen Kırmızı Bülten talepleri, bu birim tarafından tek tek ele alınmakta ve Interpol'ün kurallarına uyup uymadığı, **Interpol'ün tüzüğüyle yasaklanan hususlar olan politik, askeri, dini veya ırksal motivasyonla hazırlanıp hazırlanmadığı incelenmektedir.** Interpol Genel Sekreteri Jürgen Stock'un açıklamasına göre Bildirimler ve Dağıtım Görev Gücü, ilgili kişinin geçmişini, örneğin aktivist veya mülteci olup olmadığını ve ilgili politik gelişmeler dahil olmak üzere söz konusu davanın bağlamını incelemekte ve kırmızı bültenin yayınlanıp yayınlanmayacağına bu şekilde karar

vermektedir⁹⁵. Örneğin Rusya, İngiltere’de bulunan bir mülteci hakkında hukuksuz bir Kırmızı Bültenle yakalama kararı çıkarması durumunda INTERPOL bu yakalama kararının hukuksuz olduğunu, ilgili kişinin İngiltere’de tanınmış bir mülteci olduğunu tespit ettikten sonra Kırmızı Bülten yayınlama talebini reddetmektedir. Bu yolla Rusya gibi bazı durumlarda INTERPOL sistemini kötüye kullanmaya çalışan baskıcı bir ülkeye engel olmakta ve Rusya’nın INTERPOL sistemini ulusötesi baskı aracı olarak kullanmasının önüne geçilmiş olmaktadır.

Uluslararası polis birimleri arasında işbirliğini sağlayan INTERPOL kendi sisteminin otoriter ülkeler tarafından insan haklarına aykırı şekilde kötüye kullanımını engellemek için, uygulamadaki sorunlar ve sivil toplumdaki eleştirilerin ardından, denetleyici ayrı bir birim kurarak sistemini koruma altına almaya çalışmaktadır.

FATF’in mevcut durumda icrai nitelikte bir yetkisinin olmaması, düzenleyici bir kurum olmasından dolayı, INTERPOL’ün uyguladığı yöntem FATF için birebir uygun değildir. Ancak **FATF, AML/CFT mevzuatının kötüye kullanımını takip edecek, bu alandaki verileri toplayacak, çözüm yollarını ortaya koyacak uzmanlaşmış bir birime ihtiyaç duymaktadır**. FATF organizasyonu içerisinde kurulacak AML/CFT mevzuatının kötüye kullanımı alanında uzmanlaşmış bu birim FATF’in standartlarını güncellerken bu sorunların dikkate alınmasını ve çözüm yollarının uygulamasını sağlayabilecektir.

Bu öneriye benzer bir yapı olarak 1267 sayılı BMGK Yaptırımlar Komitesine yaptırımlara eklenecek ve çıkarılacak kişi/kurumları belirleme, değerlendirme konularında **yardımcı** olmak üzere ihdas edilen 1267 sayılı

⁹⁵ Human Rights Watch, “We Will Find You” A Global Look at How Governments Repress Nationals Abroad, 2024, s.35.

BMGK Yaptırımlar Komitesi **Ombudsmanlığıdır**. Rusi'ye göre bu ofis, FATF standartlarının tespit edilen suistimalleri hakkında yıllık, kamuya açık bir rapor hazırlamalı ve her FATF genel kurulu toplantısında bir konuşma yeri garanti altına alınmalıdır. Ombudsman raporunda sınırı aştığı tespit edilen ülkelerin düzenli takibin parçası olarak rapordaki hususlara yanıt vermesi beklenmelidir⁹⁶.

5- FATF'ın güncelleyeceği standartlara ulusötesi kavramını dahil etmesi ve AML/CFT mevzuatının ulusötesi baskı aracı olarak kullanılmasının yasaklanması etkili olabilir. Ayrıca, FATF'a üye ülkelerin mevzuatlarına bu hususun eklenmesi de talep edilebilir. FATF'ın AML/CFT mevzuatının ulusötesi baskı aracı olarak, kasıtlı insan hakları ihlallerine yol açacak şekilde kullanılmasının izlendiği yönünde net bir tutum sergilenmesi faydalı olacaktır.

6- Kara para aklama ve terörün finansmanı ile mücadele (AML/CFT) mevzuatı çerçevesinde **ifşa yasağının kapsamının netleştirilmesi gerekmektedir**. AML/CFT mevzuatının bazı devletler tarafından kötüye kullanımı durumlarında bu hukuksuzluktan zarar gören bireyler dava yoluna başvurabilmek için kendi durumlarıyla ilgili bilgi almak istemektedir ancak yükümlü kuruluşlar (bankalar) AML/CFT mevzuatının ifşa yasağı kapsamında bu tür haksız uygulama durumlarında dahi kişilere kendileriyle ilgili ham verileri, bu verilerin kaynağı veri sağlayıcı firma bilgilerini vermemektedir.

Yükümlü kuruluşlar (örneğin bankalar) genel olarak ifşa yasağını genişleterek, bu yasağın amacını aşan bir yorumla uygulamaktadırlar.

⁹⁶ Tom Keatinge, Stephen Reimer and Isabella Chase, "Good Intentions: The FATF Faces Its Own Unintended Consequences", 5 August 2021, <https://rusi.org/explore-our-research/publications/commentary/good-intentions-fatf-faces-its-own-unintended-consequences>

AML/CFT mevzuatındaki ifşa yasağının soruşturmanın gizliliğini sağlamanın da ötesine geçerek mağdurlara hiçbir bilgi verilmemesi yönünde uygulanması, sistemin suistimalini kolaylaştırmaktadır.

FATF'ın 21. Tavsiyesi, mali kuruluşların belirli müşteri bilgilerini açıklamaktan kaçınmaları gerektiğini belirtirken, bu ifşa yasağının nasıl uygulanması gerektiğine dair **belirsizlikler** bulunabilmektedir. Mevcut uygulamada, yükümlü kuruluşlar, AML/CFT kurallarını gerekçe göstererek ifşa yasağının kapsamını aşırı genişletmekte ve süreçlerde kullanılan tüm verileri bu yasak kapsamında değerlendirmektedir. Oysa, finansal veri sağlayıcıları tarafından yükümlü kuruluşlara sağlanan bireylerle ilgili risk profilleri gibi, sadece yükümlü kuruluşların analizlerine dayanak oluşturan olgusal verilerin ifşa yasağı kapsamında değerlendirilmesi doğru değildir.

Bu bağlamda, Avrupa Birliği'nde yürürlüğe giren (EU) 2024/1624 sayılı Kara Para Aklamanın ve Terörizmin Finansmanının Önlenmesine Dair Tüzük, ifşa yasağının kapsamını belirlemektedir. Söz konusu tüzüğün 73. maddesi, belirli bilgilerin müşteri ve üçüncü taraflarla paylaşılamayacağını düzenlerken, **bu yasağın kapsamı yalnızca Mali İstihbarat Birimlerine yapılan/yapılacak bildirimler ve dahili analizlerin varlığı ile sınırlıdır.** Dolayısıyla kamuya açık üçüncü taraf verilerinin (*örneğin bankanın kişi hakkındaki profil bilgisinin hangi veri sağlayıcı şirketten alındığı bilgisi*) ifşa yasağına tabi tutulması mevzuatın gerektirdiği bir husus değildir. Buna rağmen yükümlü kuruluşlar bu kuralı geniş yorumlayarak talep edilmesi halinde bile verileri deşifre etmemektedirler.

Örneğin, Time To Help derneğinin yöneticisinin banka hesabı, Türkiye tarafından Ağustos 2024'de siyasi saiklerle listelenmesinden ve kendisi hakkında finansal veri sağlayıcılar tarafından bir risk profili oluşturulup yayınlanmasının hemen sonrasında, Estonya merkezli bir sanal varlık hizmet sağlayıcısı tarafından kapatılmıştır. Talep edilmesine rağmen bu karara gerekçe olan risk profiline erişim **'daha fazla ayrıntı açıklanmasını engelleyen katı yasal gereklilikler'** (burada AML/CFT mevzuatının ifşa yasağı kastedilmektedir) gerekçe gösterilerek reddedilmiştir. Bu örnekte de görüleceği üzere söz konusu bilgi herhangi bir Mali İstihbarat Birimi'ne bildirim veya herhangi bir dahili analizin varlığı

With the above in mind, please note that we must adhere to strict regulatory requirements that prevent us from disclosing further details in regards to the reasons behind the decision to close ██████████'s account. Please understand that this decision is based on our responsibility to comply with legal frameworks concerning both AML and data protection, and it is in no way intended to withhold information unnecessarily. In any case, based on Article 38.3 of the Terms, we may terminate a user's account for any reason based on our sole discretion.

Söz konusu sanal varlık hizmet sağlayıcısının cevabından ilgili bölüm

gerçeği ile ilgili olmamasına rağmen sanal varlık hizmet sağlayıcısı tarafından yapılan geniş yorum neticesinde ifşa yasağı kapsamında değerlendirilmiştir.

Bu bakımdan FATF'ın ifşa yasağına dair daha net sınırlar çizen bir kılavuz yayımlaması, küresel finansal sistemde hem uyum maliyetlerini azaltacak hem de daha etkin bir düzenleyici çerçeve oluşturacaktır. Düzenleyici belirsizliklerin giderilmesi, AML/CFT sistemlerinin temel ilkeleri olan şeffaflık ve hesap verebilirliğin sağlanması açısından kritik öneme sahiptir. FATF'ın, ifşa yasağı kapsamını belirginleştiren ek rehberler yayımlaması, yükümlü kuruluşların yanlış uygulamalarını önleyici düzenleyici çerçeveleri geliştirmesi ve küresel düzeyde tutarlı ve uyumlu bir yaklaşım benimsenmesini sağlaması gerekmektedir. Bu tür adımlar, AML/CFT

rejiminin etkinliğini artıracak ve uluslararası finansal sistemin daha adil ve hesap verebilir bir yapıya kavuşmasını sağlayacaktır.

7- FATF'ın AML/CFT mevzuatının uygulanması konusundaki tavsiyelerinin ülkeler bazında yükümlü kuruluşlar tarafından uygulanıp uygulanmadığını her ülkedeki finansal denetleyici ve düzenleyici kurumlar sağlamaktadır. ABD'de Financial Crimes Enforcement Network (FinCEN), Office of the Comptroller of the Currency (OCC); Almanya'da Bundesanstalt für Finanzdienstleistungsaufsicht (BaFin - Federal Financial Supervisory Authority); Belçika'da Cellule de Traitement des Informations Financières (CTIF-CFI - Financial Intelligence Processing Unit) tarafından bu standartlar denetlenmektedir. Ülkelerdeki finansal denetleyici ve düzenleyici kurumların sadece AML/CFT mevzuatın uygulanmasını değil mevzuatın ulusötesi baskı aracı olarak kötüye kullanım durumlarını da denetlenmesi FATF tarafından teşvik edilebilir.

4.2.2 AML/CFT mevzuatının kötüye kullanılmasına yol açan veri sağlayıcılara yönelik öneriler

1- Önceki bölümlerde detaylı olarak ortaya koyduğumuz üzere, muhalif kişiler otoriter ülkeler tarafından hukuksuz bir şekilde kolayca "terörist" olmakla suçlanmakta ve isimleri terör listelerine dahil edilmektedir. Ayrıca, yine otoriter ülke yönetimleri kendi siyasi yönetimlerine muhalif olan grupları terör örgütü olarak tanımlamakta ve bu gruba bağlı kişilere terörist muamelesi yapmaktadır. Bu gruplara dahil kişiler hakkında o ülkelerde yüzbinlerce haber, makale vs. gibi olumsuz medya içerikleri oluşturulmakta ve internet ortamında sınırsızca yayınlanmaktadır.

Otoriter ülkelerin kamu kurumlarının yayınladığı listeler nedeniyle ya da o ülkelerde muhalif grup ve kişilere yönelik üretilen olumsuz medya içerikleri nedeniyle milyonlarca insanın ismi, veri sağlayıcı firmalar

tarafından “riskli” kategoride toplanmakta ve hazırladıkları veri tabanları yoluyla finansal sisteme dahil edilmektedirler.

Otoriter ülkelerin kamu kurumlarının yayınladığı listeler nedeniyle ya da o ülkelerde muhalif grup ve kişilere yönelik üretilen olumsuz medya içerikleri nedeniyle milyonlarca insanın ismi, veri sağlayıcı firmalar tarafından “riskli” kategoride toplanmakta ve hazırladıkları veri tabanları yoluyla finansal sisteme dahil edilmektedirler.

FATF, AML/CFT mevzuatının uygulanmasından yükümlü kuruluşları sorumlu tutmaktadır. Ancak uygulamada yükümlü kuruluşlar, kişiler hakkında bilgi sahibi olmak için veri sağlayıcıların veri tabanlarına ihtiyaç duymaktadır. Bu noktada FATF da yükümlü kuruluşların, sorumluluk kendilerinde olmak kaydıyla, üçüncü taraflardan hizmet almalarına izin vermektedir. FATF’ın 17. Standardına göre “ülkeler, aşağıda belirtilen kriterlerin karşılanması koşuluyla, finansal kuruluşların Tavsiye 10’da belirtilen CDD önlemlerinin (a)-(c) unsurlarını yerine getirmek veya iş kurmak için üçüncü taraflara güvenmelerine izin verebilir. Bu tür bir güvenmeye izin verildiğinde, CDD önlemleri için nihai sorumluluk, üçüncü tarafa güvenen finansal kuruluşta kalır.”⁹⁷

Veri sağlayıcı firmaların (örneğin Acuris), yükümlü kuruluşlara (bankalara) sundukları veriler (world-check veri tabanı) konusunda yükümlü kuruluşları (bankaları) sorumlu tutmak uygulamada, AML/CFT mevzuatının kötüye kullanımını engellemektedir. Pratikte, yükümlü

⁹⁷ FATF Standartları, 17. Madde: Üçüncü taraflara güvenme

kuruluşlar, veri sağlayıcı firmalarla imzaladıkları iş sözleşmesinde, veri sağlayıcının gerekli hukuki kurallara uyacağı maddesini eklemekle yetinmekte, veri sağlayıcılar da bu maddeyi kabul etmekte ancak uygulamada bir etkisi olmamaktadır.

Veri sağlayıcılar, önceki bölümlerde açıkladığımız üzere uygulamada, sadece güvenilir kaynaklardan, teyit edilmiş bilgileri topladığını iddia etmekte ancak güvenilirliği konusunda hiç bir veri olmayan Antalya Ekspres gibi yerel bir gazetenin haberini eğitimci, insan hakları aktivisti S.T. hakkında profil oluştururken kaynak olarak almaktadır. Bu örnekte görüldüğü üzere veri sağlayıcı firmaların (örneğin Acuris, LexisNexis), internet ortamında önlerine gelen ve yapay zekayla **topladıkları her bilgiyi finansal sisteme veri tabanları yoluyla sokmalarına engel olmak gerekmektedir.** AML/CFT mevzuatının kötüye kullanımına yol açan bu durum, FATF'ın CDD, KYC protokollerinin uygulanması konusunda sadece yükümlü kuruluşları değil veri sağlayıcı firmaları da sorumlu tutan yeni bir standart belirlemesiyle engellenebilir.

AML/CFT mevzuatının kötüye kullanımına yol açan bu durum, FATF'ın CDD, KYC protokollerinin uygulanması konusunda sadece yükümlü kuruluşları değil veri sağlayıcı firmaları da sorumlu tutan yeni bir standart belirlemesiyle engellenebilir.

Güncellenecek FATF standardıyla CDD, KYC protokollerinin uygulanması konusunda **yükümlü kuruluşlarla beraber sorumlu hale gelen veri sağlayıcılar**, aynı INTEREPOL'un geliştirdiği gibi **ara denetim mekanizmaları kurmak zorunda kalacaklardır.** Bu ara denetim mekanizmaları sayesinde veri sağlayıcılar, topladıkları her bilgiyi doğrudan finansal sisteme sunamayacak, insan haklarına uygunluk, bilginin siyasi motivasyonla hazırlanıp hazırlanmadığı gibi belirli kriterlere

göre uygunluğunu denetleyecek, **bu denetimler sonucu uygun olan bilgileri veri tabanlarına dahil edeceklerdir**. Veri tabanlarına siyasi motivasyonlu bilgilerin girmesi bu yolla engellendiği zaman AML/CFT mevzuatının amacı dışında ulusötesi baskı aracı olarak kullanılması da engellenmiş olacaktır.

FATF standartlarında yapılacak yeni bir güncellemeyle veri sağlayıcıların sundukları verilerden sorumlu oldukları, o nedenle temel insan hak ve özgürlüklerine aykırılık sonucu doğuracak verileri işleyemeyecekleri ve finansal sisteme ekleyemeyecekleri belirtilmelidir.

- 2- FATF'ın belirlediği standartların uygulanması konusunda bölgesel yükümlülükler getirilmesine olanak sağlanmalı. Örneğin, AB ülkelerinde faaliyet yürüten yükümlü kuruluşlara (bankalar, sigorta şirketleri vs.) veri sağlayan veri sağlayıcı firmaların veri tabanlarına sadece BM, AB ve AİHM kararlarında terör örgütü olarak kabul edilen örgüt bağlantısı olan kişi ve kurumları dahil edebilecekleri şeklinde bölgesel kurallar getirilmesine imkan tanınabilir. Veri sağlayıcılar, örneğin Rusya'dan topladığı verileri Rus devletine sınırsız şekilde açabilmeli ancak Rusya'dan topladığı verileri AB ülkelerindeki bankalara satarken AB tarafından istenen filtrelemeleri yaparak sunmalıdır.
- 3- Veri sağlayıcıların, kurulduğu ülke yargı yetkisinde değil verilerinin kullanıldığı ülkelerdeki yargı yetkisinde kabul edilen hukuk kurallarına göre verileri işlemeleri sağlanmalıdır. Örneğin, Belçika'da faaliyet yürüten bankalara satılan finansal veri tabanlarında (İngiliz merkezli Refinitiv firmasına ait World-check isimli veri tabanı) Belçika ve AB tarafından terör örgütü kabul edilen örgütlerle ilişkili kişi ve kurumların olabileceği, AB topraklarında kullanılan finansal veritabanlarına Çin, Rusya, Türkiye

gibi baskıcı ülkelerin evrensel alanda kabul edilmiş örgütler dışında ekledikleri, siyasi motivasyonla hazırlanmış “terör örgütü” listelerinin ve medya içeriklerinin dahil edilemeyeceği yasal hale getirilmelidir.

AB topraklarında kullanılan finansal veritabanlarına Çin, Rusya, Türkiye gibi baskıcı ülkelerin evrensel alanda kabul edilmiş örgütler dışında ekledikleri, siyasi motivasyonla hazırlanmış “terör örgütü” listelerinin ve medya içeriklerinin dahil edilemeyeceği yönünde mevzuat oluşturulmalıdır.

4- BM İnsan Hakları Konseyi'nin oy birliğiyle alınan kararında (A/HRC/RES/17/31, Birleşmiş Milletler İş ve İnsan Hakları Rehber İlkeleri) belirtildiği üzere **tüm özel işletmelerin insan haklarına saygı gösterme sorumluluğu vardır**; bu da, dahil oldukları olumsuz insan hakları etkilerini ele almak için başkalarının insan haklarını ihlal etmekten kaçınmalarını gerektirir. İnsan haklarına saygı gösterme sorumluluğu, faaliyet gösterdikleri her yerde tüm işletmeler için beklenen davranışın küresel bir standardıdır. Devletlerin kendi insan hakları yükümlülüklerini yerine getirme yeteneklerinden ve/veya isteklerinden bağımsız olarak mevcuttur ve bu yükümlülükleri azaltmaz. Dahası, insan haklarını koruyan ulusal yasalara ve düzenlemelere uymanın ötesinde, şirketlerin insan haklarına uyma yükümlülüğü mevcuttur⁹⁸.

Bu noktada, AML/CFT mevzuatı çerçevesinde bankalar gibi yükümlü kuruluşlara mali istihbarat sağlayan veri sağlayıcı firmalar BM kararında da belirtildiği üzere, verilerin toplanması, işlenmesi, ticari olarak kullanıma sunulması aşamalarının tamamında insan haklarının korunmasını sağlamak zorundadırlar. Aksi halde, evrensel insan hakları hukukuna göre sorumlulukları doğmaktadır. Veri sağlayıcı firmaların

⁹⁸ https://www.ohchr.org/sites/default/files/documents/publications/guidingprinciplesbusinesshr_en.pdf

insan hakları mevzuatına uyum konusunda farkındalıkları artırılmalıdır. Diğer taraftan da FATF gibi düzenleyici kuruluşlar, veri sağlayıcı firmalara bu yükümlülüklerini açık ve net şekilde bildirmelidir. Bu bildirim, FATF standartlarına yapılacak eklemelerle yada FATF'ın uygun göreceği başka uygulanabilir yöntemlerle yapılabilir.

5- Bir kişi hakkında olumsuz bir profil bilgisi oluşturulduktan sonra bu profil bilgilerine göre bankalar gibi yükümlü kuruluşlar işlem yapmaktadırlar. Kişilerin kendileri hakkında olumsuz bir mali istihbarat profili oluşturulduğunu normal şartlarda bilmeleri mümkün değildir. Kişiler bu durumdan, banka hesapları kapandığı ya da kredi başvuruları reddedildiği zaman haberdar olabiliyor. Banka hesabı kapanan bir kişi, genelde hesabını tekrar açmak istediğinde banka, bu kararı imzalanan müşteri sözleşmesindeki genel maddelere dayandırarak aldığını açıklamaktadır. İlgili kişi, banka hesabı kapanma işlemi dava ettiği zaman ya da kişisel verilerin korunması mevzuatı (GDPR) kapsamında talep ettiği zaman , bankalar bu işlemin kişi hakkında oluşturulan profil bilgilerinden kaynaklandığını açıklamak zorunda kalmaktadır. Ancak bankalar bu durumda dahi sadece hesabı kapatma işlemine esas teşkil eden veri sağlayıcı firma bilgisini (örneğin Acuris veri tabanı) paylaşmaktadır. Ancak ilgili kişi, kendisi hakkında Acuris dışında başka hangi veri sağlayıcı firmaların (bu alanda faaliyet yürüten onlarca firma olduğunu bilmekteyiz) haksız yere profil oluşturduğunu öğrenememektedir.

İlgili kişinin kendisi hakkında olumsuz profil oluşturan veri sağlayıcı firmaları bilmemesi, uzun ve zor da olsa hukuki yollara başvurmalarını baştan engellemektedir. Yükümlü kuruluşların, profil bilgilerini AML/CFT mevzuatının "bu alandaki bilgileri ifşa etmeme" gibi maddelere dayandırmaları nedeniyle ilgili kişiler kendileri hakkında oluşturulan hukuksuz verilerin kaynağını öğrenememekte ve hukuki yollara

başvuramamaktadırlar. Bu noktada, FATF gibi uluslararası düzenleyici kuruluşlar ya da her ülkede mali alanı düzenleyen ulusal deneyleyici ve düzenleyici kuruluşlar, yükümlü kuruluşların (örneğin bankaların) hukuksuz profil oluşturma vakalarında bilginin kaynağını açıklama konusunda daha fazla şeffaf olmalarını sağlayacak düzenlemeleri hayata geçirmeleri gerekmektedir.

4.2.3 AML/CFT mevzuatını kötüye kullanan ülkelerin bu suistimallerinin önlenmesine yönelik öneriler

1- AML/CFT mevzuatının baskıcı ülkeler tarafından kötüye kullanımının kaynağı, bahse konu ülkelerin kabul ettikleri **“terör” tanımıdır**. BM’ye göre terör, bir devletin veya sivil halkın korkutulması amacıyla işlenen, sivil veya sivil olmayan hedeflere yönelik olarak planlanan ve kasten gerçekleştirilen **şiddet** eylemleridir⁹⁹. 1999 Uluslararası Terörizmin Finansmanının Önlenmesine Dair BM Sözleşmesinde terör, panik yaratmak, devlet veya uluslararası kuruluşları zorlamak amacıyla gerçekleştirilen ve halkın zarar görmesine neden olan yasa dışı şiddet eylemleri¹⁰⁰ olarak tanımlanmıştır. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, terörizmi temel haklara ciddi tehdit oluşturan şiddet eylemleri olarak değerlendirmiştir¹⁰¹.

Evrensel anlamda kabul gören terör tanımına göre ortak olan nokta şiddet içeren eylemlerin olmasıdır. Baskıcı ülkeler ise, “terör” kavramını evrensel hukukta kabul edilen şekilde ele almayıp **şiddet içermeyen ama**

⁹⁹ United Nations, In Larger Freedom: Towards Development, Security and Human Rights for All, Report of the Secretary-General, 21 March 2005, A/59/2005.

¹⁰⁰ United Nations, *International Convention for the Suppression of the Financing of Terrorism*, 9 December 1999, Treaty Series, Vol. 2178, p. 197.

¹⁰¹ European Court of Human Rights, *Kudla v. Poland*, Application no. 30210/96, Judgment of 26 October 2000., <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-58920%22%5D%7D>

kendi siyasi yönetimlerine muhalefet eden kişi ve grupları da kapsayacak şekilde geniş tanımlayarak kullanmaktadırlar.

Baskıcı, evrensel hukuka uymayan bu ülkelerin terör tanımları, siyasi motivasyonlu terör listelerinin hazırlanmasına yol açmaktadır. Bu devletler tarafından hazırlanan hukuksuz listeler nedeniyle binlerce kişi, kurum, **şiddet içeren bir eylemleri olmadığı halde** “terörist” olarak suçlanmaktadır. Bu kişi ve kurumların isimlerinin terör listelerinde yer almasının sonucu olarak bu kişiler küresel finansal sisteminde yüksek riskli kişi olarak etiketlenmekte ve finansal kurumlarda, mali işlemlerinde yukarıda detaylı açıklandığı üzere çok sayıda sorunla karşılaşmaktadırlar.

FATF’ın 5. Tavsiyesinde yer alan “Terörün Finansmanı Suçu”na terör, terörün finansmanı ile ilgili hazırlanan listelerde BM, AIHM gibi evrensel hukuk koyucu kurumların “terör” tanımının uygulanması talep edilebilir.

Evrensel hukuk ilkelerine göre kabul edilen terör tanımı dışındaki terör tanımlamalarının finansal alanda etkili olmayacağı, bu tür subjektif, siyasi motivasyonlu terör listesi hazırlama konusunun FATF’ın ülkelerin değerlendirme süreçlerinde dikkate alınacağı Tavsiye 5. “Terörün Finansmanı Suçu”na eklenebilir. Tavsiye 5’e eklenecek bu yönde bir metin AML/CFT mevzuatının amacı dışında kötüye kullanan ülkelerin, FATF’ın gri listesine girmemek için daha dikkatli davranmaya itecektir.

Tavsiye 5’e eklenecek bu yönde bir metin AML/CFT mevzuatının amacı dışında kötüye kullanan ülkelerin, FATF’ın gri listesine girmemek için daha dikkatli davranmaya itecektir.

4.2.4. AML/CFT mevzuatını kötüye kullanmayan ancak kendi topraklarında bu suistimali engellemeyen devletlere yönelik öneriler

1- Dünya çapında demokrasi ve insan hakları için bir tehdit olan ulusötesi baskı konusunu yasal anlamda ele alan ilk ülke ABD'dir. ABD 2022 yılında Ulusötesi Baskı Hesap Verebilirlik ve Önleme (TRAP) Yasası'nı (H.R. 4330) kabul etmiştir.

Avrupa ülkeleri başta olmak üzere Kanada, Avustralya, İngiltere gibi ülkelerde ulusötesi baskı konusunda bazı adımlar mevcut olmakla beraber ABD dışında diğer demokratik ülkelerde ulusötesi baskı konusu yasal anlamda ele alınmamış ve konuya özel ceza önlemleri alınmamış durumdadır.

Bu ülkelerde, ulusötesi baskı suçu küreselleşmeyle beraber gündeme gelen yeni bir suç konusu olarak ele alınmalı ve ceza hukuklarına dahil edilmelidir bu yolla bu ülkeler kendi vatandaşlarını ve egemen topraklarında yaşayan diğer tüm kişilerin temel hak ve hürriyetlerini koruma imkanı sağlamalıdır.

Bu öneri Avrupa Konseyi Parlamenter Meclisi (AKPM) tarafından da hazırlanan bir raporda yer almaktadır. PACE raporuna göre¹⁰² Meclis, ulusötesi baskı eylemlerinin, her şeyden önce Sözleşme olmak üzere, uluslararası insan hakları hukukunun ihlalini oluşturduğunu düşünmektedir. Sözleşmenin, ulusötesi ihlallere uygulandığını ve bir sözleşmecî Devletin başka bir sözleşmecî Devletin topraklarında bir bireyin insan haklarını hedef alarak ihlal etmesinin, hem insan haklarının koruyucusu hem de Avrupa'da barış, istikrar ve hukukun üstünlüğünün garantörü olarak Sözleşmenin etkinliğini zayıflattığını hatırlatır.

¹⁰² Parliamentary Assembly of Council of Europe (PACE), Transnational repression as a growing threat to the rule of law and human rights, Doc. 15787, 05 June 2023.p.4 <https://rm.coe.int/transnational-repression-as-a-growing-threat-to-the-rule-of-law-and-hu/1680ab5b07>

PACE, ev sahibi devletlerin, **gerçek ve yakın risklerin olduğu durumlarda belirlenen hedeflere özel koruma sağlayarak ve kendi topraklarında yabancı ajanlar tarafından işlenen ihlallere ortak olmayarak, yargı yetkileri dahilindeki bireyleri ulusötesi baskı eylemlerinden koruma konusunda pozitif bir yükümlülüğe sahip olduğunu hatırlatır.** Ev sahibi devletler ayrıca, geri göndermeme ve yasalılık ilkelerine uygun olarak, özellikle talep eden devletin temel Sözleşme haklarından birini ihlal etme riski taşıması durumunda, kişileri hukuk dışı kanalların kullanımı da dahil olmak üzere **ulusaşırı baskıya karşı savunmasız hale getirmeme,** transfer etmeme, sınır dışı etmeme veya iade etmeme yükümlülüğüne sahiptir.

Raporun devamında ulusötesi baskı uygulamalarının evrensel insan hakları hukukuna aykırılık oluşturduğu ve cezai bir müeyyidesinin bulunması gerektiği ifade edilmiştir. Raporunda, AKPM, bu nedenle, AİHM tarafından yorumlandığı şekliyle Sözleşmenin (AİHS), üye Devletler tarafından ulusötesi baskı eylemlerinin kınanması, soruşturulması ve uygunsuz cezalandırılması için sağlam bir yasal çerçeve sağladığını düşünmektedir. Belarus gibi üye olmayan Devletler veya Rusya Federasyonu gibi eski üye Devletler için Meclis, her iki ülkenin de taraf olduğu BM Medeni ve Siyasi Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme ve İşkence ve Diğer Zalimce, İnsanlık Dışı veya Aşağılayıcı Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi kapsamında benzer yükümlülüklerin ortaya çıktığını hatırlatmaktadır.

- 2- AML/CFT mevzuatını amacı dışında ulusötesi baskı gayesiyle kullanan ülkeler kasıtlı olarak temel hak ve özgürlükleri ortadan kaldırmaktadırlar. Ancak AML/CFT mevzuatının kötüye kullanıldığı durumlarda bu suçun işlendiği ülkeler ve o ülkelerdeki kurumların (örneğin Belçika'daki bir banka Türkiye'nin hukuksuz listelerini dikakte alarak banka hesabı kapattığında) bu hak ihlalinin gerçekleşmesine aracılık etme bakımından

sorumlulukları doğmaktadır. **Bu nedenle ulusötesi baskı politikalarına iradesi dışında alet olan bu ülkelerdeki kurumlara yönelik farkındalık artırma çalışmaları yapılmalıdır.**

- 3- Uluslararası işbirliği mekanizmalarını kötüye kullanım karşısında mekanizmalar geliştiren ülkelerden (ABD) tecrübe paylaşımı sağlanabilir.

4.2.5 Sivil topluma yönelik öneriler

- 1- Sivil toplum kuruluşları AML/CFT konusunun kötüye kullanılması ve yol açtığı insan hakları ihlalleri konusuna daha fazla eğilmelidirler. Bu konuyla ilgili daha fazla rapor hazırlamalı, çalışmalar yapmalıdır.
- 2- STK lar bu konuda farkındalığı artırıcı konferanslar, webinarlar, etkinlikler düzenlemelidir.
- 3- Veri sağlayıcı firmalara yönelik bilgilendirme toplantıları düzenlenip hukuk birimlerinin ve firma yönetimlerinin AML/CFT mevzuatının baskıcı ülkeler tarafından kötüye kullanımı konusunda farkındalıkları artırılmalıdır. Veri sağlayıcı firmalara, İngiltere’de haksız yere terörle ilişkilendirildiği için ciddi tazminata mahkum olma örneği gibi konunun ciddiyetini anlatan hususlar aktarılmalı ve veri sağlayıcı firmaların AML/CFT listelemeleri konusunda özenli davranmaları, evrensel hukuk kuralalarına göre kendi iç prosedür ve süreçlerini güncellemeleri sağlanabilir.

SONUÇ

Günümüzde otoriter rejimler ulusötesi baskı araçlarına giderek daha fazla başvurmaktadırlar. Bu durum uluslararası hukuku ihlal eden sistematik insan hakları ihlallerine yol açmaktadır. Geleneksel yöntemlerin ötesine geçen bu baskı mekanizmaları, özellikle **AML/CFT (Kara Paranın Aklanmasının Önlenmesi ve Terörizmin Finansmanı ile Mücadele) düzenlemelerinin kötüye kullanılması** yoluyla daha sofistike bir hale gelmiş ve küresel finansal sistemin bütünlüğünü tehdit eden ciddi bir sorun olarak karşımızda durmaktadır. Bu rapor, AML/CFT çerçevesinin siyasi amaçlarla araçsallaştırılmasının bireyler, sivil toplum kuruluşları ve uluslararası finansal yapı üzerindeki yıkıcı etkilerini gözler önüne sermektedir.

Mali Eylem Görev Gücü (FATF) tarafından oluşturulan AML/CFT standartları, küresel finans sisteminin istikrarını sağlamak için kritik bir rol oynasa da, denetim mekanizmalarındaki eksiklikler nedeniyle otoriter rejimlerin siyasi muhalifleri, insan hakları savunucularını ve sivil toplum örgütlerini hedef almak için bu düzenlemeleri nasıl manipüle ettiğine dair güçlü kanıtlar sunulmaktadır. Baskıcı devletler, terör tanımını keyfi olarak genişletmekte, muhalif kişi ve kurumları mali yaptırım listelerine ekleyerek küresel finans sistemine yanlış ve siyasi motivasyonlu veriler enjekte etmektedir. Bunun sonucunda, şeffaflık ve güvenliğin sağlanması amacıyla oluşturulan uluslararası mali düzen, bir baskı aracına dönüşmekte ve insan hakları, demokratik ilkelerle bağdaşmayan sonuçlar doğurmaktadır.

Bu raporda ele alınan vaka analizleri, AML/CFT mekanizmalarının ulusötesi baskı aracı olarak nasıl kullanıldığını, bireylerin ve kurumların finansal sistemden nasıl dışlandığını, uluslararası finans piyasalarının nasıl manipüle edildiğini ve temel insan hak ve özgürlüklerinin nasıl aşıldığını gözler önüne sermektedir. Uluslararası insan hakları hukukuna ve finansal sistemin meşruiyetine yönelik bu tehdidin engellenmemesi halinde, küresel finansal

sistemin düzenleyicisi konumunda bulunan FATF'a duyulan güvenin azalacağı, temel insan haklarının giderek daha fazla ihlal edileceği ve baskıcı rejimlerin uluslararası işbirliği mekanizmalarını manipüle etme kapasitesinin artacağı öngörülmektedir.

Bu çerçevede, AML/CFT düzenlemelerinin kötüye kullanımını engellemek ve uluslararası insan hakları standartlarına uygun hale getirmek için acil ve kapsamlı reformlara ihtiyaç duyulmaktadır. FATF'ın sadece finansal istikrarı sağlamakla kalmayıp, aynı zamanda düzenlemelerinin insan hakları ihlallerine araç olmamasını güvence altına alacak bağımsız bir izleme ve denetleme mekanizması geliştirmesi faydalı olacaktır. Aynı şekilde, bankalar, finansal kuruluşlar ve veri sağlayıcı şirketler de, hükümetlerin siyasi amaçlı manipülasyonlarına karşı daha titiz ve sorumlu davranmak zorundadır.

Küreselleşen dünyada, otoriter devletlerin baskı araçları sınır tanımaz hale gelirken, bu baskıya karşı koyacak uluslararası mekanizmalar da sadece güvenlik ve finansal istikrar perspektifiyle değil, insan hakları merkezli bir yaklaşımla yeniden tasarlanmalıdır. Aksi takdirde, AML/CFT düzenlemelerinin kötüye kullanılması sadece bireyleri hedef almakla kalmayacak, aynı zamanda küresel finans sisteminin, uluslararası kurumların güvenilirliğini ve uluslararası hukuk düzeninin sürdürülebilirliğini de tehdit edecektir.

Bu bağlamda, FATF, uluslararası kuruluşlar, devletler ve sivil toplum aktörleri, uluslararası finansal sistemin bütünlüğünü koruyacak, bireylerin temel haklarını güvence altına alacak ve otoriter rejimlerin finansal manipülasyonlarını önleyecek somut ve etkili adımlar atmak zorundadır. Küresel finans sisteminin demokratik değerlerle uyumlu olması, uluslararası güvenliğin, ekonomik istikrarın ve insan haklarının korunmasının temel taşlarından biri olmaya devam etmelidir.

Solidarity With OTHERS

Belçika, 2025

www.solidaritywithothers.com

info@solidaritywithothers.com